

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Özel Eğitim Anabilim Dalı
Zihin Engelliler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

BÜTÜNLEŞTİRME EĞİTİMİ UYGULAMALARINDA DESTEK EĞİTİMİ
HİZMETLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN, AİLE VE İDARECİ GÖRÜŞLERİNİN
BELİRLENMESİ

Yunus Emre GÜNAY

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

Konya 2021

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

Araştırmanın planlanması, uygulanması ve tamamlanmasına kadar her aşamada destek ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve danışmanın Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI' ya en samimi duygularıyla teşekkür ederim. Bilgisi ile desteklerini esirgemeyen bölüm başkanımız Prof. Dr. Hakan SARI' ya ve diğer Öğr. Üyesi hocalarıma teşekkür ederim. Araştırmanın yürütülebilmesi için katılım sağlayan öğretmen, aile ve idarecilere teşekkürlerimi sunarım. Eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan maddi, manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

[Yunus Emre GÜNAY]

KONYA- [2021]

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR).....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	V
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	Vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	Vii
KISALTMALAR.....	Vii
ÖZET	Viii
ABSTRACT.....	ix
1 GİRİŞ	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1 Alt Amaçlar	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	5
1.4 Varsayımlar	6
1.5 Sınırlılıklar	6
1.6 Tanımlar	6
2 ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)	8
2.1 Özel Eğitim ve Özel Gereksinimli Birey	8
2.1.1 Özel Eğitim	8
2.1.2 Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Sınıflandırılması	9
2.2 Özel Eğitim Ortamları.....	11
2.3 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimi	11
2.3.1 Kaynaştırma	11
2.3.2 Bütünleştirme	12
2.3.2 Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eğitimi Arasındaki Farklar.....	12
2.3.3 Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimin İlkeleri	13
2.3.4 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimin Amaçları	14
2.3.5 Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimi Uygulamaları	15
2.3.6 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitiminin Yararları	16
2.3.7 Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimi Uygulamalarının Yasal Dayanakları	17
2.4 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimi Uygulamalarında Destek Hizmetler ve Türleri	18
2.4.1 Okul İçinde Verilen Destek Eğitim Hizmetleri.....	19
2.4.2 Okul Dışında Verilen Destek Hizmetler	23
2.5 Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar	24
2.5.1 Kaynaştırma Uygulamalarıyla ve Destek Eğitim Hizmeti İle İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	25

2.5.2 Kaynaştırma Uygulamalarıyla ve Destek Eğitim Hizmeti ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	28
3 YÖNTEM	31
3.1 Araştırmanın Modeli	31
3.2 Araştırmanın Evreni Ve Çalışma Grubu	31
3.2.1 Araştırmanın Evreni	31
3.2.2 Araştırmanın Çalışma Grubu	31
3.3 Veri Toplama Aracı	34
3.4 Verilerin Toplanması	35
3.5 Verilerin Analizi	36
3.6 Geçerlik ve Güvenilirlik	38
4.1 Öğretmenlere Yöneltilen Soruların Analizi	40
4.2 Ailelere Yöneltilen Soruların Analizi	52
4.3 İdarecilere Yöneltilen Soruların Analizi	58
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	68
5.1 Tartışma	68
5.1.1 Öğretmenlerden elde edilen bulgularının alan yazın ile karşılaştırılması..	68
5.1.2 Ailelerden elde edilen bulguların alan yazın ile karşılaştırılması.....	75
5.1.3 İdarecilerden elde edilen bulguların alan yazın ile karşılaştırılması.....	79
5.2 Sonuç.....	83
5.3 Öneriler	85
5.3.1 Bulgularla İlgili Öneriler	85
5.3.2 İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	86
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	99
Ek 1 : Öğretmen Görüşme Formu.....	99
Ek 2 : Aile Görüşme Formu.....	101
Ek 3: İdareci Görüşme Formu.....	102

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Bütünleştirme Eğitimi Uygulamalarında Destek Eğitimi Hizmetleri ile İlgili Öğretmen, Aile ve İdareci Görüşlerinin Belirlenmesi başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam **104** sayfalık kısmına ilişkin, **8/11/2021** tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%23** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç,
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
4. Önsöz hariç,
5. İçindekiler hariç,
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç,
7. Kaynakça hariç
8. Özgeçmiş hariç,
9. Alıntılar dâhil,
10. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

8/11/2021

Yunus Emre GÜNAY

Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

[8/11/2021]

[Yunus Emre GÜNAY]

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

BEP.....: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

MEB.....: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖEHY.....: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

DEO.....: Destek Eğitim Odası

RAM.....: Rehberlik Ve Araştırma Merkezi

ÖZET

Özel Eğitim Anabilim Dalı
Zihin Engelliler Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

BÜTÜNLEŞTİRME EĞİTİMİ UYGULAMALARINDA DESTEK EĞİTİMİ HİZMETLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN, AİLE VE İDARECİ GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Yunus Emre GÜNAY

Bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitim hizmetleri ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında destek eğitim odalarında görev yapan 20 öğretmen, öğrencisi destek eğitim uygulamalarından yararlanan 10 aile ve görev yaptığı okulda destek eğitim uygulaması yapılan 15 idareci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenler için hazırlanan görüşme formu 17 sorudan, aileler için hazırlanan görüşme formu 10 sorudan, idareciler için hazırlanan görüşme formu 12 sorudan oluşmaktadır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel analiz yöntemlerinden olan içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenler mevzuatı yeterli bulduklarını ancak yeni düzenlemeler ile desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Destek eğitim uygulamalarının hem öğrencinin gelişimine hem de kişisel gelişimlerine olumlu katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Her okulda destek eğitim odası bulunması gerektiğini ve destek eğitim odalarının fiziki donanımlarının artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler destek eğitim uygulamaları ile ilgili yeterli donanıma sahip olduklarını ve sürece katılan paydaşlar ile iş birliği içinde çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Destek eğitim uygulamaları ile ilgili yapılan eğitimlerin artırılması ve süreklilik göstermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini ve önlemler alınarak sürecin devam ettirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Aileler destek eğitim uygulamalarını verimli bulduklarını, destek eğitim uygulamalarından sonra öğrencisinde olumlu gelişmeler gördüklerini ifade etmişlerdir. Aileler okul idaresi, Milli Eğitim, destek eğitim odası öğretmeni ve sınıf öğretmenin süreç içinde yardımda bulunduklarını ifade etmişlerdir. Aileler destek eğitim uygulamaları ile öğrencisinde akademik ve sosyal gelişmeler olmasını beklediklerini ifade etmişlerdir. Pandemi döneminin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini ve buna yönelik önlemler alınarak sürecin devam ettirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

İdareciler destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerini yetersiz bulduklarını ve uygulamaya yönelik sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Destek eğitim odalarının sayısının az olduğunu, fiziksel ve materyal olarak yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Destek eğitim uygulamalarında sürece katılım sağladıklarını, aileler ve öğretmenler ile iş birliği içinde süreci yönettiklerini ifade etmişlerdir. Destek eğitim uygulamalarının öğrenciye ve okula olumlu katkıları olduğunu ifade etmişlerdir. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini ve buna yönelik gerekli çalışmalar yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda öğretmen, aile ve idarecilere yönelik seminer ve hizmet içi eğitimlerin artırılması, destek eğitim odalarının materyal eksiklerinin giderilmesi ve fiziki donanımlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiği önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma/Bütünleştirme, özel eğitim destek hizmetleri, destek eğitim odası, özel eğitim,

ABSTRACT

Department of Special Education
Mentally Disabled Education Program
Master Thesis

DETERMINING THE VIEWS OF THE TEACHERS, FAMILIES AND THE ADMINISTRATORS
REGARDING THE SUPPORT TRAINING SERVICES IN INCLUSIVE EDUCATION PRACTICES
Yunus Emre GÜNAY

In this study, aiming to determine the views of teachers, families and administrators about support education services in inclusive education practices, the case study design, which is one of the qualitative research designs, has been used. Within the scope of this study, semi-structured interviews have been made with twenty teachers, who work in support training rooms, ten families whose children benefit from support education practices and fifteen administrators working at the schools where support education is provided. The interview form prepared for teachers consists of seventeen questions, it consists of ten questions for families and twelve questions for administrators. The data obtained as a result of the interviews were analyzed with the contents analysis method, which is one of the qualitative analysis methods.

According to the research findings, even though the teachers find the legislations sufficient, they stated that it is necessary to be supported with new regulations. They expressed that the support education practices contributed both to the students and to their self-improvement in a positive way. They stated that there needs to be a support education room in every school and the rooms' equipment quality should be increased. Teachers stated that they are adequately equipped with support education practices and that they work in cooperation with the stakeholders participating in the process. They expressed that the trainings related to the support education practices need to be enhanced and sustainable. They stated that the pandemic process adversely affected the support education practices and that it is necessary to continue the education process with precautions.

The families expressed that they find the support education practices beneficial and they observed positive improvements on their children thereafter. They stated that the school administration, National Education, support education room teacher and classroom teacher helped in the process. They expect academic and social improvement in their children along with the support education practices. They stated that the support education practices has been negatively affected by the pandemic and the education process should be continued with measures.

Administrators stated that they find the regulations regarding the support education practices insufficient and they are having problems in its implementation. They stated that the number of support training rooms is low and they are insufficient in terms of physical condition and material. The administrators claimed that they participated in the training process and managed it in cooperation with the families and the teachers. They stated that support education practices have positive contributions to students and schools. They expressed that the pandemic negatively affected the support education practices and that necessary studies should be carried out to deal with the problems.

As a result of the research, it can be suggested that studies should be carried out to enhance the seminars and in-service trainings for the teachers, administrators and the families as well as to eliminate the material deficiencies of the support training rooms and to increase their physical equipment quality.

Keywords: Fusion/Inclusive, special education support services, support training room, special education

BÖLÜM 1

Bu bölümde; araştırmanın konusu, araştırmanın amacı ve önemi, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler ve tanımlar yer almaktadır.

1 GİRİŞ

Dünya üzerinde yaşayan tüm insanların çeşitli yönlerden birbirinden farklı özelliklere sahip oldukları bilinmektedir. Bütün bu farklılıklara rağmen bir arada normal bir sınıfta eğitim alabilirler. Eğitim programlarında ve ölçme değerlendirme süreçlerinde benzer yöntemler kullanabilirler. Fakat bazı çocuklar bu eğitim sürecinde akranlarıyla aynı program ve aynı ölçme değerlendirme yöntemleriyle eğitim görmek için uygun olmayabilirler. Özel gereksinimli bireylerin varlığı insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen çağdaş anlamda eğitimleri oldukça yenidir (Aral ve Gürsoy, 2007: 17).

Eğitim çeşitli sebeplerden dolayı sürekli değişim geçirmektedir. Geçmiş dönemlerde toplumlar bireyi sadece içinde yaşadıkları toplum için ve topluma ait bir varlık olarak görürken, günümüz modern toplumlarında ise bireyin bağımsız bir kişilikle yetiştirilmesine çalışılmaktadır (Aypay, 2008). Özel gereksinimli bireyler bağımsız olarak topluma kendini ait hissedebilmek ve kendine ait yeterliliği ile içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmek için toplumdaki diğer bireylere ihtiyaç duyar. Özel gereksinime ihtiyaç duyan bireylerin gelişmelerini ve topluma ait hissetmelerini sağlamanın en iyi yolu eğitimidir. Özel gereksinimli bireyler, eğitim uygulamalarında bazı düzenlemelere ihtiyaç duyarlar. Her bireyin eğitimden eşit bir şekilde yararlanması gerektiği fikri günümüzde eğitim politikalarını etkilemektedir. Kimsenin ırkına, sosyoekonomik statüsüne, kültürel birikimine, herhangi bir engeline bakılmaksızın eşit bir şekilde eğitimden faydalanmaları gerektiği yasal düzenlemelerde yer almaktadır (Akçamete ve diğerleri, 2009).

Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylere özel gereksinimli birey, denilmektedir. Bu bireylerin özellikleri ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanabilmesi, kendilerine yetebilecek hale gelebilmesi, bağımsız birer birey olabilmesi amacıyla hazırlanmış programlar özel eğitim programı olarak nitelendirilmektedir (Aral ve Gürsoy, 2007: 17).

Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin başkalarına ihtiyaç duymadan hayatlarını devam ettirmelerini sağlamayı amaçlayan kişiye özel olarak planlanan, düzenli bir şekilde uygulanan ve özenle değerlendirilmesi yapılan eğitim hizmetlerinin tamamıdır (Eripek, 2005). Özel eğitim yalnızca özel ihtiyacı olan bireylerin yetersizliğine uygun ortamda eğitim alması değil onların ihtiyaçlarını karşılayacak en uygun, onları en az kısıtlayan yerlerde eğitim alması olarak ifade edilebilir (Cavkaytar, 2005).

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı önerilmektedir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamında öğrencinin normal yaşlılarıyla bir arada bulunması ile gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanması hedeflenmektedir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı ise “kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi” işaret etmektedir (Kırcaali İftar, 1998). En az kısıtlayıcı ortam belirlenirken, özel gereksinimli öğrencinin olabildiğince akranları ile bir arada olması ve öğrencinin en üst düzeyde başarı göstermesi hedeflenir. Uygulamada, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi olarak kabul edilmekle beraber, bu eğitimin sadece fiziksel olarak bir arada bulunmaktan ibaret olmadığı belirtilmektedir (Kargın, 2004).

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi, 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı yasa, 1997’ de çıkarılan 573 sayılı kararname ve buna dayalı olarak 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği ile yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır. Özel eğitim alanında ortaya çıkan gelişmeler sonunda günümüzde pek çok özel gereksinimli öğrenci genel eğitim sınıflarında eğitim görmektedir. Günümüzde özel gereksinimli çocukların daha erken dönemde tanılandığı, eğitim olanaklarından daha fazla sayıda bebeğin/çocuğun yararlandığı, okul öncesi dönemde özel eğitim hizmetlerinin giderek yaygınlaştığı, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine daha fazla öğrencinin alındığı, dikkati çekmektedir (Kargın, 2003).

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamaları, özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda düzenlemelerin yapılarak ve destek eğitim hizmetlerinin de sağlanarak akranları ile birlikte genel eğitim sınıflarında eğitim almaları anlamına gelmektedir (Farrell, 2010; Friend ve Bursuck, 2012; Hart, 2003; Heward, 2013; Lindsay, 2007; Mitchell, 2008; Sailor ve Roger, 2005; Turnbull, ve diğerleri 2013). Aslında kaynaştırma/bütünleştirme kavramı özel gereksinimli öğrencilerin de normal

gelişim gösteren akranları gibi eşit eğitim haklarının olduğu fikri üzerine kurulmuştur (Keogh, 2007; Mitchell, 2008; Rayner, 2007)

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi özel gereksinimli çocuklar için olumlu ve normalleştirilmiş bir eğitim ortamı sağlamayı hedefler. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimin temel hipotezi, tüm çocukların geçmişlerine, yeteneklerine ve ilgi alanlarına göre farklılık gösterdiğidir. Bu sınıflar var olan bu farklılıklarla ilgilenmeye çalışan bir eğitim deneyimi sağlamak üzerine kurulmuştur (Meisels, 1977). Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarıyla kastedilen özel gereksinime sahip çocukların, bireysel gereksinimlerini göz önüne alarak onların ve öğretmenlerinin özel eğitim destek hizmetlerinden faydalanmaları ve özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan programlarda ve fiziksel ortamlarda düzenlemeler yapılmasıdır (Özgür, 2015: 7).

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarında, eğitimin verimliliğini artırmak için destek eğitim hizmeti uygulamalarından faydalanılır. Destek hizmet iki veya daha çok kişinin bir arada çalışmasıdır. Birlikte işbirliği içinde çalışmak özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarıyla genel eğitim sınıfına yerleşmesini de kolaylaştırması sebebiyle tercih edilir bir uygulamadır. Özel eğitim hizmeti öğretmenin uzmanla işbirliği halinde çalışmasını öngörür eğer olması gereken şekilde uygulanırsa kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına katkı sağlayacağı düşünülür (Batu, 2005). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde geçen tanıma göre “destek eğitim hizmeti, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetlerini” ifade eder (MEB, 2018).

Okul Dışında Verilen Destek Hizmetler : Evde ve Hastanede Eğitim Hizmeti, Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezleri, Bilim Ve Sanat Merkezleri

Okul İçinde Verilen Destek Hizmetler: Destek Eğitim Odası (Kaynak Oda), Özel Eğitim Danışmanlığı, Sınıf İçi Yardım, Gezici Öğretmen Uygulaması

Destek eğitim odası; özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma/bütünleştirme ortamına başarıyla katılmasını sağlamak amacıyla, genel eğitim sınıfının dışında akademik, sosyal ve davranış gelişimini destekleyici uyarlanmış öğretim planları ve

materyaller hazırlanarak öğretim stratejilerinin uygulandığı bir destek özel eğitim hizmetidir (Glomb ve Morgan, 1991). Destek eğitim odası, öğretim araçları, yöntem ve tekniklerinde farklılığın yanı sıra, normal sınıfta uygulanan programın içeriğinde yapılan uyarlamalar şeklindeki çalışmaları içerir. Yapılan çalışmalar sınıftaki derslere paralellik gösterir ve öğrencinin derslerle ilgili eksiğini kapatma amaçlıdır. Bu nedenle, performansı normal programda yapılan uyarlamalarla başarılı olabilecek engelli öğrenciler için uygundur (Smith, Polloway, Patton ve Dowdy 2008; Akt. Diken, 2010).

Literatürde yer alan araştırmalarda destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin psikolojik, sosyal ve akademik gelişimlerini desteklediği ortaya konulmuştur. Bu araştırmalarda destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin derslerden keyif aldıkları, dikkatlerinin uzun süre dağılmadığı, derslere aktif katılım sağladıkları, öğrencilerin işbirliği içinde çalışma becerileri ile akran ilişkilerinin geliştiği, anlatılan konular ile ilgili terim ve kavramları daha iyi anladıkları ve kendilerini daha iyi ifade etmeye başladıkları sonucuna ulaşılmıştır (Kalkan ve Eroğlu, 2017: 44). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde destek eğitim odası “özel gereksinimli bireylere gerek görülmesi halinde destekletici eğitim faaliyetleri sunmak amacıyla özel olarak tasarlanmış eğitim ortamı” şeklinde tanımlanmaktadır (Ünal, 2008: 19).

Literatürde kaynaştırma/bütünleştirme eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin ele alındığı birçok araştırma bulunmasına rağmen destek eğitim odalarında sunulan eğitim hizmetleri hakkında öğretmen, aile ve idareci görüşlerinin incelendiği çalışmalar daha sınırlıdır. Bu nedenle araştırmanın konusu bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitim hizmetleri ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerinin belirlenmesidir

1.2 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, Bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitim hizmetleri ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaca bağlı olarak aşağıdaki alt amaçlara cevap aranacaktır.

1.2.1 Alt Amaçlar

- Destek eğitim hizmeti veren öğretmenlerin destek eğitimi uygulamaları ile ilgili görüşleri nedir?
- Destek eğitimi hizmeti veren öğretmenlerin destek eğitimi uygulamaları ile ilgili yasal düzenlemeler hakkında görüşleri nedir?

- Bütünleştirme eğitimi hizmeti veren öğretmenlerin destek eğitimi uygulamaları ile ilgili görüşleri nedir?
- Destek eğitim hizmetinden yararlanan ailenin destek eğitimi uygulamalarını ile ilgili görüşleri nedir?
- Destek eğitim hizmetinden yararlanan ailenin destek eğitimi uygulamaları ile ilgili yasal düzenlemeler hakkında görüşleri nedir?
- Destek eğitimi hizmeti verilen okulda ki idarecilerin destek eğitim uygulamaları ile ilgili görüşleri nedir?
- Destek eğitimi hizmeti verilen okulda ki idarecilerin destek eğitim uygulamaları ile ilgili yasal düzenlemeler hakkında görüşleri nedir?
- Bütünleştirme eğitimi hizmeti verilen okullarda ki idarecilerin destek eğitim uygulamaları ile ilgili görüşleri nedir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitim hizmetinin öneminin biliniyor olmasına rağmen, yapılan literatür taramasında kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamaların destek eğitim hizmetlerinde karşılaşılan sorunların incelenmesi ile ilgili çok fazla araştırma bulunamamıştır. Bulunan araştırmalarda sadece öğretmenlerin görüşleri ya da öğretmen ve ailelerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında destek eğitim hizmetleri hakkında görüşleri bulunmaktadır. Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerinin hepsini içeren bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarında sunulan destek eğitim hizmetinin verimli olabilmesi için bütün paydaşların süreçte etkin bir şekilde rol almasının önemli olduğu bilinmektedir. Ayrıca öğrencinin gelişimini olumlu yönden artırabilmek için bütün paydaşlarının yeterli bilgi ve donanımına sahip olması gerekmektedir.

Eğitimin bir ekip işi olarak yürütüldüğünde daha etkili ve verimli sonuçların alınacağı bilinmektedir. Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında destek eğitim hizmetlerinin verimliliği ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerinin bulunduğu bu araştırma destek eğitim sürecinde öğrencinin gelişimi üzerinde etkisi olan paydaşların destek eğitim hizmeti ile ilgili sahip oldukları bilgiyi ortaya çıkaracak ve destek eğitimin ne düzeyde verimli olduğunu ve verimliliğinin nasıl artırılacağı ile ilgili alan yazına ışık tutacaktır. Destek eğitim hizmetinin nasıl uygulandığı(bireysel, grup, destek eğitim odasında)vb. bilgileri ortaya çıkaracak ve destek eğitim uygulamalarının daha

verimli olması için bilgi verecektir. Araştırmadan elde edilecek bulguların, bu konuda çalışan araştırmacılara somut veri ve bulgular sağlaması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğretmen, aile ve idarecilerin kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların doğru ve yansız olduğu, destek eğitim uygulamaları ile ilgili görüşmeler yapılan öğretmen, aile ve idarecilerin deneyimlerinin, görüş ve düşüncelerinin çıkarımda bulunmak için yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırma

- 2020-2021 eğitim öğretim yılı,
- Destek eğitim hizmeti veren 20 öğretmen,
- Çocuğu destek eğitim hizmetinden yararlanan 10 aile,
- Destek eğitim hizmeti gören öğrencilerin olduğu okulda görev yapan 15 idareci ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Yetersizlik: Fiziksel işlevlerde meydana gelen bir takım hasarlar çerçevesinde bireyin sosyal yaşamını olumsuz düzeyde etkileyen durum biçiminde tanımlanmaktadır (Yetim, 2014: 5).

Özel Eğitim: Diğer bireylerden farklı olarak seyir eden ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik uygulanmakta olan, yeteneği olan bireylerin yeteneklerinin kaybolmaması için onları yönlendiren ve üst düzey zekâya sahip olan bireylerin toplumdan soyutlanmaması, ülkeye yararlı ve üretken birer birey olarak devam etmelerini destekleyen ve yönlendiren eğitim olarak da ifade edilmektedir (Ataman, 2005: 19).

Kaynaştırma Eğitimi: Lewis ve Doorlag (1999)'a göre kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin, akademik ve sosyal eğitim programlarının dikkatlice planlanarak ve değerlendirilerek, özel gereksinimli olmayan akranları ile birlikte eğitim almak üzere genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleridir. Bir başka tanımda özel eğitim yetersizliği bulunan öğrencilerin diğer öğrenciler gibi aynı şartlarda ve ortamda eğitim almaları biçiminde tanımlanmaktadır (Gökdere, 2012: 2800).

Destek Eğitim Hizmeti: Okullarda ya da özel eğitim kurumlarında bütünleştirme ya da kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencilerin kendilerine sunulan eğitim hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanabilmeleri için hazırlanan eğitim odalarında eğitim görmeleri için sunulan hizmetleri ifade etmektedir (Domaniç ve Yelçe, 2019: 1).

Destek Eğitim Odası: Özel gereksinimli öğrencilere ihtiyaç duyulması halinde dil becerilerinde ve akademik yönde destek vererek, davranışsal ve sosyal problemlerini önleyerek genel eğitim ortamına katılmasını destekleyen eğitim faaliyetleri sunan eğitim ortamıdır (Ünal, 2008: 19).

BÖLÜM 2

2 ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)

Araştırmanın bu bölümünde kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları ile ilgili kavramların açıklamaları yapılmıştır. Türkiye’de ve dünya da kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi ile ilgili yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Özel Eğitim ve Özel Gereksinimli Birey

2.1.1 Özel Eğitim

Tüm öğrenciler gerek fiziksel özellikleri bakımından gerekse öğrenme özellikleri bakımından birbirinden farklılıklar sergileyebilmektedir. Bazıları diğerlerinden biraz daha kısa ya da daha uzun boyludur; bazıları yeni bilgileri hemen öğrenebilirken diğerlerinin ise yeni bilgi ve becerileri öğrenmede daha yoğun öğretime ve desteğe ihtiyacı olabilmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmının arasındaki bu farklılık az olduğu için genel eğitim programlarından herhangi bir düzenleme yapmaya gerek kalmaksızın yararlanabilmektedirler. Diğer yandan fiziksel ve veya öğrenme özellikleri bakımından önemli farklılık gösteren özel gereksinimli öğrencilerin olduğu da göz ardı edilmemelidir. Farklılıklar gösterebilir bile temel eğitim hedefleri doğrultusunda uyarlamalar yapılarak özel gereksinimli öğrencilerin ilgi alanlarına göre gelişimleri desteklenebilmektedir. Aynı zamanda gelişim ve öğrenme gereksinimlerini karşılamak için öğretim süreci bireyselleştirilebilmekte ve özel eğitim hizmetlerine gerek duyulabilmektedir (Heward, 2013).

Bireyin içerisinde yer aldığı topluma uyum sağlaması, gereksinimlerinin karşılanması ile mümkündür. Çağdaş eğitim, bireylere gereksinimleri doğrultusunda hizmet sunmak üzere, bireysel farklılıklar dikkate alınarak planlanmaya başlanmıştır (Diken ve Sucuoğlu, 1999). İnsan hakları, eğitimde fırsat eşitliği, çağdaş eğitim, demokratik toplum gibi kavramlar düşünüldüğünde, toplumda özel gereksinimli bireylerin eğitiminin ne denli önem taşıdığı daha da ön plana çıkmaktadır. Çünkü tüm çocuklar bedensel özellikleri ve öğrenme yetenekleri yönlerinden birbirinden farklılıklar gösterir. Bu farklılıklar çok genel olarak bedensel, bilişsel ve duyuşsal olarak gruplanabilir. Her çocuk kendine özgü bedensel yapıya ve işlevlere, çeşitli alanlarda öğrenme özelliklerine ve hızına, duygusal özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar belli sınırlar içinde olduğunda öğrenciler genel eğitim hizmetlerinden yararlanabilmektedirler.

Ancak, farklılıkların daha büyük boyutlarda olduğu çocuklarda, genel eğitim hizmetleri yetersiz kalmakta ve özel eğitim hizmetleri gerekli olmaktadır (Akçamete, 1998).

Özel eğitim, çoğunluktan farklı olarak özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinden en üst düzeyde verim alabilmek, yetersizliği olanların ise yetersizliğinin engele dönüşmesini önlemek, özel gereksinimli bireyi kendine yetebilecek bir hale getirmek, toplumla kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını desteklemek amacıyla verilen eğitimidir (Ataman, 2005). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, özel eğitimin özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi tanımladığını ifade eder (MEB, 2018)

2.1.2 Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Sınıflandırılması

573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de, özel gereksinimli birey “özel eğitim gerektiren birey” başlığı altında çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey olarak tanımlanmıştır. Türkiye’de Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde özel gereksinimli bireyler; zihin yetersizliği olan birey, birden fazla yetersizliği olan birey, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan birey, dil ve konuşma güçlüğü olan birey, duygusal ve davranış bozukluğu olan birey, görme yetersizliği olan birey, işitme yetersizliği olan birey, ortopedik yetersizliği olan birey, otistik birey, özel öğrenme güçlüğü olan birey, serebral palsili birey, süregen hastalığı olan birey, üstün yetenekli birey olarak sınıflandırılmıştır (MEB, 2006)

Zihinsel Yetersizlikten Etkinmiş Birey: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde zihinsel yetersizliği olan birey, “zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireydir” şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2006).

Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine sınırlı düzeyde ihtiyacı olan bireydir.

Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan bireydir.

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal, pratik uyum ve öz bakım becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle yaşam boyu süren, yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireydir.

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Birey: Zihinsel yetersizliği yanında öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamayan, yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan bireydir.

İşitme Yetersizliği Olan Birey: İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireydir.

Görme Yetersizliği Olan Birey: Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

Bedensel Yetersizliğinden Olan Birey: Kas, iskelet ve sinir sistemindeki bozukluklar nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

Özel Yetenekli Birey: Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireyi,

Hafif Düzeyde Otizmi Olan Birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki hafif düzeydeki sınırlılığı nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

Orta Düzeyde Otizmi Olan Birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan bireyi,

Ağır Düzeyde Otizmi Olan Birey: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi tanımlamaktadır (MEB, 2018).

2.2 Özel Eğitim Ortamları

Alan yazında özel gereksinimli bireylerin eğitim alabilecekleri ortamlar, en az kısıtlayıcı eğitim ortamından en çok kısıtlayıcı eğitim ortamına doğru aşağıda ki şekilde sınıflandırılmaktadır

- Tam Zamanlı Kaynaştırma
- Kaynak Oda (Destek Eğitim Odası) Destekli Kaynaştırma
- Yarı Zamanlı Kaynaştırma
- Özel Eğitim Sınıfı
- Gündüzlü Özel Eğitim Okulu
- Yatılı Özel Eğitim Okulu (Aksoy, 2016)

2.3 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimi

2.3.1 Kaynaştırma

Günümüzde özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıfları içerisinde eğitimlerini temel alan yaklaşımlardan biri kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarıdır (Akçamete, 2009). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalar olarak tanımlanan kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminde, özel gereksinimli öğrencinin özel eğitim desteğinin ihmal edilmemesi, yani özel gereksinimli öğrenci için en az sınırlandırılmış eğitim ortamının sağlanması oldukça önemlidir (Batu ve Kırcaali İftar, 2007:7).

Kaynaştırma eğitimi özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencileri, tam veya yarı zamanlı olacak şekilde yetersizliği bulunmayan akranlarıyla normal sınıflarda eğitime alma şeklinde belirtilir (MEB, 2018). Kaynaştırma eğitimi, özel ihtiyaçları olan çocukların en az kısıtlandığı eğitim ortamına yani normal sınıfa yerleştirilmesidir (Brantlinger, 1997). Bu eğitim uygulaması özel gereksinimli bireylerin eğitsel imkanlarının artmasını sağlayacak bir eğitim planıdır. Özel ihtiyaçları olan ve özel

ihtiyaçları olmayan çocukları düzenli sınıflarda birleştiren bir eēitim programıdır (Lindsay, 2007).

Kaynaştırma eēitimi, özel gereksinimli ērencinin hiçbir destek almadan genel eēitim sınıfına yerleştirilmesi deēil, gereksinimli ērenciye genel bir sınıfta alacaēı eēitimin destek eēitim hizmetleriyle birlikte sunulmasıdır. Kaynaştırma eēitimiyle ilgili yapılan tanımlara bakıldığında, kaynaştırma/bütünleştirme kavramının hem birlikte eēitim hem de destekleyici özel eēitim hizmetleri kavramlarını karřıladıēı görülmektedir (Kargın ve Sucuoēlu, 2006: 29). Özel eēitime ihtiyaç olan ocuk bu eēitim uygulamaları ile dışarıdaki yaşama uyum saēlamayı, toplumla bütünleşmeyi ve ileriki yaşamında normal eēitime devam edebilmeyi ērenecektir (573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 1997).

2.3.2 Bütünleştirme

Bütünleştirme eēitimi bireyin engeli ne olursa olsun. Kendisine uygun, kendisini geliştirecek bir ortamda bulunmasını desteklemektir. Bu uygulamaların amacı, sadece özel gereksinimli ērencinin akademik becerilerini artırmak deēil aynı zamanda sosyal becerisini ve sosyal kabulünü artırmaktır (Salend, 2011). Yakın zamanda kullanılmaya başlayan bütünleştirme eēitimi, özel gereksinimli ērencilerin eēitim alabilmesi için yeni teoriler ve eēitim politikaları üretmeyi göz önünde bulundurur. (Goodwin, 1999,)

2.3.2 Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eēitimi Arasındaki Farklar

Kaynaştırma eēitimine ek olarak son yıllarda bütünleştirme eēitimi de adından sıkça söz ettirmektedir. Kaynaştırma ve bütünleştirme benzer gibi görünse de aslında farklı içerik taşıyan kavramlardır. Her iki kavram da bireyselleştirilmiş eēitim programına ihtiyaç duyan özel gereksinimli ērenciler için bir model olarak tanımlanmaktadır (Sarı ve Pürsün, 2016).

Kaynaştırma, zel eēitimde sıkça ifade edilen anlamıyla, özel gereksinimli ērenciye ya da sınıf ēretmenine sunulan destek özel eēitim hizmetleri sayesinde, özel gereksinimli ērencinin eēitimine normal eēitim sınıfında devam etmesidir (Kırcaali İftar, 1992: 45). Kaynaştırma eēitimi, fırsat eēitliēi ve normalleştirme ilkesinden kaynaēını alır. Engelli ve normal gelişim gösteren çocukların eēitsel ve sosyal yönlerden bütünleştirilmesi süreci olarak tanımlanır (Ertunç, 2008).

Bütünleştirme, özel gereksinimleri olan öğrencilerin sınıf etkinliklerine tamamen dahil edilmesi anlamına gelir. Engelli öğrencilerin örgün eğitim veren okullara bütünleşmesini savunan 2916 sayılı Özel Eğitim ile ilgili Kanun'dan (1983) beri bütünleştirme engellilik ile bağlantılı gibi görünür. Ancak, kavram tüm okul nüfusunu kapsamaktadır (Sarı ve Pürsün, 2016).

Temelde aralarında önemli farklılıklar bulunmasına rağmen, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde “kaynaştırma” (sadece özel gereksinimi olan çocuklara destek eğitim hizmeti verilmesi) ve “bütünleştirme” (akademik, sosyal ve toplumsal yaşam becerileri açısından özel düzenlemelere ihtiyaç duyan özel gereksinimi olan ve olmayan tüm çocuklara eğitim hizmeti verilmesi) terimleri birlikte kullanılmaktadır (Bakkaloğlu, 2020). Bu nedenle uygulayıcıların mevzuatı göz önünde bulundurma gereklilikleri dikkate alınarak bu iki terim birlikte kullanılacaktır.

2.3.3 Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimin İlkeleri

Özel gereksinimli bireylerin, toplum içerisinde bağımsız olarak yaşamını idame ettirmesinin en temel şartı günlük yaşamsal becerileri yerine getirebilmesidir. Bu bireylerin toplumsal rollerini yerine getirebilmesi toplum içinde var olmasıyla mümkün olmaktadır. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin hedefleri de özel gereksinimli bireyi toplumsal dinamiğin içerisinde tutmaktır. Bireyleri toplumdan izole bir eğitim yaşamıyla toplumun bir parçası haline getirilmesi mümkün değildir (Gözün ve Yıkmış, 2004). Kaynaştırma/bütünleştirme eğitime ait ilkeler 573 sayılı kanun hükmünde kararname ve özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde şu şekilde belirtilmiştir;

1. Özel gereksinimli birey akranlarıyla aynı örgün eğitim kurumunda, eğitim görme hakkına sahiptir.
2. Özel gereksinimli bireyin eğitim süreci, özür türüne göre değil bireysel eğitim ihtiyaçlarına göre planlanır.
3. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitime erken yaşlarda başlamak esastır.
4. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminde bireysel farklılıklar esastır.
5. Eğitim normal gelişim gösteren bireylerle doğal ortamda yapılır.

6. Eğitimin amacı, bireyi toplumun bir parçası haline getirmektir (Özgür, 2015: 4)

7. Ailelerin, eğitimin her aşamasında sürece aktif katılımının sağlanması,

8. Eğitim sürecinde kişiler ve kurumlar arasında etkin iş birliği sağlanması.

Yasal düzenlemeler, araç gereç, kaynak, destek hizmetler ve kurumlar arasında etkin işbirliği, kaynaştırma/bütünleştirme uygulamasının başarısında büyük bir öneme sahiptir. Kargın (2004)'e göre genel ilkelerin yerine getirilmesi aşağıdaki ilkelere bağlıdır;

1. Öncelikle başta okul müdürü olmak üzere tüm okul çalışanları, özel gereksinimli öğrencilere karşı kabul edici ve destekleyici tutumlar sergilemelidirler.

2. Sınıf öğretmenlerinin tutumları, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimin başarısında ikinci önemli öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler çocukların eğitiminden sorumlu olan bireylerdir.

3. Genel eğitim sınıfları, tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak, öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde düzenlenmelidir.

4. Genel eğitim sınıflarında tüm öğrenciler, birlikte öğrenme, oynama, eğitimsel ve sosyal etkinliklere katılma fırsatlarına sahip olmalıdırlar.

5. Kaynaştırma/bütünleştirme sınıfındaki diğer öğrenciler özel gereksinimli öğrenci hakkında bilgilendirilmelidirler.

6. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin başarıyla uygulanabilmesi için genel eğitim sınıfındaki özel gereksinimli öğrenciye ve öğretmene, gereksinimlerine yönelik destekleyici özel eğitim hizmetlerinin sağlanması gerekmektedir.

7. Sınıftaki tüm öğrenci velileriyle işbirliği sağlanmalıdır.

2.3.4 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimin Amaçları

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de

sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak eğitim almasını sağlamaktır (MEB, 2018). Fırsat eşitliği ilkesi göz önüne alınarak, normal eğitim ortamlarında yer alan özel gereksinimli öğrencilere bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanarak, gereksinimlerin en üst düzeyde karşılanabildiği, yaşlarıyla yeterli süre boyunca birlikte olabildiği, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine ilişkin yasa ve yönetmeliklerle düzenlenmiş ve özel gereksinimli bireylerin en üst düzeyde faydalanmasını sağlamak amaçlanmıştır. (Yigen, 2008).

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin temel amacı bireylerin toplumsal sınıf, ekonomik durum, cinsiyet, ırk, etnik köken dil, din ve yeteneğe yönelik olan olumsuz tutumları ve farklılıkları ortadan kaldırmaktır (UNESCO, 2008).

2.3.5 Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimi Uygulamaları

Tam Zamanlı Kaynaştırma özel gereksinimli öğrencinin kaydının genel eğitim sınıfında olduğu, öğrencinin tüm gün boyunca genel eğitim sınıfında, sınıf öğretmeninden eğitim aldığı tam zamanlı kaynaştırma uygulamaları günümüzde özel gereksinimli öğrencilerin aileleri ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitimini savunanlar tarafından öncelikle tercih edilen bir uygulamadır. Genel eğitim sınıfı, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimlerinin, normal gelişim gösteren akranlarının eğitim gördüğü sınıflarda karşılandığı en az sınırlandırılmış eğitim ortamıdır. Sınıf öğretmeni de kendisinin ve özel gereksinimli öğrencisinin ihtiyaç duyduğu konularda destek veya ek hizmetlerden yararlanarak, öğrencinin sınıf içindeki tüm gereksinimlerini karşılamakla sorumludur (Batu ve Kırcaali İftar, 2007)

Yarım Zamanlı Kaynaştırma özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel sınıfta olduğu; çocuğun başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfından eğitim aldığı bu uygulamada çocuğun akademik yarar sağlamasının yanında sosyal becerilerinin gelişmesi ve yeni sosyal beceriler kazanması hedeflenmektedir (Batu ve Kırcaali İftar, 2007). Yarım zamanlı kaynaştırma uygulaması Türkiye’ de az sayıdaki okulda uygulanmaktadır (Türkoğlu, 2007).

Tersine Kaynaştırma: Yetersizliği olmayan öğrencileri istekleri doğrultusunda, özellikle okul öncesi eğitiminde, çevrelerinde kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. Bu sınıfların mevcutları; 5’i

özel eğitim ihtiyacı olan olmak üzere okul öncesi eğitiminde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretim de 20, yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamaları ilköğretim programlarının uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde uygulanabilir. (MEB, 2018)

2.3.6 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik yararlar sağlamaktadır. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi özel gereksinimli öğrencinin, akranları ve yetişkinleri gözlemleyerek davranışlarının çeşitlenmesini, toplum hayatında diğer bireyler ile birlikte oldukları süre boyunca, toplumsal yaşamın gereksinimlerine uygun davranışlar edinmelerine katkıda bulunur (Eripek, 2004). Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi normal gelişim gösteren çocuklar ile özel gereksinimli çocuklara model olduğunu ve özel gereksinimli öğrencilerin içinde bulundukları toplumla sosyalleşmelerini kolaylaştırdığını ifade etmiştir (Kırcaali İftar 2012). Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin özel eğitime ihtiyacı olan bireylere faydaları şu şekilde özetlenebilir;

1. Bireyselleştirilmiş eğitim programları doğrultusunda, öğrencilerin yetenek ve öğrenme hızlarına uygun eğitim almasını sağlar.
2. Öğrencilerin kapasitelerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortam düzenlemeleri olduğu için, sınıf iklimine uyum, başarı ve özgüven kazanmalarını sağlar.
3. Destek eğitim uygulamaları yoluyla eksik yönlerinin kısa sürede yeterli hale getirilmesini sağlar.
4. Öğrencilerin özgüven, onure edilme, cesaret, sorumluluk alabilme gibi sosyal değerleri gelişir. Böylece toplumsallaşmaları sağlanır.
5. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi ortamlarında olumsuz davranışlardan ziyade, olumlu davranışlar sergileme becerileri artar.
6. Birbirlerini model almaları ve paylaşımında bulunmaları kolaylaşır.

7. İletişim becerileri, birlikte hareket edebilmeleri, ortak yaşam kurabilmelerine yönelik kazanımlar edinirler.

8. Algılama ve öğrenme kabiliyetlerine uygun yöntem ve teknikler kullanılarak öğrenmeleri pekişir.

9. Eğitim programları dışında aile eğitimleri, sosyal ve kültürel etkinlikler, serbest zaman çalışmaları ile bütünsellik desteklenir (Salend, 2011).

2.3.7 Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimi Uygulamalarının Yasal Dayanakları

Özellikle 1960’larda ağırlık kazanan insan hakları hareketleri ile özel eğitime ihtiyacı olmayan bireyler kadar özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin hak ve ihtiyaçları da göz önünde tutulmaya başlanmıştır (Özyürek, 2009). Dikkat çekmeye ve önemsenmeye başlanan bu insan hakları hareketleri, 1975 yılında ABD’de çıkan Tüm Engelliler için Eğitim Yasası ile eğitim programlarının tüm engelli bireyler için uygun hale getirilmesini zorunlu kılmıştır. Eğitim programlarının, değerlendirme, eğitim yöntem ve teknikleri, aile ve öğretmen katılımı gibi tüm süreçlerinde, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere uygun hale getirilmesi bu şekilde yasalaşmıştır (Cavkaytar ve Diken, 2005).

Türkiye’de özel gereksinimli bireylerin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimiyle ilgili bazı yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yasal düzenlemelerden bazıları kanun, kanun hükmünde kararname, yönetmelik ve genelge olarak şunlardan oluşmaktadır: 5378 Sayılı Engelliler Hakkındaki Kanun (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı [ASP], 2005), 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (MEB, 1997), Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (MEB, 2006), Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (MEB, 2001), Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları Genelgesi (MEB, 2008), Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimi Yaygınlaştırılması Projesi Genelgesi (MEB, 2009), Destek Eğitim Odası Açılması Genelgesi (MEB, 2015).

Türkiye’de anayasanın 42.maddesinde yer alan, “durumları sebebiyle özel eğitime muhtaç çocukları, topluma yararlı kılacak tedbirleri alır” ifadesi yapılan ve yapılacak olan kaynaştırma/bütünleştirme çalışmalarına temel oluşturur. Türkiye’de normal gelişimden sapma gösteren bireylere yönelik yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin tamamının temel dayanağı anayasanın bu maddesidir. Ancak doğrudan kaynaştırma/bütünleştirme faaliyetlerinin bahsedildiği dayanak, 1983 yılındaki

değişiklerden biri olan 2916 rakamlı özel eğitime muhtaç çocuklar kanunu ile kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminden yasal olarak ilk defa bahsedilmiştir. Bu kanun maddesinde yapılması gerekenler açıkça belirtilmediğinden gereken düzenlemelerin planlanmasına olanak sağlamamıştır. Daha sonraki düzenleme, 1986 yılında hazırlanan ve 6/6/1997 tarihinde 573 sayılı kanun hükmünde olan kararnamedir. Bu kararname ile ilk defa ayrıntıların bahsedildiği kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarından bahsedilmiştir. Bu kararnamenin 16. Maddesinde yer alan “özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel tahsil planları doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlara uygun metot ve teknikler kullanılarak sürdürülür.” ifadesi gereken düzenlemeleri yapmak için oldukça geniş bir hareket alanı sağlamıştır. Yine 573 sayılı kanun hükmünde kararname’ nin 7. Maddesinde okul öncesi çocuklarının da gerektiğinde özel eğitim hizmetlerinden yararlanmasının önü açılmıştır. 2000 senesinde çıkarılan özel eğitim hizmetleri yönetmeliği, 2006 yılında yine düzenlenmiştir. Bu tertip ile özel olarak kurulan özel eğitim kurumları toplumsal hizmetler çocuk esirgeme kurumu bünyesinden alınarak MEB’e bağlanmıştır (Akçamete, 2009)

Türkiye’de de 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de özel eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan kaynaştırma eğitime ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, bu kararnamede eğitim konusundaki performansı göz önünde bulundurularak içerik, amaç ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılmak koşuluyla yetersizlikten etkilenmiş kendi akranları ile eğitilmelerine öncelik verileceği ifade edilmiştir (Özgür, 2008: 5). Ülkemizde 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim uygulamalarında yeni bir örgütlenme meydana gelmiştir. Önceden özel eğitim kurumları merkezli olan eğitim uygulaması zamanla bireyleri topluma dâhil etmeyi amaçlayan yaklaşım olarak değişmiştir. 573 sayılı kanunun 12. Maddesinde özel gereksinimli bireylere verilen eğitimlerin planlamaları bireyin kendi farklılıklarına göre programlanması ve teknik yöntemlerin bu doğrultuda uygulanması ifadesi yerini almıştır.

2.4 Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimi Uygulamalarında Destek Hizmetler ve Türleri

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi sadece özel gereksinimli öğrencinin normal eğitim sınıflarında ders almasından ibaret değildir. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi

öğrencilerinin gerekli olduğu hallerde sınıfının dışında da destek eğitim alması söz konusudur. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin başarıya ulaşması da gerekli olduğu durumlarda öğrenciye destek eğitim hizmeti verilmesine bağlıdır (Batu, 2000: 36). Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi söz konusu olduğu zaman destek eğitim uygulamalarının önemi yadsınamaz bir gerçek olarak nitelendirilmektedir (Batu ve Topsakal, 2003: 19). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde geçen tanıma göre “destek eğitim hizmeti, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tıbbî ve eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda belirlenen eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okul personeline uzman personel, araç-gereç, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlamayı” ifade eder (MEB, 2018).

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulaması; özel gereksinimli öğrencilerin, genel eğitim sınıflarında, özel eğitim gereksinimleri olmayan öğrencilerle birlikte, öğretmen ve öğrencilere destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanması yoluyla eğitim almaları şeklinde tanımlanmaktadır (Mastropieri ve Scruggs, 2016). Tanımdan da anlaşılacağı gibi kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamaları ancak özel gereksinimli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanması için gereken destek özel eğitim hizmetleri sunulduğunda etkili olabilmektedir. Destek eğitim hizmeti türleri okul içinde verilen destek eğitim hizmetleri ve okul dışında verilen destek eğitim hizmetleri olarak iki ana başlıkta toplanabilir.

2.4.1 Okul İçinde Verilen Destek Eğitim Hizmetleri

1. Destek Eğitim Odası (Kaynak Oda)

Akranları ile aynı sınıfta eğitim gören özel gereksinimli öğrenciler, eksikleri fazla olan derslerde ya da ek çalışmaya ihtiyaç duydukları alanlarda, destek eğitim verilmek üzere sınıflarından alınarak başka bir oda ya da sınıfta eğitim alırlar. Bu hizmete destek eğitim odası denilmektedir (Batu ve Kırcaali İftar, 2012). Bu hizmet türü normal sınıfta eğitim alan ancak; sadece destek eğitim odası hizmeti ile başarılı olabilmesi mümkün olan bireyler için geliştirilmiş bir sistemdir (Kargın, 2004).

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilerin öğrenim gördüğü okul ve kurumlarda “Destek Eğitim Odası” açılması zorunludur.” (MEB, Destek Eğitim Odaları, 2015)

Normal sınıfta eğitim görmekte olan özel gereksinimli öğrenciler, önemli derecede eksiklik gösterdikleri derslerde veya ek çalışmaya gereksinim duydukları alanlarda (örneğin, iletişim becerileri) normal sınıftan çıkarılarak kaynak odaya alınırlar Kaynak odada, kaynak öğretmen (örneğin, özel eğitim öğretmeni) veya uzman (örneğin, konuşma terapisti) özel gereksinimli öğrenciye bireysel ya da küçük grup eğitimi sağlar (Kırcaali İftar, 1998)

Destek eğitim odası özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrenciye, ihtiyaçları olan derslerle ilgili destek eğitimin verildiği odalardır. Öğrenciler normal eğitimin devam ettiği sınıfta eğitim görürken bunun yanında belirli zamanlar destek odasında eğitim görürler (Kırcaali İftar, 1998). Destek eğitim odası uygulamalarının etkili olabilmesi için öncelikle, hizmeti alacak öğrencinin var olan düzeyi ölçülerek bireysel gereksinimleri belirlenmeli ve bu gereksinimleri karşılayacak en az kısıtlayıcı programlar seçilmelidir. Sonrasında kısa ve uzun süreli kazandırılacak öğretim amaçları belirlenmeli ve bu amaçların başarılı olması için farklı öğretim stratejileri planlanıp uygulanmalıdır. Uygulamalar sistematik olarak değerlendirilmeli, değerlendirme sonuçlarına göre yeni uyarlamalar gerçekleştirilmelidir (Black ve Morris, 1974; Gelzheiser ve Meyers, 1991).

Ülkemizde destek eğitim odaları okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde eğitim veren okullarda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrenciler için il ve ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun teklifi doğrultusunda il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından açılmaktadır. Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, bu öğrencilere okutulacak dersler ile öğrencilerin alacağı haftalık ders saati Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) biriminin kararı doğrultusunda belirlenmektedir. Destek eğitim odasında görev alacak öğretmenlerin programlarının ise okul yönetimince yapılacağı belirtilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (MEB, 2018) göre, destek eğitim odasındaki eğitimin işleyişiyle ilgili şunlara dikkat edilmelidir:

a) Eğitim alacak öğrenciler, bu öğrencilere okutulacak dersler ile öğrencilerin alacağı haftalık ders saati BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda belirlenir. Bu planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde yapılır.

b) Destek eğitim odasında görev alacak öğretmenlerin çalışma programları okul yönetimince yapılır.

c) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okullarda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

ç) Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak bire bir eğitim yapılır. Ancak, BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda gerektiğinde eğitim performansı aynı seviyede olan öğrencilerle bire bir eğitimin yanında en fazla 3 öğrencinin bir arada eğitim alacağı grup eğitimi de yapılabilir.

d) Destek eğitim BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda okulun ders saatleri içinde veya dışında ihtiyaç halinde hafta sonu da planlanabilir. Öğrenciye ders saatleri içinde eğitim verilecekse destek eğitim alması planlanan dersin saatinde o derse ilişkin eğitim verilir.

e) Özel yetenekli öğrencilerin yetenek alanları doğrultusunda takip ettikleri dersler destek eğitim odasında zenginleştirme ve hızlandırma yoluyla farklılaştırılarak verilir. Bu programlar öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı ile bütünlük oluşturacak şekilde plânlanır ve yürütülür.

f) Destek eğitim odasında; öğrencilerin eğitim ihtiyaçları takip ettikleri eğitim programı ve öğrencilerin kayıtlı oldukları kademe esas alınarak özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri okul yönetiminin teklifi doğrultusunda il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerince görevlendirilir.

g) İlkokul ve ortaokullardaki destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilere eğitim vermek üzere üst kademelerde görev yapan alan öğretmenleri de görevlendirilebilir.

ğ) Okul müdürü ve müdür yardımcıları destek eğitim odalarında görevlendirilmez.

2. Özel Eğitim Danışmanlığı

Özel eğitim danışmanlığı, farklı yöntemler izlenen hizmet biçimidir. Üç temel ögeden oluşmaktadır. Bu üç öge, danışman, danışan ve hakkında danışılan kişidir. Özel eğitim danışmanlığında, danışan, hakkında danışılana fayda sağlamak amacıyla danışmanın desteğine ihtiyaç duyulur. Örneğin, sınıf öğretmeni, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi alan özel gereksinimli öğrenciye daha kaliteli eğitim hizmeti sağlamak için özel eğitim danışmanına başvurabilir. Özel eğitim danışmanı, danışmanlık hususunda bilgi ve kabiliyet sahibi olan özel eğitim öğretmeni veya rehber öğretmen olabilir (Batu ve Kırcaali İftar, 2012).

Özel eğitim danışmanlığı, sınıfında kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi bulunan normal sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisine ilişkin olarak aldığı danışma hizmetidir. Özel eğitim danışmanlığı, bu konuda uzmanlaşmış özel eğitim öğretmenleri tarafından sağlanabilir. Öğretmen, özel eğitim danışmanına, öğrencinin öğrenme ya da davranış sorunları için başvurabilir. Danışman ve öğretmen birlikte çalışarak, kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin sorunlarının olası nedenlerini irdelerler ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirirler. Öğretmen bu öneriler doğrultusunda, kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisiyle sınıfta yürüttüğü çalışmaları değiştirir. Özel eğitim danışmanlığı, öğrencisinin davranış ve öğrenme sorunlarının çözümünün, sınıf öğretmenin kendisi tarafından gerçekleştirmesini sağlar. Dolayısıyla, sınıf öğretmenin öğretmenlik bilgi ve becerilerinin gelişmesine yol açar. Böylece öğretmenin, benzer sorunlarla ilende de karşılaşması durumunda, bu sorunları kendi başına çözme olasılığı artmış olur (Kırcaali İftar ve Uysal, 1999).

Özel eğitim danışmanlığı, beş aşama şeklinde uygulanan bir süreçtir. Bu aşamalar şu şekildedir; tanışma ve konuya giriş, problemin ne olduğunun belirlenmesi, problemlere çözüm yollarının aranması, bu çözüm önerilerinin uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi aşamalarıdır (Batu ve Kırcaali İftar, 2012).

3. Sınıf İçi Yardım

Sınıf içinde verilen destek hizmetleri, öğrenciyi sınıftan ayırmadan yürütülen eğitim hizmetleridir. Özel gereksinimli öğrenciyi genel eğitim sınıfından ayırmadan, öğretmene sınıf içinde sağlanan hizmetlerdir. Farklılıklar desteğin öğretmene ya da öğrenciye verilmesinde ve verilen desteğin sürekliliğinde ortaya çıkmaktadır. Sınıf içi destek eğitim hizmetleri üç farklı şekilde sınıflanabilmektedir; bunlar danışman yardımcı, özel eğitim öğretmeni yardımcı ve yardımcı öğretmenle genel eğitim sınıfıdır (Kargın, 2004). Bu destek eğitim modelinde, destek eğitim uzmanı sınıf öğretmenine farklı açılardan katkı sağlayabilir. Ancak destek eğitim uzmanı ve sınıf öğretmeni aynı anlarda aynı sınıf içinde bulunacaklarından, koordinasyon ve iş birliği içinde çalışmaları, aynı yöntemleri izliyor olmaları gerekmektedir. Sınıf içinde katkıda bulunacak destek eğitim uzmanı, özel eğitim öğretmeni, konuşma terapisti yada öğrencinin ihtiyaçlarına göre başka bir uzman olabilir (Salend, 1998).

Hizmetin verimli olabilmesi için, sınıf öğretmeninin sınıfına başka bir öğretmeni kabul etmesi ve sınıfta bulunan iki öğretmenin de bu şekilde yapılacak olan öğretimin hem kendileri hem de öğrenciler için daha faydalı olacağına ve bu sayede kendilerinin ve öğrencilerinin ihtiyaçlarının daha kolay giderileceğine inanmaları gerekmektedir. Sınıf içi yardım hizmetinde öğretmenlerin sınıfa girmeden etkili planlar yapmaları ve sınıfa içinde ki eğitim esnasında, mümkün olduğunca hazırladıkları planlara göre davranmaları gerekecektir. Ayrıca sınıfın fiziki yapısının da uygun şekilde ayarlanması önemli bir etkidir. Sınıfın içinde hem sınıf öğretmeninin hem de destek eğitim uzmanının etkili olabilmesi için, sınıf içinde küçük gruplar oluşturularak düzenlenme yapılması faydalı olacaktır (Rief ve Heimburge, 1996).

4. Gezici Öğretmen Uygulaması

Gezici özel eğitim hizmetinde öğretmenler bir okuldan başka bir okula geçerek özel gereksinimli öğrenciye destek özel eğitim hizmeti vermektedir. Özel gereksinimi olan öğrenci okuldaki bir gününün büyük bölümünü genel eğitimin devam ettiği sınıfta geçirirken bazı zamanlarda gezici öğretmenden özel eğitim desteği almak için sınıftan ayrılmaktadır (Kargın, 2004). Gezici öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen olarak adlandırılmaktadır. Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen; özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için evde, hastanede, okul ve kurumlarda eğitim ve destek eğitim hizmetlerini vermekle görevlendirilen zihinsel, işitme ve görme engelliler sınıf öğretmenleridir (MEB, 2006).

Gezici öğretmen sınıfta ve sınıfın dışında özel gereksinimli öğrenciyle çalışırken bunun yanı sıra sınıf öğretmeni ve okuldaki personellere de danışmanlık hizmeti sağlamaktadır (Sadler, 2003). Destek eğitim odası öğretmeni, öğrenci ile birebir çalışabildiği gibi küçük grupla eğitim de yapabilir ancak gezici öğretmen, haftanın belli zamanlarında belli okulları dolaşarak hizmet vermektedir (Olmstead, 1995)

2.4.2 Okul Dışında Verilen Destek Hizmetler

1. Evde ve Hastanede Eğitim Hizmeti

Uzun süre hastanede kalması gereken öğrencilerin eğitim ve öğretim faaliyetlerinden geri kalmalarını önlemek için yapılan düzenlemelerdir. Devamsızlık nedeni ile oluşabilecek sınırlılıkların önüne geçmek ve hizmetin normalleştirilebilmesi

için yapılan düzenlemedir. Evde eğitim, uzun zaman okuldan uzak kalarak evde bulunmak zorunluluğu oluşan öğrencilerin, devamsızlık sebebiyle eğitim ve öğretim faaliyetlerinden geri kalmasının önüne geçmek için yapılan eğitim düzenlemeleridir (Özyürek, 2009).

2. Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezleri

Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde yer verilen ifadeye göre; merkezin amacı özel gereksinimli bireylerin Bakanlıkça belirlenmiş destek eğitim programları ile özel yöntem, araç-gereç ve personel kullanarak yetenekleri, ilgileri, ihtiyaç ve yeterlilikleri doğrultusunda yaşama hazırlanmasını, bunun yanında toplum içinde rolünü gerçekleştiren üretici kişiler olmalarını sağlamaktır (MEB, 2018).

ÖERM'lerde verilen bu destek eğitim programında çalışan öğretmenler, Talim Terbiye Kurulu Öğretmenlik Alanları Atama ve Ders Okutma Esasları'na göre görevlendirilmektedir, Bu esaslara göre ÖERM'de işitme kayıplı bir öğrenciye zihin engelliler öğretmeni tarafından destek eğitim hizmeti verilebilmektedir. Ayrıca sınıf öğretmeni, okul öncesi öğretmeni gibi farklı alanlardan mezun öğretmenler de sertifika programlarıyla ÖERM'lerde öğretmenlik yapabilmektedir (Coşkun ve Boldan, 2014).

3. Bilim ve Sanat Merkezleri

BİLSEM'ler okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmaları ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla yerleşim biriminin özellikleri, ulaşım imkânları ve bölgesel olarak nüfusunun 100.000'den az olmaması şartı ile hizmet alması öngörülen öğrenci sayısı gibi hususlar da dikkate alınarak valiliklerin teklifi üzerine Bakanlıkça açılır (MEB, 2020).

2.5 Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitim hizmetleri ile ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan çalışmalara yer verilmiştir

2.5.1 Kaynaştırma Uygulamalarıyla ve Destek Eğitim Hizmeti İle İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Aslan (2019) tarafından yürütülen araştırmada, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetleri öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, Isparta ilinde bulunan ilkokul ve ortaokul kademesinde görev yapan 19'u kadın ve 16'sı erkek olmak üzere toplam 35 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilen likert tipi ankettir. Elde edilen verilerin analizi spss programında yapılmış olup frekans ve yüzde olarak belirtilmiştir. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin destek eğitim konusunda hizmet öncesi eğitim almadıkları belirlenmiştir. Buna karşılık destek eğitim konusunda yeterli düzeyde kurs ve seminere katıldıklarını belirlenmiştir. Destek eğitim konusundaki mevzuatı inceledikleri belirlenmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin, destek eğitimde BEP’i uygulamada yetersiz oldukları belirlenmiştir. Bunların yanı sıra öğretmenler, ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin kişisel özelliklerine uygun yürüttükleri, aynı zamanda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının ve destek eğitim hizmetlerinde okul paydaşları ile iş birliği içinde bulundukları belirlenmiştir.

Kaptan (2019) tarafından yapılan araştırmada ilk ve orta dereceli okullarda destek eğitim odası hizmeti veren öğretmenlerin, destek eğitim süreci içinde karşılaştıkları güçlüklerin öğretmen görüşleri ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel yöntemle desenlenmiş ve 35 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yürütülmüştür. Elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmenler destek eğitim odaları da fiziksel ortamlarının, materyal ve teknolojik donanımlarının yetersiz olduğunu bildirmişlerdir Aynı zamanda destek eğitim odası uygulamalarının genel eğitim ders saatleri içinde yapılmasına bağlı olarak zaman yönetiminin olumsuz etkilendiği belirlenmiştir.

Filik (2019) sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odaları hakkında görüşlerini belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada nitel verilere dayalı durum çalışması deseni kullanmıştır. Araştırmaya Ağrı ilinde görev yapan 20 sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sorular sorulmuş ve araştırma sonucunda destek eğitim odası uygulamalarının öğrencinin gelişimine olumlu katkılar sağladığı ve akademik yönden gelişmesine yardımcı olduğu sonucunda ulaşılmıştır.

Destek eğitim odasının verimliliğini artırmak için uygun araç gereç ve materyaller ile destek eğitim odalarının daha verimli hale getirilebileceğine dikkat çekmiştir.

Öpengin, (2018) tarafından yürütülen araştırma eylem araştırması şeklinde desenlenmiştir. Üstün yeteneği olan öğrencilerin katıldığı destek eğitim odası uygulamaları sürecinde ortaya çıkan problemlerin ve bu problemlere ilişkin geliştirilen çözüm yollarının incelemesini yapmıştır. Araştırmanın katılımcıları okul müdürü, öğretmenler, üstün yetenekli öğrenciler, ailelerdir. Araştırma Eskişehir ilinde yürütülmüş olup veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre okulda üstün yeteneği olan öğrencilere yönelik destek eğitim uygulamalarının genel olarak katılımcılar tarafından olumlu değerlendirildiği belirlenmiştir, bununla birlikte süreçte özellikle uygulamanın okul saatleri içerisinde yürütülmesinden kaynaklı problemler dikkat çekmiştir

Semiz (2018) tarafından yürütülen araştırmada destek eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşleri araştırılmıştır. Araştırma da nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma bolu ilinde destek eğitim sınıfı olan 10 okulda, 14 destek eğitim veren öğretene, 12 sınıf öğretmeni ve 8 veli katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırma sonunda destek eğitim veren öğretmenlerin yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir. BEP uygulama esnasında öğrencilerin devamsız olmalarının olumsuz etki yarattıkları belirlenmiştir. Aynı zamanda materyal eksikliği ve fiziki yeterlilik konusunda da eksiklikler olduğu belirlenmiştir.

Çağlar (2016) tarafından yürütülen araştırmada okul yöneticileri ve öğretmenlerin destek eğitim odalarına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma Ankara ili Mamak ilçesinde yapılmıştır. Araştırma da nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmaya 18 öğretmen ve 5 idareci katılmıştır. Araştırma sonucunda destek eğitim odası uygulamalarının öğrencileri akademik ve sosyal yönden geliştirdiği belirlenmiştir. Okul ve sınıflarda fiziki donanımın geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Nar ve Tortop, (2017) üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim odalarındaki eğitimlerine ilişkin yapmış oldukları çalışmada 23 sınıf öğretmenin görüşlerini almışlardır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin büyük bir kısmı aldıkları

hizmet içi eğitimlerinin eksik kaldığını ve bu aldıkları eğitimin üstün yetenekli öğrencilere verilecek eğitimin farklılaştırılması konusunda kendilerine yeterince bilgiyi vermesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenler destek eğitimin yapıldığı odalara ilişkin iyileştirme çalışmalarının yapılması gerektiğini ve eğitimde kullanılan materyallerin öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak, eğitimlerine destek sağlayıp potansiyellerini artıracak şekilde odada bulunması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

Pemik (2017) tarafından yapılan çalışmada özel yetenekli öğrencilerin destek eğitim almaları konusundaki öğretmen ve yönetici görüşlerinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 19 öğretmen ve 20 okul yöneticisi katılmıştır. Araştırmada gerek öğretmenlerin gerekse de okul yöneticilerinin üstün yetenekli çocukları keşfetme konusunda bazı zorluklar yaşadıkları, destek eğitimlerinin özel yetenekli öğrencilerin gereksinimlerini karşılama noktasında yetersiz kaldığı, okul yönetiminin öğrencilere destek eğitiminde kullanılmak üzere yeterli ders materyali sağlamadığı, bu kapsamda destek eğitimden faydalanan öğrencilere nitelikli eğitim verilebilmesi için okullara gerekli materyal ve personel desteği sağlanması gerektiği bulgularına ulaşılmıştır.

Aydın (2015) tarafından Bursa ilinde destek eğitim odası bulunan ilkokullarda, zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin yer aldığı çalışmasını destek eğitim odasında destek eğitim veren 10 öğretmenin gönüllü katılımıyla yarı-yapılandırılmış görüşmeler yürütmüştür. Araştırma bulgularına göre; öğretmenler, destek eğitim odasının fiziksel özellikler, araç-gereç ve eğitim materyalleri bakımından yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Destek eğitim odasında yapılan eğitimlerin normal gelişim gösteren ve özel gereksinimli öğrencilerin çoğunluğunun destek eğitim odasına karşı olumlu bir yaklaşıma sahip oldukları belirlenmiştir.

Kış (2013) özel eğitim sınıflarının bulunduğu ilköğretim okullarında görev yapan rehberlik öğretmenleri ile özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin görüş ve önerilerini incelemiştir. Araştırma verileri 10 rehberlik öğretmeni ile 10 özel eğitim sınıfında görevli öğretmenin yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır ve bu veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamalarını yararlı bulmalarına karşılık okullarındaki uygulamalarda öğretmenler,

müfettişler, öğrencilerin aileler ve öğrencilerle ilgili sorunlar ile karşılaştıkları belirlenmiştir. Destek eğitim odası uygulamalarının başarısını arttırmaya yönelik öneriler arasında ise destek eğitim odası uygulamalarında özel eğitim öğretmenleri görevlendirilmesi, okul BEP biriminin kurulması öğrenci planlarının bunlara uygun yapılması, uygun fiziksel ortamın ve öğretim materyalinin sağlanması yer almıştır.

2.5.2 Kaynaştırma Uygulamalarıyla ve Destek Eğitim Hizmeti ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Kart (2017) tarafından yürütülen çalışmanın amacı DEO öğretmenlerinin, görme yetersizliği olan öğrencilerle olan deneyimlerine dayanarak DEO uygulamalarını tanımlaya bilmeleridir. Araştırmanın veri toplama aracı demografik ilgileri de içeren 3 soruluk bir ankettir Veriler elektronik anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmaya 56 öğretmen katılmayı kabul etmiştir. Ancak 7 kişi devam etmemiştir. Diğer yandan anketteki her bir soruya cevap veren katılımcı sayıları farklıdır. Araştırma sonucuna göre; DEO öğretmenlerinin genel eğitim öğretmenleri ile öğrencilerin akademik hedefleri için iş birliği yaparken, DEO öğretmenleri ile aileler ise öğrencilere ilişkin sosyal ve davranışsal amaçlar hakkında iş birliği yapmaktadırlar Diğer bir sonuç ise, DEO öğretmenlerinin çoğunlukla görme yetersizliği olan öğrenciler için ders kitaplarını, resimleri, bilgisayar simülasyonlarını oyunlarını, gösterileri ve çalışma kâğıtlarını kullandıkları belirlenmiştir. Öte yandan katılımcı öğretmenler; derslerde videoları, powerpoint sunumlarını, akıllı tahtaları, grup çalışmalarını ve drama gibi etkinlikleri nadiren ya da hiç kullanmadıklarını bildirmişlerdir. Son olarak ise katılımcıların % 33'ü öğrencilerin seviye farklılıklarının ve katılımcıların % 54'ü ise yetersiz öğrenme alanı oda koşullarının DEO uygulamalarının verimliliğini engelleyen unsurlar olduğunu belirtmiştir.

Lal (2014), bu çalışmada ki amaç, okullarda verilen destek eğitim odası hizmeti ile ilgili veli ve öğretmen görüşlerini incelemek, ayrıca destek eğitim odasına dair veli ve öğretmen görüşlerini sunulan hizmetler, eğitimler, veli beklentileri, ev ve çevre ortamı bağlamında karşılaştırmak. Normal öğrencilerden daha başarısız olan ve arka sıralara saklanan öğrencileri derse daha az dikkatlerini vermeyi etkileyen faktörü bulmak için 66 veli ve 62 öğretmen (toplam 128) ile anket düzenlenmiştir. Örnekler ulusal başkent Delhi'deki genel ve kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi görülen sınıflar bulunan okullardan alınmıştır. Anket ve görüşmeler düşünceleri değerlendirmek için

geliştirilmiştir. Sonuçlara göre veli ve öğretmenler destek eğitim odasında dair olumlu görüşe sahiptir. Ancak veli ve öğretmenler eğitim ve devletin tutumuna karşı olumsuz görüş dile getirmiştir.

Datta (2013), bu nitel çalışma, Güney Avustralya'daki hafif düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan öğrencilere, destek eğitim hizmetleri öğrencilerin problem çözme yeteneklerini, aile, sosyal ve akademik hayatlarını ne derece etkilediğini incelemeyi amaçlar. Araştırmanın sonucunda hafif düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan öğrenciler ve onların velileri destek hizmetlerinin, öğrencilerin problem çözme yetenekleri üzerinde ve sosyal ve aile hayatları üzerinde baskın bir etki sağlayamadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler yukarıdaki konular ile herhangi olumlu bir etkiden bilincinde olmadıklarını söylemiştir. Buna karşılık öğretmenler, verilen hizmetlerle öğrencilerin problem çözme yeteneklerine yardım edildiği, sosyal hayatlarının bir nebze iyileştirildiği ve aile hayatlarının ise etkilenmediğini düşünmektedirler. Öğrencilerin akademik hayatları hem öğrenci ve hem de öğretmenler tarafından olumlu katkısını olduğu söylenen tek alandır. Ancak aileler bu alanda sınırlı ilerleme olduğu algısına sahiptir. Hizmetlerden maksimum yarar sağlanabilmesi için hizmetlerin sahasını genişletilmesi ve büyütülmesi gereklidir.

Evans ve diğerleri (2008), yapmış olduğu araştırmada destek eğitim odası öğretmenlerinin, genel sınıf öğretmenlerinin ve okul müdürlerinin destek eğitim öğretmenlerinin rolünün ne olması gerektiği ve gerçekte ne olduğuna ilişkin algılarında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okul müdürlerinin ve destek eğitim öğretmenlerinin vermiş olduğu cevapların fiili roller konusunda örtüştüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı durum genel sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle örtüşmemesine rağmen bu grupta iletişim ve danışma faaliyetleri konusunda destek eğitim öğretmenlerinin katılımını en çok destekleyen grup olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Vlachou (2006) tarafından yürütülen araştırmada ilkokullardaki DEO öğretmenlerinin rol ve sorumluluklarına ilişkin algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Buna göre araştırmanın katılımcıları DEO'da görevli 63 özel eğitim öğretmenidir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarında, DEO öğretmenlerinin ÖGÖ'lerin değerlendirilmesinden ve tanınmasından sorumlu olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda araştırma sonuçlarında, öğretmenlerin DEO hizmetine ilişkin öğretimin planlanması, yürütülmesi, izlenmesi ve

değerlendirilmesinden sorumlu olduğu ortaya konulmuştur. Öte yandan, DEO öğretmenleri okuldaki diğer eğitim paydaşları ile iş birliğini başlıca sorumluluklarından biri olarak görmemiştir. Ayrıca DEO öğretmenleri okulun diğer personeli tarafından görevlerinin çoğunlukla yanlış algılandığını hatta değersiz görüldüğünü belirtmişlerdir.

Glomb ve Morgan (1991) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, destek eğitim öğretmenlerinin, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi öğrencilerinin başarısını arttırmada hangi stratejileri kullandıklarını ve kullanılan bu stratejilerin başarılı bir şekilde yürütülmesinde etki eden değişkenleri belirlemektir. Öğretmenlerden alanyazında belirlenmiş yöntemlerden hangilerini kullandıklarını belirtmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda 10 yıl ve üzeri tecrübesi olan öğretmenlerin, daha az tecrübesi olan öğretmenlere göre stratejileri daha etkili kullandıkları belirlenmiştir. Diğer bir sonuca göre ilköğretim destek eğitim öğretmenleri ortaokul ve lise destek eğitim öğretmenlerine göre işbirliği konusunda daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenler bu araştırmada belirttikleri stratejileri orta seviyede kullandıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenler öğrenci başarısını artırma konusunda stratejileri daha aktif kullanmak için eğitimlere ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Whittaker ve Taylor (1995) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, destek eğitim odasında görev yapan öğretmenlerin ne kadar süre kullandıklarını ve bu sürenin nasıl kullanıldığına yönelik öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %68.2'si 30 ile 45 dakika arasında günlük planlama yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğretim süreci, öğrenci gelişimlerine yönelik rapor hazırlama ve aile görüşmelerinin ise öncelikli konuları olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler süreç için hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını belirtmişlerdir.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırma modeline; çalışma grubuna, verilerin toplanma sürecine ve elde edilen verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitim hizmetlerinin verimliliği ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada nitel verilere dayalı durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Nitel durum çalışmasında en belirgin özellik tek veya birden fazla durumun derinlemesine araştırılmasının yapılması demektir. Var olan duruma yönelik etkenler bütünlük içerisinde araştırılırken durumun bu etkenlerden nasıl etkilendiğine odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2 Araştırmanın Evreni Ve Çalışma Grubu

3.2.1 Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni 2020-2021 eğitim öğretim yılında Giresun ilinde destek eğitim hizmeti sunulan tüm okullarda görev yapan öğretmen, idareci ve öğrencisi destek eğitim hizmetinden yararlanan ailelerden oluşmaktadır. Bu kapsamda destek eğitim hizmeti sunulan 24 okul araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

3.2.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında nitel araştırmanın amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik (homojen) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemdeki amaç, küçük benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grubu tanımlamaktır. Örneğin, okul-aile işbirliği konusunu çalışmak isteyen bir nitel araştırmacı, okulla işbirliği konusunda en az katılım gösteren düşük sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi olan anneleri hedefleyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim öğretim yılında destek eğitim hizmeti veren 20 gönüllü öğretmen, çocuğu destek eğitim hizmetinden faydalanan 10 veli ve çalıştığı okulda destek eğitim hizmeti sunulan 15 idareciden oluşmaktadır.

Çalışma grubu oluşturulurken, araştırmaya katılan öğretmenlerin daha önce destek eğitim odasında görev almış olmasına, araştırmaya katılan idarecilerin çalıştıkları okulda destek eğitim uygulamalarının yapılmış olmasına, araştırmaya katılan velilerin çocuklarının destek eğitim uygulamasından yararlanmış olması ölçütü aranmıştır.

Tablo 3.1 Öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	12	%60
	Kadın	8	%40
Mezun Olunan Fakülte Türü	Eğitim Fakültesi	20	%100
Mezun Olunan Bölüm Türü	Özel Eğitim Öğretmeni	8	%40
	Sınıf Öğretmeni	6	%30
	Türkçe Öğretmeni	3	%15
	Matematik Öğretmeni	2	%10
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	1	%5
Görev Yapılan Öğretim Kademesi	İlkokul	9	%45
	Ortaokul	9	%45
	Lise	2	%10
Mesleki Kıdem	1-4 Yıl	8	%40
	5-8 Yıl	6	%30
	9-12 Yıl	4	%20
	12 ve üzeri	2	%10
Bütünleştirme eğitime devam eden öğrencilerin eğitsel değerlendirme tanısı	Hafif Derece Z.Y	11	%55
	Öğrenme Güçlüğü	7	%35
	İşitme Yetersizliği	2	%10

Tablo 3.1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %60'ının erkek, %40'ının kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin tamamı eğitim fakültesi mezunudur. Öğretmenlerin %40'ı özel eğitim öğretmeni, %30'u sınıf öğretmeni, %15'i Türkçe öğretmeni, %10'u Matematik öğretmeni, %5'i Sosyal Bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Öğretmenlerin %45'i ilkokulda, %45'i ortaokulda ve %10'u lise kademesinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin %40'ı 1-4 yıl, %30'u 5-8 yıl, %20'si 9-12 yıl ve %10'u 12 yıl ve üzeridir. Öğretmenlerin eğitim verdiği öğrencilerin yetersizlik alan ve düzeyinin %55'i hafif derece zihinsel yetersizlik,

%35'i özel öğrenme güçlüğü, %10'u işitme yetersizliğinden etkilenen öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3.2 İdarecilerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	11	%73,33
	Kadın	4	%26,67
Mezun Olunan Fakülte Türü	Eğitim Fakültesi	12	%79.1
	Fen Edebiyat Fakültesi	3	%20
Mezun Olunan Bölüm Türü	Edebiyat Öğretmeni	3	%20
	Sınıf Öğretmeni	4	%27
	Türkçe Öğretmeni	2	%13
	Coğrafya Öğretmeni	3	%20
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	2	%13
	Görsel Sanatlar	1	%7
Yönetim Görevi	Müdür	3	%80
	Müdür Yardımcısı	12	%20
Görev Yapılan Öğretim Kademesi	İlkokul	4	%27
	Ortaokul	6	%40
	Lise	5	%33
Mesleki Kıdem	1-4 Yıl	1	%7
	5-8 Yıl	3	%20
	9-12 Yıl	4	%27
	12 ve üzeri	7	%46
Bütünleştirme eğitime devam eden öğrencilerin eğitsel değerlendirme tanısı	Hafif Derece Z.Y	10	%40
	Öğrenme Güçlüğü	7	%28
	İşitme Yetersizliği	5	%20
	Üstün Yetenekli	3	%12
	DEHB	2	%8

Tablo 3.3 Ailelerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	4	%40
	Kadın	6	%60
Çocuğa Yakınlık	Anne	6	%60
	Baba	4	%40
Eğitim Durumu	İlkokul	1	%10

	Ortaokul	3	%30
	Lise	4	%40
	Üniversite	2	%20
Meslek	Kamu Personeli	2	%20
	Özel Sektör	4	%40
	Ev hanımı	4	%40
Bütünleştirme eğitime	Hafif Derece Z.Y	4	%40
devam eden öğrencilerin	Özel Öğrenme Güçlüğü	4	%40
eğitsel değerlendirme tanısı	İşitme Yetersizliği	1	%10
	Üstün Yetenekli	1	%10

Tablo 3.3 incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin %40'ının erkeklerden, %60'ının kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Çocuğa yakınlık derecesinin %60'ı anne, %40 baba olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan velilerden %10'u ilkokul, %30'u ortaokul, %40'ı lise, %20'si üniversite mezunudur. Velilerden %20'si, kamu personeli, %40'ı özel sektör çalışanı, %40'ı ev hanımlarından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan velilerin çocuklarının %40'ı hafif derece zihinsel yetersizlik, %40'ı özel öğrenme güçlüğü, %10'u işitme yetersizliği, %10'u üstün yetenekli çocuklardan oluşmaktadır.

3.3 Veri Toplama Aracı

Bütünleştirme eğitimi uygulamalarında destek eğitimi hizmetleri ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Kullanılacak görüşme formu hazırlanırken öncelikle soruların amaca uygun, açık, anlaşılır bir biçimde olması için çalışılmıştır. Görüşme sorularını hazırlarken akademik ve teknik bir dil kullanmak görüşmenin geçerliğini ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Çünkü görüşmeci sorulan soruyu tam olarak anlayamazsa kendisini yetersiz hissedip cevap vermekten kaçınabilir. Aynı zamanda sorulan sorular genel ve soyut değil amaca uygun olmalıdır. Çünkü görüşmeci sorulan sorunun cevabının tek bir cevabı olduğunu düşünürse ve bunu dile getirmek için kendi görüşlerini değil akademik bir cevap vermeye çalışabilir. Bu durumda da görüşme amacına ulaşmamış olur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilecektir. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasının güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir. Yarı yapılandırılmış görüşme hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda detaylı bir şekilde ilerleyebilmeyi sağlar. Aynı zamanda analizlerin rahatlığı, görüşülen kişinin

kendini açık bir şekilde ifade etme şansı, derinlemesine bilgi alabilmek gibi avantajları vardır (Büyükoztürk ve diğerleri, 2011: 163).

Yarı yapılandırılmış görüşmeler araştırmacı ile katılımcılar arasında kıyaslanabilir veri elde edilmesi konusunda avantajlıdır, diğer taraftan katılımcılar çalışılan konuyu kendilerinin nasıl yapılandırıdığını öğrenme fırsatını kaybetmiş olur. Katılımcının kendi deneyimlediği dünyayı kendi görüşleri ile ifade etmesi istendiğinde daha az yapılandırılmış teknikler ve açık uçlu sorular sorulmalıdır (Merriam, 2015, 88).

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular için iki öğretmen iki idareci ve iki veli ile 20 soruluk ön hazırlık çalışması yapılmış ve uygun olmayan sorular çıkarılmıştır. Alınan sonuçlar doğrultusunda öğretmenlere yönelik hazırlanan formdan 3 soru çıkarılmış ve soru sayısı 17 olmuştur. İdarecilere hazırlanan formdan 8 soru çıkarılmış ve soru sayısı 12 olmuştur. Ailelere yönelik hazırlanan formdan 10 soru çıkarılmış ve soru sayısı 10 olmuştur. Alan yazın incelemesi ve destek eğitim uygulamasından faydalanan çocuklar ile çalışmış beş uzman araştırmacıların görüşleri doğrultusunda araştırmacı ve danışman hoca tarafından forma son hali verilmiştir. Uzmanların görüşleri uzman değerlendirme ölçeği ile alınmıştır ve sorular düzenlenmiştir. Ekte yer alan görüşme formlarında öğretmenlere 17 soru, idarecilere 12 soru, ailelere 10 soru yöneltilmiştir.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler gerekli izinler alındıktan sonra Giresun ilinde destek eğitim hizmeti veren öğretmen, idareci olduğu okulda destek eğitim hizmeti verilen idareci ve çocuğu destek eğitim hizmetinden faydalanan ailelere uygulanmıştır. Araştırmada veriler geçerliği ve güvenirliği test edilmiş üç adet yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmeler randevu alınarak öğretmenlerin, idarecilerin ve ailelerin uygun oldukları zamanlarda ve kendilerinin uygun gördüğü, rahat edebilecekleri yerlerde (destek eğitim sınıfında, öğretmenler odasında, kütüphanede) birebir görüşme yoluyla yapılmıştır.

Görüşmeye başlarken, görüşme formunda yer alan metin katılımcılara okunmuş ve araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Görüşme sırasında katılımcıların ifadeleri değiştirilmeden yazıya aktarılmış ve ses kaydı yapılmıştır. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler 20 ile 30 dakika arası sürmüştür. Öğretmen, idareci

ve ailelerin soruları yanıtlarken bağımsız olmaları, kendilerinin de soruları dikkatli okuyup yanıtlamaları istenmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nitel veriler nitel analiz yöntemlerinden olan içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu analiz yönteminde metnin, belgenin içeriğinin irdelenmesi gereklidir. Sonra bu veriler sınıflara (kategorilere) ayrılmalı, alt ve üst sınıflamalar yapılmalıdır. (Sönmez, Alacapınar, 2011, s. 159). Betimsel analizle görüşme yapılan bireyleri tanıtıcı bulgular değerlendirilir, içerik analizi yöntemi ile veriler tanımlanmaya çalışılır; birbirine benzediği ve birbiri ile ilişkisi olduğu tespit edilen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanır. İçerik analiziyle katılımcıların görüşlerinin içerikleri sistematik olarak tanımlanmaktadır (Altunışık ve diğerleri, 2010: 322). Öğretmen, aile ve idareciler ile gerçekleştirilen görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmeler tamamlandıktan sonra, görüşme kayıtlarında hiçbir değişiklik yapılmadan veriler yazılı metne dönüştürülmüştür. Görüşmeye katılan her bir katılımcı için yazılı hale getirilen görüşmeler araştırmacılar tarafından tek tek ele alınarak değerlendirilmiştir.

Nitel araştırmalarda verilerin analiz sürecini oldukça açık bir şekilde özetlemiştir. Buna göre nitel araştırmalarda ilk olarak, mülakatlar sonrasında elde edilen oldukça kapsamlı olabilen verileri anlamlı hale getirmek için belirli parçalar halinde azaltılması gerekir. Bu süreç kodlama olarak adlandırılmıştır. Ancak kodlamaya başlamadan önce elde genellikle literatüre dayalı olarak oluşturulan geçici bir kod seti ile çalışmaya başlanır. Daha sonra mülakat kayıtlarının deşifre edilmesiyle elde edilen veriler birkaç kez okunarak, önemli kısımlar ve temalar belirlenir. Verileri kodlamak, kodları daha kapsamlı kategoriler ve temalar haline getirmek, kodları karşılaştırma/yorumlama, nitel veri analizinin temel boyutları olarak sıralanmıştır. Bu süreç tanımlama, sınıflama ve yorumlama şeklinde özetlenebilir. Nitel araştırmalarda beş ya da altı tema ekseninde en çok yirmi veya yirmi beş kod kategorisinin uygun olduğunu belirtmiştir (Creswell, 2007: 152). Nitel araştırmalarda ele alınan konuya ilişkin kuramsal temeller veya kavramsal çerçeve mevcut ise, konuya ilişkin veriler toplanmadan önce, bu verilerin toplanmasına rehberlik edecek bir tema, kategori veya kod listesi oluşturmanın uygun olacaktır. Bununla beraber verilerin analizi yapılırken ortaya çıkarılan yeni tema, kategori ve kodların bu listeye dâhil edilebileceği belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Her bir madde bulgular doğrultusunda alt gruplara ayrılmıştır. Her bir madde önce araştırmacı tarafından bağımsız olarak alt gruplara ayrılmıştır. Bulgular araştırmacılar tarafından önce birbirinden bağımsız olarak oluşturulmuş sonra elde edilen bulgular karşılaştırılması yapılmıştır. Görüşmeden elde edilen yanıtlar ışığında oluşturulan temalar, tablolar haline getirilerek yüzde ve frekans ile gösterilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin sunumunda katılımcı öğretmen, idareci ve aile isimleri verilmeyerek her bir öğretmen için (Ö1, Ö2, Ö3...), her bir idareci için (İ1, İ2, İ3...), her bir veli için (V1, V2, V3...) görüşleri bu numaralar ile birebir alıntı yoluyla aktarılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde kullanılan temalar ve kategoriler aşağıda belirtilmiştir.

Destek Eğitim Odası Öğretmenlerine Yönelik Hazırlanan Temalar

1. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüşleri
2. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri
3. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin katılımcılara (öğretmen, öğrenci, aile, okul) katkısı ile ilgili görüşleri
4. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin iş birliği (öğretmen, aile, idare) ile ilgili görüşleri
5. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin uygulama şekli ve süreci ile ilgili görüşleri
6. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin okul yönetimi ve milli eğitimin desteği ile ilgili görüşleri
7. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin sahip oldukları bilgi düzeyi ile ilgili görüşleri
8. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin yapılan (seminer, eğitim vb.) çalışmalar ile ilgili görüşleri
9. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin tanılama süreci ile ilgili görüşleri
10. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

11. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri
12. Tema: Destek eğitim odası öğretmenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

İdarecilere Yönelik Hazırlanan Temalar

1. Tema: İdarecinin mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüşleri
2. Tema: İdarecinin destek eğitim uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri
3. Tema: İdarecinin destek eğitim uygulamasının katılımcılara (öğrenci, okul) katkısı ile ilgili görüşleri
4. Tema: İdarecinin işbirliği (aile, öğretmen) ile ilgili görüşleri
5. Tema: İdarecinin fiziksel düzenlemeler ile ilgili görüşleri
6. Tema: İdarecinin uygulama şekli ve süreci ile ilgili görüşleri
7. Tema: İdarecinin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri
8. Tema: İdarecinin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri
9. Tema: İdarecinin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Ailelere Yönelik Hazırlanan Temalar

1. Tema: Ailenin destek eğitim alan öğrencide gözlemlediği gelişmeler
2. Tema: Ailenin destek eğitimin uygulanma şekli ve süreci ile ilgili görüşleri
3. Tema: Ailenin okul yönetimi ve milli eğitimin desteği ile ilgili görüşleri
4. Tema: Ailenin öğrenciye verilen destek eğitimin içeriği ile ilgili görüşleri
5. Tema: Ailenin destek eğitim odası öğretmeni ve sınıf öğretmenin yeterlilikleri hakkındaki görüşleri
6. Tema: Ailenin destek eğitim odasından beklentileri
7. Tema: Ailenin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri
8. Tema: Ailenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri
9. Tema: Ailenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

3.6 Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik nicel araştırmalara göre farklı anlamlar taşımaktadır Geçerlik, bir nitel araştırma yapan araştırmacının araştırmakta olduğu konuyu ola ildiğince yansız olarak gözlemlemesi anlamına gelmektedir Diğer bir

ifadeyle inandırıcılık ve aktarılabilirlik kavramları ön plana çıkmaktadır. Güvenirlik ise çoğunlukla araştırmanın tekrar edilebilirliğinden ziyade tutarlık ve doğrulanabilirlik anlamlarını taşıyabilmektedir (Lincoln ve Guba, 1985)

Görüşme döküm formlarına aktarılan verilerin geçerliliğinin sağlanabilmesi için alandan bir uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Rastlantısal olarak seçilen ses kayıtları bir uzmana dinletilerek yazılı metinlerle tutarlılıklarına bakılmıştır. Temalar ve alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğeri ile ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçeği yansıtması sağlanmıştır. Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla faydalanan yöntemlerden biri de uzun süreli etkileşimdir. Görüşme yapılan kişiler genellikle görüşmenin başında araştırmacının etkisine daha açıktırlar. Görüşme süresi arttıkça geçen zaman içinde katılımcılar arasında güven ortamı oluşur ve görüşülen kişi verdiği yanıtlarda daha samimi olabilir. Bu nedenle uzun süren görüşmelerde toplanan verilerin geçerliği daha yüksektir. Benzer biçimde aynı bireyden birden fazla görüşme yoluyla toplanan veriler de gerçeği yansıtmaya bakımından daha güçlü olacaktır. Bu nedenle araştırmacı ile veri kaynağı arasında oluşturulan etkileşimin mümkün olan durumlarda geniş bir zamana yayılması araştırma verilerinin inandırıcılığını artıracaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda mülakatlar olabildiğince uzun tutturularak elde edilen veri miktarı ve niteliğinin artırılmasına çalışılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla bağımsız kodlayıcılar arası görüş birliğinin incelenmesi (Creswell, 2007: 253) yöntemine başvurulmuştur. Bu kapsamda, elde edilen verilerin çözümlenmesi ve kodlanması süreçlerinde başka bir araştırmacıdan destek alınmıştır. Araştırmacı ve destek alınan ikinci araştırmacı katılımcılara ait formlardan üç tanesini rastgele seçerek, ayrı formları ayrı ayrı analiz etmiş ve temalara ayırma ve kodlama işlemlerini yapmışlardır. Bu iki araştırmacının yaptığı temalara ayırma ve kodlamalar karşılaştırılmış ve tam bir tutarlılık olduğu görülmüştür.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmen, aile ve idarecilerle yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bulgular bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Öğretmen, aile ve idarecilerden elde edilen bulguların analizleri frekans ve yüzdelikleri hesaplanarak sunulmuştur.

4.1 Öğretmenlere Yöneltilen Soruların Analizi

4.1.1 Destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yeterliliği/yetersizliği ile ilgili görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.1 Destek eğitim odası öğretmenin mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Yeterli	10	%50
Yetersiz	5	%25
Yeterli ancak düzenlenmeli	3	%15
Bilgi yok	2	%10

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 10'u (%50) destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuatı yeterli bulduğunu, 5'i (%25) destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuatı yetersiz bulduğunu, 3'ü (%15) destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuatı yeterli ancak düzenlenmeli, 2'si (%10) destek eğitim uygulamalarında mevzuat hakkında bilgisi olmadığını belirtmişlerdir.

Ö11 “destek eğitim sürecinde bolca mevzuattan yararlandık. Cevabını bulamadığım bir soru olmadı”.

Ö12 “uygulamaya dönük zorluklar yaşadım. Bir yıl destek eğitim açılmasına izin verilmezken, bir sonra ki yıl gönülsüzde olsa açılmasına izin verdiler”.

Ö13 “öğrencilerin destek eğitim aldıkları derslerde o derslerden alınması nedeniyle programı uygulama konusunda zorluklar yaşıyoruz. Mevzuat bu konuda düzenlenmeli”.

Ö16'' yeterli sayılabilir ancak bu okullarda yeterli düzeyde ortam sağlanamamakta, bu durumu aşmak için mevzuatta belirgin açıklamalara yer verilmeli''.

4.1.2 Destek eğitim uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığınız problemler ve çözümleri konusunda ne düşünüyorsunuz?

Tablo 4.1.2 Destek eğitim odası öğretmeninin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Okuldan okula değişen uygulamalar	2	%8
İş birliği yapılmaması	3	%12
Materyal eksikliği	6	%24
Uygun derslik olmaması	8	%32
Öğrencinin yorgun olması	1	%4
Veli beklentisinin yüksek olması	3	%12
Herhangi bir sorunla karşılaşmadım	2	%8

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 2'si (%8) okuldan okula destek eğitim uygulamaları konusunda değişen uygulamaların olması, 3'ü (%12) iş birliğinin yapılmadığını, 6'sı (24) materyal eksikliği olduğu, 8'i (%32) de uygun dersliklerin olmadığını, 1'i (%4) öğrencinin yorgun olmasının zorluk çıkardığı, 3'ü (%12) veli beklentisinin yüksek olduğunu, 2'si (%8) her hangi bir zorlukla karşılaşmadığını belirtmişlerdir.

Ö1'' birinci olarak eğitimin başlaması hususunda okuldan okula uygulama farklılıkları gözlemledim. Para hesabı işin içine girince, öğretmen hak etmediği bir parayı alıyormuş izlenimi bırakılıyor. İkinci olarak ders programı ile destek eğitim saatlerinin denk gelmesi konusunda problem yaşadım''.

Ö3''destek eğitim alınan dersin branş öğretmeni ile çalışmalarımız paralel ilerlemedi. Bu nedenle verimli bir çalışma yürütemedik''.

Ö18'' destek eğitimi öğrenci okulda altı ders aldıktan sonra yapıyorduk. Öğrenci girdiği derslerden sonra yorgun oluyordu ve derse odaklanamıyor''.

Ö7''velinin, bizim elimizde sihirli değnek varmış gibi beklentiye girmeleri ve bunu dile getirmeleri''.

4.1.3 Destek eğitim uygulamalarının öğrenciye katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?

Akademik

Sosyal

Tablo 4.1.3 Destek eğitim odası öğretmeninin katılımcılara (öğretmen, öğrenci, aile, okul)katkısı ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Akademik başarıyı artırıyor	11	%44
Sosyal başarısını artırıyor	7	%28
Akademik başarı ve sosyal başarıyı artırıyor	5	%20
İletişim becerileri gelişiyor	2	%8

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 11'i (%44) öğrencinin akademik başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğunu, 7'si (%28) öğrencinin sosyal gelişimine olumlu etkisi olduğunu, 5'i (%20) öğrencinin hem akademik hem sosyal başarısına olumlu etkisi olduğunu, 2'si (%8) iletişim becerilerine olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Ö12''öğrenci başarısına kesinlikle katkısı olduğunu düşünüyorum ancak destek eğitim veren öğretmenlerin uzaktan eğitim alması öğrenciye yönelik verimi artıracaktır''.

Ö4''sınıfta ve çevresinde olan ilişkileri anlamlı düzeyde artış gösteriyor'' .

Ö2''destek eğitim vermeye başladığım öğrenci derslerinde daha başarılı oldu ve arkadaşlarıyla olan ilişkisi iyi yönde gelişti''.

Ö11'' akademik olarak üzerine eğildiğimiz bütün derslerde ve konularda üzerine koyarak ilerledi. Sosyal olarak bir öğretmenler birebir uzun süre etkileşime girerek diyaloglarını geliştirdi. İletişim başlatma, kendini ifade etme becerileri gelişti''.

4.1.4 Destek eğitim uygulamalarını size katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.4 Destek eğitim odası öğretmeninin katılımcılara (öğretmen, öğrenci, aile, okul)katkısı ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Farklı teknik ve yöntemleri öğreniyorum	5	%25
Araştırma yapmamı sağlıyor	7	%35
Yeni öğrenciler ile tecrübe kazanıyorum	6	%30
Gözlem yeteneğimi artırıyor	2	%10

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 5'i (%25) farklı öğretim yöntem ve tekniklerini öğrendiğini, 7'si (%35) araştırma yapmasına katkı sağladığını, 6'sı (%30) yeni öğrenciler tanıyarak tecrübe kazandığını, 2'si (%10) gözlem yeteneğinin geliştiğini belirtmişlerdir.

Ö1''bir konuyu öğretirken birden fazla öğretim yöntem ve teknik kullanmam gerekiyor ve bunun için çalışmalar yapıyorum''.

Ö7'' yeni öğrenci profili ile karşılaşarak alanımda kendimi geliştirecek kitaplar okumamı, video izlememe ve yeni şeyler öğrenmek için araştırma yapmaya karşı beni güdümlüyor'' .

Ö2''öğrencinin sınıf düzeyine göre davranışlarını ve akademik becerisini daha iyi gözlemlememi sağladı''.

4.1.5 Destek eğitim uygulamalarının okula katkısı konusunda ki görüşleriniz nelerdir ?

Tablo 4.1.5 Destek eğitim odası öğretmeninin katılımcılara (öğretmen, öğrenci, aile, okul)katkısı ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Okulda özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili farkındalık arttı	3	%15
Fırsat eşitliği sağlandı	7	%35
Problem davranışlar azaldı	8	%40
Katkısı olduğunu düşünmüyorum	2	%10

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 3'ü (%15) okulda özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili farkındalığı artırdığını, 7'si (%35) fırsat eşitliğini sağladığını, 8'i (%40) okulda problem

davranışların azaldığını, 2'si (%10) destek eğitim uygulamalarının okula her hangi bir katkısı olduğunu düşünmediğini belirtmişlerdir.

Ö3'' destek eğitim uygulamaları ile birlikte hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine olan farkındalığı arttı''.

Ö17''destek eğitim öğrencilerine ders verilerek akademik başarılar arttı ve öğrenciler arası eşitlik sağlandı''.

Ö11''öğrencilerin akademik ve sosyal yönden gelişmeleri sayesinde, arkadaşları olan ilişkileri olumlu bir hale geldi. Bulundukları sınıfta daha huzurlu ve birlik beraberlik içinde hareket ettiler. Bu şekilde okulda olan problemler azaldı''.

4.1.6 Destek eğitim uyguları sırasında öğretmenler ile işbirliği yapıyor musunuz? Bu konudaki görüşleriniz nedir

Tablo 4.1.6 Destek eğitim odası öğretmenin iş birliği (öğretmen, aile, idare) ile ilgili görüşleri

Alt Tema	f	%
Sürekli iş birliği yapıyorum	15	%75
Aralıklı işbirliği yapıyorum	4	%20
İşbirliği yapmıyorum	1	%5

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 15'i (%75) öğretmenlerle sürekli iş birliği yaptığını, 4'ü (%20) öğretmenler ile aralıklı olarak işbirliği yaptığını, 1'i (%5) işbirliği yapmadığını belirtmişlerdir.

Ö4'' sınıf rehber öğretmeni ve okul rehber öğretmeni ile işbirliği yapıyorum. Öğrenci hakkında birçok bilgiyle bu yolla ulaşıyorum''.

Ö6'' evet yapıyorum. Öğrenci hakkında destek eğitime başlamadan önce aldığım bilgiler onu daha hızlı tanımamı sağladı. Diğer öğretmenler ile olan iş birliği öğrenciye sınıfına olumlu olarak yansıdı''.

Ö3'' işbirliği sınırlı kalıyor. İşbirliği mevzuatta yer almalı ve öğretmen inisiyatifine bırakılmamalıdır''.

4.1.7 Destek eğitim uygulamaları sırasında ailelerle işbirliği yapabiliyor musunuz? Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

Tablo 4.1.7 Destek eğitim odası öğretmeninin iş birliği (öğretmen, aile, idare) ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Sürekli işbirliği yapıyorum	17	%85
Aralıklı işbirliği yapıyorum	2	%10
İşbirliği yapmıyorum	1	%5

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 17'si (%85) aileler ile sürekli işbirliği yaptığını, 2'si (%10) aralıklı olarak işbirliği yaptığını, 1'i (%5) işbirliği yapmadığını belirtmişlerdir.

Ö11'' evet ben bu konuda şanslı sayılırım. Çünkü işbirliği yapmayı seven, çocuğunun gelişimini takip eden bir velim var''.

Ö17'' ailenin sosyo ekonomik düzeyi hakkında elde edilen bilgiler, eğitim planının belirlenmesinde son derece etkilidir. Ailelerinde dahil olduğu eğitim sürecinde verim yükseliyor''.

Ö20'' ailelerle işbirliği yapıyorum. Ders tekrarı ve verilen ödevlerin yapılması sürecinde yardımcı oluyorlar''.

Ö5'' aileler ile aralıklı olarak görüşüyorum. Öğrencinin gelişimini aktarıyorum'' demiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %5'i işbirliği yapmadığını söylemiştir. Ö6'' öğrencimin ailesi çok ilgili olmadığı için iş birliği fırsatım olmadı''.

4.1.8 Destek eğitimi uygulamaları nasıl yürütülüyor (ders saatleri içinde, ders saatleri dışında, hafta sonları, destek eğitimi sınıflarında, öğretmenler odasında, bireysel, grup vb.)? Bu konuda görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.8 Destek eğitim odası öğretmeninin uygulama şekli ve süreci ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Ders saatleri içinde	16	%80
Okul çıkışında	4	%20

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 16'sı (%80) destek eğitim aldığı derste sınıftan alınarak yapıldığını, 4'ü (%20) okul dersleri bittikten sonra destek eğitim uygulamasının yapıldığını belirtmişlerdir.

Alt Tema	<i>f</i>	%
Destek eğitim odasında	12	%60
Kütüphanede	3	%15
Boş bir sınıfta	5	%25

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 12'si (%60) destek eğitim odasında yapıldığını, 3' (%15) kütüphanede yapıldığını, 5'i (%25) boş bir sınıfta yapıldığını belirtmişlerdir.

4.1.9 Destek eğitim uygulamaları ile ilgili okul yönetimi, milli eğitim desteği konusundaki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.9 Destek eğitim odası öğretmenin okul yönetimi ve milli eğitimin desteği ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Uygulamaya yönelik konularda yetersiz kalıyor	4	%20
Planlama konusunda yetersiz kalıyor	7	%35
Yeterli destekte bulunuyorlar	9	%45

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 4'ü (%20) uygulamaya yönelik konularda yeterli destekte bulunulmadığını, 7'si (%35) planlama konusunda eksiklikler olduğunu, 9'u (%45) okul idaresi ve milli eğitimin destek eğitim uygulamalarında yeterli destekte bulunduğunu belirtmişlerdir.

Ö6'' uygulama yapmak için gerekli olan materyal ve sınıf ortamını oluşturma konusunda eksiklikler var''.

Ö13'' daha ciddi denetim yapılması uygulama verimini artıracaktır. Destek eğitim konusunda öğretmen ve öğrencinin idare tarafından daha fazla desteklenmesi gerekir''.

Ö12'' okul yönetiminin ders programlarının hazırlanma sürecinde daha hassas ve dikkatli davranmaları gerektiğini düşünüyorum''.

Ö19'' eğitim ortamının yeterlilikleri biraz daha artırılmalı ve destek eğitim uygulamalarında özel eğitim alan bilgisi almış öğretmenler görevlendirilmeli''.

4.1.10 Destek eğitim uygulamaları hakkında ne ölçüde bilgi sahibi olduğunuz düşünüyorsunuz?

Tablo 4.1.10 Destek eğitim odası öğretmeninin sahip oldukları bilgi düzeyi ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Yeterli düzeyde bilgi sahibiyim	12	%60
Orta düzeyde bilgi sahibiyim	6	%30
Yeterli düzeyde bilgi sahibi değilim	2	%10

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 12'si (%60) destek eğitim uygulamaları ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olduğunu, 6'sı (%30) orta düzeyde bilgi sahibi olduğunu, 2'si (%10) destek eğitim uygulamaları ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmişlerdir.

Ö11''destek eğitim uygulamasına başlamadan önce bilgi sahibi değilim. Araştırmaya ve merak ettiğim her şeyi irdelemeye başladım. Bunları sonucu olarak yeterli düzeyde bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum''.

Ö17''uygulama ile ilgili bilgi sahibiyim ancak mevzuat konusunda yeterli bilgi sahibi değilim''.

4.1.11 Destek eğitim hizmetleri ile ilgili yapılan seminer, eğitim vb. çalışmaların yeterliliği/yetersizliği hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.11 Destek eğitim odası öğretmeninin yapılan (seminer, eğitim vb.) çalışmalar ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Yeterli	2	%10
Yetersiz	18	%90

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 2'si (%10) verilen eğitimlerin yeterli olduğunu, 18'i (%90) verilen eğitimlerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Ö6''bizim çalıştığımız ilçede bu tarz eğitimler hiç olmadı. Ben internet yararlanarak öğrenmeye çalışıyorum''.

Ö10''verilen eğitimler çok yüzeysel yapılmaktadır. Ben verimli ve yeterli olduğunu düşünmüyorum''.

Ö16 ''kesinlikle yeterli olduğunu düşünmüyorum. Bu anlamda Milli Eğitim Bakanlığının, özelde ise Özel Eğitim Genel Müdürlüğünün daha etkin ve detaylı bilgilendirme faaliyetleri düzenlemesi gerektiğini düşünüyorum''.

4.1.12 Özel gereksinimli öğrencilerin tanılama sürecinin güvenilirliği konusundaki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.12 Destek eğitim odası öğretmeninin tanılama süreci ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Güvenilir	3	%15
Güvenilir değil	17	%85

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 3'ü (%15) tanılama sürecinin güvenilir olduğunu, 17'si (%85) tanılama sürecinin güvenilir olmadığını belirtmişlerdir.

Ö4''belli ölçütler ile tanılama yaptıkları için güvenilir olduğunu düşünüyorum''.

Ö2''güvenirliğinin düşük olduğunu düşünüyorum. Tanılama yapılan çocukların tanısının değişmesi çok zor. Bu nedenle ilerleme olsa bile hep aynı rapor gönderiliyor''.

Ö10'' yüzeysel yapıldığı ve öğretmenden çok veli görüşlerine yer verildiği için güvenilir olduğunu düşünmüyorum''.

Ö15'' güvenilir bulmuyorum. Birçok defa bu çocuğun tanısı ve yönlendirmesi yanlış diye düşündüğüm oldu''.

4.1.13 Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamaları üzerinde etkisi hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.13 Destek eğitim odası öğretmeninin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Olumsuz etkiledi	20	%100

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 20'si (%100) bu soruya pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği belirtmişlerdir.

Ö5''olumsuz etkiledi. Destek eğitim uygulamalarına devam edemedik. Öğrencilerin var olan performanslarının geriye gittiğini düşünüyorum''.

Ö10''maalesef yüz yüze eğitim destek eğitim öğrencileri için çok önemli. Kendi sınıfıyla katıldığı canlı derslerden bile verim alamıyor. Ben ödevlendirme yapmaya çalıştım ama yeterli olmadı. Bu süreç destek eğitim öğrencilerini olumsuz etkiledi''.

Ö18'' yüz yüze eğitimde bile zorlanan öğrenciler uzaktan eğitim sisteminde daha da geri kalmaktadır. Bu süreçte akranları ile arasında fark iyice artmıştır''.

4.1.14 Pandemi sürecinde destek eğitim hizmeti ile ilgili yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.14 Destek eğitim odası öğretmenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Sosyal mesafe kuralına uyarak okula gelebilirler	5	%25
Uzaktan eğitim yoluyla destek eğitim verilmeli	10	%50
Ödevlendirme yapılmalı	4	%20
Aile rehberliği yapılmalı	1	%5

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 5'i (%25) sosyal mesafe kurallarına uyarak okula gelebileceğini, 10'u (%50) uzaktan eğitim yoluyla destek eğitim uygulamalarının devam edebileceğini, 4'ü (%20) ödevlendirme yoluyla destek eğitim uygulamalarının devam edebileceğini, 1'i (%5) bu süreçte aile rehberliğinin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö13'' az öğrenci ve steril tutulan bir ortamda sosyal mesafe kurallarına uyarak destek eğitim uygulamaları devam etmeli''.

Ö20''öğrencinin canlı dersinin az olduğu günlerde ders tanımlayarak destek eğitim uygulamaları devam ettirilebilir''.

Ö15'' belli bir plan ve program dahilinde öğrenci haftalık ödevlendirilebilir''.

4.1.15 Pandemi sürecinde destek eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Tablo 4.1.15 Destek eğitim odası öğretmenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Aile görüşmeleri yapılmalı	5	%25
Uzaktan eğitim için gerekli donanım sağlanmalı	8	%40
Destek eğitim öğretmeni ile görüşmesi sağlanmalı	7	%35

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 5'i (%25) pandemi sürecinde destek eğitim uygulamalarının sürdürülebilmesi için aileler ile görüşmeler yapılması gerektiğini, 8'i (%40) uzaktan eğitim için gerekli donanımın sağlanması gerektiğini, 7'si (%35) destek eğitim veren öğretmen ile görüşmesinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö5'' destek eğitim ile ilgili online programlar hazırlanmalı ve öğrenciye bunun kullanımı öğretilmelidir''.

Ö11''Destek eğitim öğretmeni ile görüşerek ödev ve sorumluluklar verilmeli, aileyle işbirliği yapılmalı, sosyal ve iletişim becerilerini geliştirecek etkinlikler ve ödevler verilmeli''.

4.1.16 Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.1.16 Destek eğitim odası öğretmenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Verimli bir uygulama	18	%90
Orta düzeyde verimli bir uygulama	2	%10

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 18'i (%90) destek eğitim uygulamasının verimli bir uygulama olduğunu, 2'si (%10) orta düzeyde verimli olduğunu belirtmişlerdir.

Ö7'' öğrenci akademik, sosyal ve iletişim konularında anlamlı düzeyde ilerlemeler kaydettik. Bu nedenle verimli olduğunu düşünüyorum''.

Ö5'' Öğretmen, aile ve idare ile iş birliği içinde çalışıyoruz. İş birliği içinde çalıştığımız için verimli bir uygulama oluyor. Bu mekanizmaların herhangi birinde bir eksiklik olunca verimli bir uygulama olmuyor''.

Ö19''okulumuzda materyal ve fiziki donanım yeterli düzeyde. Planlı ve programlı çalışıyoruz ve sonucunda güzel dönütler alıyoruz''.

Ö1''planlama ve saatlerin uygun olması konusunda yoruluyoruz. Bu nedenle tam anlamıyla verimli çalışmıyoruz''.

4.1.17 Destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artırılması ile ilgili önerileriniz nelerdir?

Tablo 4.1.17 Destek eğitim odası öğretmenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Alt Tema	f	%
İşbirliği artırılmalı	4	%14,8
Hizmetiçi eğitimler düzenlenmeli	6	%22,2
Materyal sayısı artırılmalı	7	%25,9
Fiziki ortam düzenlenmeli	7	%25,9
Tüm gelişim alanlarına uygun planlama yapılmalı	2	%7,4
Tanımlama süreci iyileştirilmeli	1	%3,7

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin 4'ü (%14,8) destek eğitim uygulamalarının verimliliğini artırılması için işbirliğinin daha fazla yapılması gerektiğini, 6'sı (%22,2) destek eğitim ile ilgili aile, öğretmen ve idarecilere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini, 7'si (%25,9) materyal sayısının artırılması gerektiğini, 7'si (%25,9) fiziki ortamın düzenlenmesinin destek eğitim uygulamalarının verimliliğine olumlu katkı sağlayacağını, 2'si (%7,4) hazırlanan planların tüm gelişim alanları dikkate alınarak hazırlanması gerektiğini, 1'i (%3,7) tanımlama sürecinin iyileştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö17''öğretmen, aile ve idare arasında sürekli bir iletişim sağlanmalı ve çalışmalar sürekli kontrol edilmeli''.

Ö19 “destek eğitim veren öğretmen, idare ve rehber öğretmen tarafından kontrol edilerek çalışmalar iş birliği içinde gitmeli”.

Ö2” aileler destek eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip değiller ve büyük beklentilere giriyorlar. Ailelerin bu konuda eğitimler alması gerekiyor”.

Ö8” RAM ve rehber öğretmenin düzenli toplantılar yaparak bizi bilgilendirmesi, destek eğitimin verimini artıracaktır”.

Ö12 “Destek eğitim işbirliği içinde yapıldığında verimli olan bir uygulamadır. Bu uygulamada yer alan aile, öğretmen ve idarecilerin hepsinin dönem başında hizmet içi eğitim alarak bilgilendirilmesi verimi artıracaktır”.

Ö4” destek eğitim alan öğrenciler için okulda düzenlenmiş bir sınıf bulunmalı ve destek eğitim burada verilmelidir. Sürekli boş sınıf aramak destek eğitimin verimliliğini düşürüyor”.

Ö12 “ destek eğitim uygulamalarından faydalanan öğrenciler için daha fazla somut materyaller geliştirilmeli ve okullara gönderilmelidir”.

Ö11”destek eğitimi sadece akademik beceriler olarak görmemek gerekiyor. Tüm gelişim alanlarını takip etmek, çocuğun duygu durumlarını, ihtiyaçlarını iyi gözlemlemek, ona uygun planlar yapmak gerekli”.

4.2 Ailelere Yöneltilen Soruların Analizi

4.2.1 Çocuğunuz destek eğitim aldıktan sonra çocuğunuzda ne tür gelişmeler gözlemlediniz?

Akademik

Sosyal

Tablo 4.2.1 Ailenin destek eğitim alan öğrencide gözlemlediği gelişmeler

Alt Tema	<i>f</i>	%
Akademik gelişimine katkı sağlıyor	7	%58,3
Sosyal gelişimine katkı sağlıyor	5	%41,7

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 7'si (%58,3) destek eğitim uygulamalarından sonra çocuğunda akademik yönden gelişmeler olduğunu, 5'i (%41,7) çocuğunda sosyal yönden gelişimler olduğunu belirtmişlerdir.

V4 ‘‘özellikle matematik dersinde anlamadığı konuları öğrenmeye başladı’’.

V2’’ arkadaşlarıyla ve bizimle daha çok konuşmaya başladı’’.

4.2.2 Çocuğunuza verilen destek eğitimi uygulamaları nasıl yürütülüyor (ders saatleri içinde, ders saatleri dışında, hafta sonları, destek eğitimi sınıflarında, öğretmenler odasında, bireysel, grup vb.)? Bu konuda görüşleriniz nedir?

Tablo 4.2.2 Ailenin destek eğitimin uygulanma şekli ve süreci ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Ders saatleri dışında	4	%40
Ders saatleri içinde	6	%60

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 4'ü (%40) çocuğunun destek eğitimi ders saatleri dışında aldığını,. 6'sı (%60) çocuğunun destek eğitimi ders saatleri içinde aldığını belirtmişlerdir.

Alt Tema	<i>f</i>	%
Destek eğitim odasında	5	%50
Kütüphanede	3	%30
Öğretmenler odasında	2	%20

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 5'i (%50) çocuğunun destek eğitimi, destek eğitim odasında aldığını, 3'ü(%30) kütüphanede aldığını, 2'si (%20) öğretmenler odasında aldığını belirtmişlerdir.

4.2.3 Destek eğitimi uygulamaları ile ilgili okul yönetimi, milli eğitim desteği konusundaki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.2.3 Ailenin okul yönetimi ve milli eğitimin desteği ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Okul yönetimi yardımcı oluyor	10	%50
Milli eğitim yardımcı oluyor	7	%35
Milli eğitimin desteğini görmedim	3	%15

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 10'u (%100) okul yönetimin destek eğitim ile ilgili kendilerine yardımcı olduğunu, 7'si (%35) milli eğitimin destek eğitim konusunda yardımcı olduğunu, 3'ü (%15) milli eğitimin her hangi bir yardımını görmediğini belirtmişlerdir.

V7'' müdür bey ve müdür yardımcısı çok yardımcı oluyor. Düzenli olarak arayarak destek eğitim hakkında bilgi veriyorlar''.

V9'' okul yönetimi sınıf ve materyal sağlanması konusunda çok yardımcı oldu ''.

4.2.4 Çocuğunuza verilen destek eğitimin içeriği ile ilgili neler biliyorsunuz?

Tablo 4.2.4 Ailenin öğrenciye verilen destek eğitimin içeriği ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Hangi derslerden destek aldığını biliyorum	10	%100

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden %100 çocuğuna verilen destek eğitimin içeriği ile ilgili hangi dersten destek eğitim aldığını bildiğini belirtmişlerdir.

4.2.5 Çocuğunuzun destek eğitim odası öğretmeni ve sınıf öğretmeninin yeterliliği hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.2.5 Ailenin destek eğitim odası öğretmeni ve sınıf öğretmeninin yeterlilikleri hakkındaki görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Destek eğitim odası öğretmenini yeterli buluyorum	10	%50
Sınıf öğretmenini yeterli buluyorum	8	%40
Sınıf öğretmeni daha çok ilgilenmeli	2	%10

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 10'u (%50) destek eğitim öğretmenini yeterli bulduğunu, 8'i (%40) sınıf öğretmenini yeterli bulduğunu, 2'si (%10) sınıf öğretmenin çocuğu ile daha çok ilgilenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

V2'' destek eğitim odası öğretmeni, her dersten sonra arayarak ödevleri haber veriyor. Nasıl yapmamız gerektiğini anlatıyor. Çok memnunuz ''.

V6'' sınıf öğretmeni çocuğumun okuma öğrenmesi konusunda çok yardımcı olmadı''.

4.2.6 Destek eğitim odasından beklentileriniz nelerdir?

Tablo 4.2.6 Ailenin destek eğitim odasından beklentileri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Çocuğumun akademik olarak gelişmesi	8	%50
Çocuğumun sosyal olarak gelişmesi	6	%37,5
Çocuğumun psikolojik olarak gelişmesi	2	%12,5

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 8'i (%50) çocuğunun akademik yönden gelişmesini, 6'sı (%37,5) sosyal yönden gelişmesini, 2'si (%12,5) çocuğunu psikolojik yönden gelişmesini beklediğini belirtmişlerdir.

V5'' matematik dersinde çarpma işlemini yapamıyordu. Destek eğitim ile öğrenmesini istiyorum''.

V3'' çocuğum teneffüslerde arkadaşlarıyla oyun oynamaya gitmiyor. Tek başına sınıfta oturuyor. Arkadaşlarıyla oynamasını eğlenmesini istiyorum''.

V6'' çocuğum derslerden düşük not alınca çok üzülüyor ve özgüveni hiç yok. Destek eğitim ile özgüveninin artmasını istiyorum''.

4.2.7 Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamaları üzerinde etkisi hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.2.7 Ailenin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Olumsuz etkiledi	10	%100

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 10'u (%100) pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir

. V2'' çocuğum bu süreçte destek eğitim almadı. Uzaktan derslere katılmasını sağladım ama verimli olmadı. Öğrendiği şeyleri de unutmaya başladı''.

V4''destek eğitim yapılmadı. Destek eğitim öğretmeni arayıp ödevler verdi ama çocuğum bu ödevleri yapmakta zorlandı''.

V8'' pandemi sürecinde destek eğitim olmadı. Uzaktan eğitim de sınıfıyla derslere katılıyor ama matematik dersini anlamakta çok zorlanıyor''.

4.2.8 Pandemi sürecinde destek eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için önerileriniz nedir?

Tablo 4.2.8 Ailenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Sosyal mesafeye kurallarına uyularak çocuğumu okula götürebilirim	4	%40
Uzaktan eğitim ile yapılabilir	6	%60

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 4'ü (%40) sosyal mesafe kurallarına uyarak çocuğumu okula devam etmesi gerektiğini, 6'sı (%60) uzaktan eğitim yoluyla destek eğitimin devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

V3'' okulda kimse yokken maske takarak çocuğumun ders alması faydalı olacak''.

V7''bizim olduğumuz yer kalabalık bir yer değil. Bu yüzden çocuğum bazı günler okula gidebilir''.

V4'' çocuğumla birebir olarak uzaktan ders yapabilirler. Bu şekilde daha kolay ders takip edebilir''.

V8'' sınıfla olan uzaktan eğitim dersleri gibi, sadece çocuğum ve öğretmenin olduğu dersler yapılabilir''.

4.2.9 Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.2.9 Ailenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Verimli bir uygulama	10	%100

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 10'u (%100) destek eğitim hizmetinin verimli bir uygulama olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

V2'' çocuğum birebir derslerde daha güzel öğreniyor''.

V7'' çocuğum okuma yazmayı destek eğitime başladıktan sonra öğrendi. O yüzden verimli bir uygulama olduğunu düşünüyorum''.

4.2.10 Destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artırılması ile ilgili önerileriniz nedir?

4.2.10 Ailenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Ders saati artırılmalı	5	%50
Okul çıkışında yapılmalı	2	%20
Önerim yok	3	%30

Velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan velilerden 5'i (%50) ders saatinin artırılması gerektiğini, 2'si (%20) destek eğitimin okul çıkışında yapılması gerektiğini, 3'ü (%30) önerisi olmadığını belirtmişlerdir.

V3'' çocuğum birebir daha kolay öğreniyor. Türkçe ve matematikten destek eğitim almaya başladıktan sonra daha başarılı oldu''.

V5'' çocuğum destek eğitim saatlerinde sınıftan alınıyor. Birkaç kez söylememe rağmen yönetmeliğin böyle olduğu söyleniyor ama ben çocuğumun arkadaşlarının yanından alınmasını istemiyorum. Destek eğitimden memnunum ama okul çıkışında yapılmasını istiyorum''.

4.3 İdarecilere Yöneltilen Soruların Analizi

4.3.1 Destek eğitimi uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yeterliği/ yetersizliği ile ilgili görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.1 İdarecinin mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Yeterli değil	9	%60
Yeterli	4	%26,6
Yeterli ancak bazı düzenlemeler gerekiyor	2	%13,3

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 9'u (%60) mevzuatın yetersiz olduğunu, 4'ü (%26,6) mevzuatın yeterli olduğunu, 2'si (%13,3) mevzuat yeterli ancak düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

İ1, ''mevzuatta yer alan uygulamaları yapmak için uygun sınıf ortamı yok''.

İ5, '' mevzuat ihtiyaçları karşılayacak nitelikte değildir. Örneğin matematik dersinden destek eğitim alan öğrenci, eğitim almak için matematik dersinden alınıyor. Bu durum destek eğitim veren öğretmenin dersinin boş olmasını gerektiriyor ve bu her zaman planlanamıyor''.

İ6, '' destek eğitim planlarının okulla uyumlu olmaması ve öğretmenlerinin bunu nasıl yapacağını bilmediği için internetten hazır indirmesi sonucu karışıklık çıkıyor''.

4.3.2 İdareci olduğunuz okulda destek eğitim uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığınız sorunlar ve çözümleri hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.2 İdarecinin destek eğitim uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Veli İsteksizliği	4	%16,6

Velinin rapora itiraz etmesi	3	%12,5
Materyal eksikliği	6	%25
Gönüllü öğretmen bulamamak	4	%16,6
Uygun sınıf ortamının olmaması	7	%29,1

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 4'ü (%16,6) velilerin destek eğitim uygulamalarına çocuğunun katılmasını istemediğini, 3'ü (%12,5) çocuğuna verilen rapora itiraz ettiğini, 6'sı (%25) okulda destek eğitim uygulamaları için yeterli materyal olmadığını, 4'ü (%16,6) destek eğitim hizmeti verecek gönüllü öğretmen bulma konusunda zorlandıklarını, idarecilerin 7'si (%29,1) okulda destek eğitim uygulamaları için uygun sınıf olmadığını belirtmişlerdir.

İ6," destek eğitim uygulamalarından faydalanan öğrencileri daha üst seviyeye götürecek kaynak kitap ve uygulamaların olması gerekiyor".

İ7," okulun destek eğitim için yeterli donanımına sahip olmadığını düşünüyorum. Destek eğitim uygulamaları için yeterli donanımına sahip okullar oluşturulup öğrencilerin bu okullarda eğitim alması gerektiğini düşünüyorum."

İ4" Tüm okullara MEB standartlarına uygun destek eğitim odası yapılmalı".

4.3.3 Destek eğitim uygulamalarının öğrencilerin gelişimine katkısı konusunda görüşleriniz nedir?

Akademik

Sosyal

4.3.3 İdarecinin destek eğitim uygulamasının katılımcılara (öğrenci, okul) katkısı ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Akademik gelişimine katkı sağlıyor	8	%53,3
Sosyal gelişimine katkı sağlıyor	5	%33,3
Psikolojik konuda gelişmesine katkı sağlıyor	2	%13,3

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 8'i (%53,3) öğrencinin akademik gelişimine olumlu etkide bulunduğunu, 5'i (%33,3) öğrencinin sosyal gelişimine olumlu etkide

bulunduğunu, 2'si (%13,3) öğrencinin psikolojik gelişimine olumlu katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

İ3'' Akademik açıdan öğrencinin akranları ile eğitim düzeylerinin eşitlenmesi açısından katkısı çok büyük''.

İ10'' eğitim ve öğretim sürecinin bir bütün olmasını sağlıyor ve temel becerileri kazanmasına olumlu etkisi oluyor''.

İ5 ''destek eğitim uygulamaları sayesinde başarısız olan öğrenci, kendine güveniyor ve bu ilişkilerine olumlu yansıyor''.

İ11'' akran gruplarıyla arasında olan akademik fark azaldıkça onlarla daha olumlu iletişim gerçekleştiriyor''.

İ14'' destek eğitim uygulamaları sırasında kendini daha iyi ifade ediyor ve bu durumu genellebiliyor''.

İ2 '' destek eğitim uygulamalarının öğrencinin psikolojik gelişimine olumlu etkisi oluyor ancak veli desteğinin artması ile bunun daha başarılı olacağını düşünüyorum''.

4.3.4 Destek eğitim uygulamalarının okula katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.4 İdarecinin destek eğitim uygulamasının katılımcılara (öğrenci, okul) katkısı ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Olumlu etkisi oluyor	14	%93,3
Etkisi olduğunu düşünmüyorum	1	%6,6

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 14'ü (%99,3) destek eğitim uygulamalarının okula olumlu etkisi olduğunu, 1'i (%6,6) okula her hangi bir katkısı olmadığını belirtmişlerdir.

İ5'' çeşitli alanlarda kendini eksik hisseden öğrencilerin kendini özel hissetmelerini ve okula adaptasyonlarını hızlandırıyor''.

İ1 “ kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrencilerle akademik ve sosyal yönden uyumunu artırıyor ve bu nedenle düzenli bir okul ortamı oluşmasını sağlıyor”.

İ10 “ hem okul personeli hem de öğrenciler farklılıklara saygı duymayı, kabullenmeyi öğreniyor ve empati duyguları gelişiyor”.

4.3.5 Destek eğitim uygulamaları sırasında öğretmenler ile iş birliği yaparak sürece katılıyor musunuz? Bu konuda ki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.5 İdarecinin işbirliği (aile,öğretmen) ile ilgili görüşleri

Alt Tema	f	%
Planlama sürecine katılıyorum	6	%40
Materyal temin edilmesine yardım ediyorum	2	%13,3
Süreç sonu değerlendirmeye katılıyorum	2	%13,3
Her aşamasına katılıyorum	4	%26,6
Katılmıyorum	1	%6,6

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 6’sı (%40) planlama sürecine katıldığını, 2’si (%13,3) materyal temin edilmesi konusunda yardım ettiğini, 2’si (%13,3) süreç sonu değerlendirmeye katıldığını, 4’ü (%26,6) destek eğitim uygulamaları sırasında sürecin her aşamasına katıldığını, 1’i (%6,6) sürece katılmadığını belirtmişlerdir.

İ3 “ özellikle destek eğitim uygulamaları için okulumuzda uygun sınıf olmamasından dolayı, öğretmenlerin boş saatlerinin ayarlanmasında, öğrencilerin derse giriş çıkışlarında sürece katılıyorum”.

İ15”Mevzuata uygun planlama yapılmasında ve BEP hazırlanması konusunda sürece katılıyorum”.

İ11” destek eğitim hizmetinin verimli olması için hem idareci hem de öğretmen kimliğimle sürecin her aşamasına katılıyorum”.

İ1” okulumuzda ki tüm personelin bu konuda duyarlı ve yardımcı olması için süreci etkin bir şekilde katılıyorum”.

İ5''öğrencinin olumlu yönde gelişimini artırmak için yönetim olarak sürekli takip etmekte, öğretmenlerle iş birliği halinde hareket etmekteyiz. Amaç öğrenciye en üst seviyede fayda sağlamak''.

4.3.6 Destek eğitim uygulamaları sırasında ailelerle görüşmeler yapıyor musunuz? Bu konuda ki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.6 İdarecinin işbirliği (aile, öğretmen) ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Sürekli görüşmeler yapıyoruz	8	%53,3
Belli aralıklarla görüşüyoruz	4	%26,6
Destek eğitim öğretmenleri görüşüyor	2	%13,3
Aileler ile görüşme yapmıyorum	1	%6,6

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 8'i (%53,3) sürekli görüşmeler yapıyoruz, 4'ü (%26,6) belli aralıklarla görüşmeler yapıyoruz, 2'si (%16,3) destek eğitim öğretmeni görüşmeler yapıyor, 1'i (%6,6) görüşme yapmadığını belirtmişlerdir.

İ7''evet aileler ile sürekli görüşmeler yapıyorum. Aileler bu sürecin en önemli noktasıdır. Aile, ne kadar dahil olursa, bilinçli olursa o kadar olumlu ilerleme sağlanır''.

İ14'' aileler ilk başta kabullenme konusunda zorluk yaşıyorlar. Ancak sürekli iletişim kurunca sürece daha etkin katılım sağlıyorlar''.

İ6'' evet aileler ile sürekli görüşüyoruz. Ailelere öğretmenin gösterdiği şekilde ilerlemeleri konusunda bilgi veriyoruz''.

İ5'' Aile eğitim en önemli parçalarından biridir. Bu süreçte sürekli görüşmeler yapıyoruz''.

4.3.7 İdareci olduğunuz okulda destek eğitim odası var mı? Varsa destek eğitim hizmeti için yeterli donanıma sahip mi? bu konudaki görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.7 İdarecinin fiziksel düzenlemeler ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Destek eğitim odası var	8	%53,3
Destek eğitim odası yok	7	%46,6

	<i>f</i>	%
Yeterli donanıma sahip	4	%50
Yeterli donanıma sahip değil	4	%50

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 8'i (%53,3) idareci olduğu okulda destek eğitim odası olduğunu, 7'si (%46,6) idareci olduğu okulda destek eğitim odası olmadığını belirtmişlerdir.

İ11''destek eğitim odamız yok. Destek eğitimi kütüphane yada uygun bir sınıfta veriyoruz''.

İ4'' okulumuza ait belirlenen bir destek eğitim odası yok. Boş olan sınıflar kullanılıyor. Yeterli donanıma sahip değil''.

İ5''Destek eğitim odası olarak öğretmenler odası ya da kütüphane kullanılmaktadır. Ayrıca bir oda yoktur''.

İdareci olduğu okulda destek eğitim odası bulunan idarecilerin 4'ü (%50) destek eğitim odasının yeterli donanıma sahip olduğunu, 4'ü (%50) yeterli donanıma sahip olmadığını belirtmişlerdir.

İ10 ''destek eğitim odamız var ve yeterli donanıma sahip''.

İ8''evet var. Donanım ve materyal eksikleri bulunmakta''.

4.3.8 İdareci olduğunuz okulda destek eğitim uygulamaları nasıl yürütülüyor (ders saatleri içinde, ders saatleri dışında, hafta sonları, destek eğitimi sınıflarında, öğretmenler odasında, bireysel, grup vb.)? Bu konuda görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.8 İdarecinin uygulama şekli ve süreci ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Ders saatleri içinde	13	%86,6
Ders saatleri dışında	2	%13,3

	<i>f</i>	%
Bireysel	15	%100
Grup	0	%0

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 13'ü (%86,6) destek eğitim hizmetlerinin ders saatleri içinde yürütüldüğünü, 2'si (13,3) ders saatleri dışında destek eğitim hizmetlerinin yürütüldüğünü belirtmişlerdir.

İ9''ders saatleri içinde yapılıyor. Öğrenci Türkçe dersinden destek eğitim alıyorsa o dersten alınarak yapılıyor''.

İ6''destek eğitim öğretmenin boş olan derslerinde öğrenci alınarak, kütüphanede bireysel olarak veriliyor''.

İ12''okul çıkışı destek eğitim öğretmeni tarafından destek eğitim odasında veriliyor''.

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 15'i (%100) destek eğitim hizmetinin bireysel olarak verildiğini söylemiştir.

4.3.9 Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamaları üzerinde ki etkisi hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.9 İdarecinin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Olumsuz etkilemiştir.	15	%100

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 15'i (%100) bu soruya olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

İ3''pandemi süreci destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkiledi. Öğrenciler hem akademik hem sosyal olarak geriledi''.

İ13'' uzaktan eğitim sürecinde destek eğitim planı yapılmadığı için olumsuz etkiledi''.

4.3.10 Pandemi sürecinde destek eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Tablo4.3.10 İdarecinin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri

Alt Tema	<i>f</i>	%
Sosyal mesafeye uygun olarak belirli günlerde okula gelmeli	5	%33,3
Öğrencinin uygun olduğu günlerde uzaktan eğitim ile yapılmalı	7	%46,6
Destek eğitim öğretmeni ödevlendirmeli	2	%13,3
Pandemi süreci devam ettikçe destek eğitim yapılamaz	1	%6,6

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 5'i (%33,3) pandemi sürecinde destek eğitim sürecinin sürdürülebilmesi için öğrencilerin sosyal mesafeye uygun olarak okula gelmesi gerektiğini, idarecilerin 7'si (%46,6) uzaktan eğitim yoluyla destek eğitim hizmetlerinin sürdürülmesi gerektiğini, 2'si (%13,3) destek eğitim öğretmenin ödevlendirmesi ile sürecin devam etmesi gerektiğini, 1'i (%6,6) pandemi sürecinde destek eğitim hizmeti verilemeyeceğini belirtmişlerdir.

İ3''destek eğitim hizmeti alan öğrenciler canlı derslerinin olmadığı günlerde sosyal mesafe kuralına uygun olarak okula gelmeli''.

İ4'' Aileye internet, tablet vb. gerekli alt yapının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca aileye teknoloji kullanımı ile ilgili bilgi verilerek destek eğitim uzaktan yapılmalıdır''.

İ13'' öğrencinin canlı dersinin olmadığı saatlerde destek eğitim odasına ders atanarak süreç devam ettirilmelidir''.

4.3.11 Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği hakkında görüşleriniz nedir?

Tablo 4.3.11 İdarecinin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Alt Tema	f	%
Akademik konuda gelişim sağlıyor	10	%50
Sosyal gelişimi artırıyor	7	%35
Öğrencinin özgüvenine katkı sağlıyor	2	%10
Akademik yönden katkısı olduğunu düşünmüyorum	1	%5

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 10'u (%50) öğrencinin akademik olarak gelişimine katkı sağladığını, 7'si (%35) öğrencinin sosyal gelişimine olumlu katkı sağladığını, 2'si (%10) destek eğitim hizmetlerinin öğrencinin özgüven kazanmasına katkı sağladığını, 1'i (%5) destek eğitim hizmetinin akademik yönden katkı sağlamadığını belirtmişlerdir.

İ3''oldukça verimli bir uygulama, öğrencilerle birebir ilgilenilmesi ve eksik alanlar üzerinde yoğunlaşılması çok başarılı. Öğrenci akademik ve öz bakım konularında gelişiyor''.

İ14'' okuma yazma bilmeyen bir öğrenci bu uygulama sayesinde daha kolay okuma yazmaya çıkıyor. Bu nedenle verimli olduğunu düşünüyorum''.

İ5''destek eğitim birebir yapılan bir uygulama olduğu için öğrencilerin kendini özel ve değerli hissetmekte, derslerden sonra öğrencilerin akranlarıyla olan ilişkilerinde ve ders karşı tutumlarında olumlu yönde artış gözlenmektedir'' .

İ12'' okulda uygun araç gereç ve uygun sınıf ortamı yok. Bu nedenle akademik gelişme olmuyor''.

4.3.12 Destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artırılması ile ilgili önerileriniz nedir?

Tablo 4.3.12 İdarecinin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Alt Tema	f	%
Uygun standartlarda sınıfların yapılması	6	%30

Materyal desteği sağlanması	5	%25
Öğretmenlere destek eğitim hizmetleri ile ilgili eğitim verilmesi	2	%10
Ailenin sürece daha çok katılması	3	%15
Öğretmen, idare ve veli arasında iş birliğinin artması	2	%10
RAM'ın daha sık değerlendirme yapması	2	%10

İdarecilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda görüşmeye katılan idarecilerden 6'sı (%30) her okula belli standartlara uygun destek eğitim odası yapılması gerektiğini, 5'i (%25) materyal desteği sağlanması gerektiğini, 2'si (%10) öğretmenlere destek eğitim hizmetleri ile ilgili eğitim verilmesi gerektiğini, 3'ü (%15) velilerin sürece daha çok katılması gerektiğini, 2'si (%10) öğretmen, idare ve veli arasında iş birliğinin artması gerektiğini, 2'si (%10) RAM'ın daha sık değerlendirme yapması gerektiğini belirtmişlerdir.

İ4'' Uygulamaların Türkiye geneli aynı standartlara sahip destek eğitim sınıflarında yapılması gerektiğini düşünüyorum ve MEB'in bu konuda çalışma yapmasını öneriyorum''.

İ3'' her okula bir destek eğitim sınıfı yapılması zorunlu hale getirilmelidir''.

İ6'' destek eğitim odalarının gerçek yaşama göre düzenlenerek somut materyaller ile zenginleştirilmesi gerekiyor''.

İ11'' teknolojik alt yapı artırılarak, görsel materyal sayısının artırılması gerekiyor''.

İ10'' RAM'ın destek eğitim alan öğrencileri daha sık periyotlarla değerlendirmeye alması ve sonucu tüm öğretmenler ile paylaşması gelişim planlaması açısından faydalı olabilir''.

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen verilerle alan yazın karşılaştırılarak tartışılmıştır. Öğretmen, idareci ve aileler için oluşturulan temalar tek tek ele alınmıştır. Tartışmadan sonra bu araştırmadan elde edilen bilgilerden yola çıkılarak sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 Tartışma

5.1.1 Öğretmenlerden elde edilen bulgularının alan yazın ile karşılaştırılması

5.1.1.1 Destek eğitim odası öğretmenin mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüşleri

Araştırmanın bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu mevzuatı yeterli bulduğu ifade etmiştir. Öğretmenler destek eğitim odası uygulamalarına başlamadan önce mevzuattan yararlanarak ilerlediklerini belirtmişlerdir. Mevzuat konusunda bilgi sahibi olan öğretmenlerin zorlandıkları konuları mevzuattan faydalanarak çözdüklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden mevzuatı yetersiz bulan öğretmenler idarenin tutumu ve uygulamaya yönelik zorluklarla karşı karşıya kaldığını ifade etmiştir. Çağlar (2016) tarafından yapılan araştırma da destek eğitim veren öğretmenlerin mevzuatta ek ders konusu ile ilgili çelişkiler olması, sınıflarda alan öğretmeni bulunduğu sürelerde öğretmenlerin destek eğitim odasında görev alması gibi sorumlulukların bulunması gibi unsurlar destek eğitimin verimli bir şekilde yürütülmesini engellediği sonucuna ulaşılmıştır. İşman (2009) tarafından yapılan araştırma da Özel eğitim yönetmeliğinde uygulamaya yönelik belirsizliklere neden olan eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.2 Destek eğitim odası öğretmenin karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri

Araştırmanın bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu okulun fiziksel olanaklarının yetersiz olması ve materyal eksikliğinin fazla olmasının karşılaştıkları temel problemlerden olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenler verimli bir şekilde destek eğitim uygulamalarını yürütebilmek için bu olanakların sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmanın bu bulguları alan yazında

yapılmış diğer araştırmalar ile benzerlik göstermektedir Bilen (2007); Demir ve Aar (2010) tarafından yapılan araştırmada materyal eksikliği ve fiziksel düzenlemelerin yetersiz olmasının destek eğitim odası uygulamalarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Akay, Uzuner ve Girgin (2014) tarafından yapılan araştırmada işitme engelli öğrencilere yönelik yapılan destek eğitim odası uygulamalarında eğitim alınan odanın gürültü ve ses dengesine dikkat çekmiştir. Destek eğitim alan öğrencinin işitme cihazının kullanılmasına uygun olacak şekilde ortam düzenlemesi yapılması gerektiği sonucuna ulaştır. Araştırma bulgularında yer alan öğrencinin derse karşı isteksiz olması ve yorgun olması alan yazında yapılan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Kış (2013) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin derse isteksiz girmesi, fiziki ortamın yetersiz olması, haftalık ders programın öğrencinin durumuna uymaması gibi sorunlar araştırmadan çıkan bulgular ile benzerlik göstermektedir. Veli beklentilerinin yüksek olması, öğretmenlerin süreç içinde karşılaştıkları bir diğer sorun olarak belirlenmiştir.

5.1.1.3 Destek eğitim odası öğretmeninin katılımcılara (ğretmen, ğrenci, aile, okul)katkısı ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim ğretmenlerinin büyük bir kısmı destek eğitim uygulamaları sonrasında öğrencide akademik, sosyal ve psikolojik gelişmeler olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin ğrencinin gelişiminde bireysel eğitimin payının yüksek olduğunu belirttikleri grlmştir. Destek eğitim odasında öğrencinin özgüveninin arttığı ve eğitsel ihtiyaçlarının azaldığını ifade etmiştirler. Araştırmanın bu bulguları alan yazında yapılmış olan diğer araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. nal (2008) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odasından birebir eğitim görmeleri, özel gereksinimli öğrencilerin gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası ğretmenlerinin kendilerine sağladığı katkılar konusunda ki soruya araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu araştırma yapmasını sağladığını, farklı yöntem ve teknikler kullanmasına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel anlamda gelişimlerine destek eğitim odasından görev almalarının olumlu katkılarda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin gözlem yapmaları ve farklı yetersizlik türlerine dair bilgi sahibi olmalarına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulguları alan yazında

yapılmış olan diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odasında eğitim veren öğretmenlerin ağırlıklı olarak soru cevap yöntemi, anlatım yöntemi ve oyun yoluyla öğretim yöntemi gibi çalışmalar yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu destek eğitim uygulamalarından faydalanan öğrencilerin problem davranışlarının büyük oranda azaldığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin okula uyum sağlamaları ve akranları ile ilişkilerinin olumlu olması, öğrencinin bütün gelişim alanlarına önemli katkı sağlayacak bir unsurdur. Öğretmenler destek eğitim odası uygulamalarından faydalanan öğrencilerin akademik ve sosyal olarak geliştiğini ve birlikte eğitimde ki fırsat eşitliğinin arttığı belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulguları alan yazında yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Güleç Çakmak (1999) tarafından yapılan araştırmada kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi öğrencileri ile akranları arasında mutlu olma, değerli hissetme ve benlik algısı üzerine farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Destek eğitim odası uygulaması ile öğrencilerin kendini değerli hissetmesi ve akran ilişkileri geliştirmesi söz konusu olacaktır. Öpengin (2018) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim uygulamalarının öğrencinin akranları ile olan ilişkilerinin olumlu etkilediği ve öğrencinin liderlik özelliğine katkı sağladığı ortaya konmuş ve paydaşların destek eğitim uygulamasını genel olarak olumlu değerlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.4 Destek eğitim odası öğretmenin iş birliği (öğretmen, aile, idare) ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu diğer öğretmenler ile iş birliği yaptığını ifade etmiştir. Öğrenciyi tanımada ve öğrencinin gelişimine katkı sağlamada iş birliğinin çok önemli olduğu bilinmektedir. Öğretmenlerin iletişim halinde olmaları ve öğrencinin gelişimini takip etmeleri destek eğitim uygulamalarında başarının artması için çok önemli bir unsurdur. Öğretmenler arasında iş birliğinin sürekli olarak yapılması öğrenci gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Ünal (2008) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odası öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin toplantılar yaparak süreç hakkında iş birliği içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu veliler ile iş birliği yaptığını ifade etmişlerdir. Öğrencinin gelişimi için okulda yapılan çalışmaların evde desteklenmesi ve genellenmesi çok önemli bir unsurdur. Bu nedenle öğretmen ve aile iş birliğinin yüksek düzeyde olması öğrencinin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Velinin öğrencisinin durumunu takip etmesi ve öğretmene yardımcı olması sürecin daha olumlu sonuçlanmasına katkı sağlayacaktır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Semiz (2018: 13) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odası öğretmeni ile velilerin iş birliği içinde oldukları, velilerin sürece dahil olmaktan ve kendilerine bilgi verilmesinden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.5 Destek eğitim odası öğretmenin uygulama şekli ve süreci ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu destek eğitimi ders saatleri içinde verdiğini ifade etmiştir. Öğretmenler, öğrenci hangi dersten destek eğitim alıyorsa o dersten alınarak destek eğitim odasında eğitime devam etiklerini ifade etmiştir. Öğrencinin akranlarıyla aynı seviyeye gelebilmesi ve kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi aldığı sınıfa uyum sağlayabilmesi için destek eğitim odasında verilen eğitimin önemi oldukça fazladır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Aydın (2015: 13) tarafından ilkokulda görev alan öğretmenler üzerine yapılan araştırmanın sonucunda da öğretmenlerin destek eğitimi ders saatleri içinde verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Okul saatleri dışında destek eğitim veren öğretmenler ders programı düzenlenmesi konusunda zorluklar olması ve öğrencinin sınıftan alınmasını uygun bulmaması gibi nedenler olduğunu ifade etmiştir. Ancak DEHK 'nda yer alan ifade ile öğretmenlerin bu cevabının uyuşmadığı görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitimi destek eğitim odasında devam ettirdiği ifade etmiştir. Öğrenciler için ayrı bir oda olması ve öğrencinin gelişimine uygun fiziki şartların sağlanması eğitimin kalitesini artıracak önemli bir unsurdur. Okullarda bulunan destek eğitim odalarının artırılması ve materyal açısından geliştirilmesi destek eğitim hizmetlerini daha verimli bir hale getirecektir. Görev yaptığı okulda destek eğitim odası bulunmayan öğretmenler kütüphane ve boş sınıfları kullandığını ifade etmiştir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılan

araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin belirttiği en önemli sorun okulda destek eğitim odası olmaması ve fiziki şartların yeterli olmaması sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.6 Destek eğitim odası öğretmeninin okul yönetimi ve milli eğitimin desteği ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu okul yönetiminin destek eğitim uygulamaları konusunda yeterli desteği sağlamadığını ifade etmiştir. Destek eğitim uygulamalarının verimli bir şekilde yürütülmesi için iş birliği içinde çalışmanın gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Öğretmenler fiziki şartların artırılması için okul yönetimi ve Milli Eğitimin sürece daha fazla dahil olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencinin kendini rahat hissedebilmesi ve derslere odaklanabilmesi için fiziki ortamın eğitim için en uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Evans ve diğerleri (2008) tarafından yapılan araştırmada okul müdürlerinin destek eğitim odası ile ilgili işleyiş ve planlamanın okul yönetimi tarafından açıkça belirtilmelidir. Destek eğitim odasının başarısını etkileyen sorunlar arasında okul yönetiminin ilgisizliğinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.7 Destek eğitim odası öğretmeninin sahip oldukları bilgi düzeyi ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu yeterli düzeyde bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, verilen seminerler ve hizmet içi eğitimler ile bilgi düzeylerini artırdıklarını ifade etmişlerdir. Destek eğitim odasından daha önce görev almış olan öğretmenlerin araştırma yaparak ve tecrübe kazanarak yeterli bilgi düzeyine ulaştıkları görülmektedir. Özel eğitimde araştırma yapmak ve yeni bilgilere ulaşmak eğitimi daha kaliteli hale getirmek için çok önemlidir. Öğretmenlerin yeterliliklerini artırmak ve yeni bilgiler öğretmek için düzenli olarak eğitimler verilmesi önemlidir. Bu sayede öğretmenlerin hem bilgileri taze tutulacak hem de yeni bilgiler öğrenmesi sağlanacaktır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Akay, Uzuner ve Girgin (2014: 42) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimler, seminerler ve okul öncesi dönemde aldıkları özel eğitim ve kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi ile ilgili derslerin öğretmenlerin bilgi düzeylerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.8 Destek eğitim odası öğretmeninin yapılan (seminer, eğitim vb.)

çalışmalar ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler yapılan çalışmaların çok yüzeysel olduğunu ifade etmiştir. Milli Eğitimin bu konu ile yakından ilgilenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler bilgileri kendi imkanları ile (internet, tecrübeli öğretmenler) edindiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin gelişimi ile ilgili yapılan çalışmalar ve yeni bilgilere ulaşmak eğitimin niteliğini önemli ölçüde artıracak bir unsurdur. Öğretmenlere yapılacak olan çalışmalar destek eğitim uygulamalarında yer alan bütün paydaşlara katkı sağlayacaktır. Öğretmenlerin birden fazla yöntem ve teknik hakkında bilgi sahibi olması ve kendinin geliştirecek eğitimlere katılabilmesi destek eğitim odası uygulamalarını da olumlu etkileyecektir. Araştırmancının bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Özaydın ve Çolak (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi konusunda bilgi sahibi olmak istemeleri, aileye bu konuda bilgi vermek istemeleri ve kendi mesleki becerilerini geliştirmek için hizmet için eğitimlere ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Göçüncü (2014) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin hizmet içi eğitim almalarına yönelik çalışmaların olduğu ancak bunların yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.9 Destek eğitim odası öğretmeninin tanılama süreci ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu özel gereksinimli öğrencilerin tanılama ve yerleştirme sürecini güvenilir bulmadıklarını ifade etmiştir. Araştırmancının bu bulgusu “ülkemizde özel gereksinimli öğrencilerin eğitim süreçleri tanılamadan ardından eğitim ortamlarına yerleştirilmeleri ile başlamaktadır Buna göre, özel gereksinimli öğrencilerin tanılanması ve değerlendirilmesi RAM’larda oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından gerçekleştirilmektedir” MEB, (2018) ifadesi ile çelişmektedir. Öğretmenler verilen tanıların öğrencinin yetersizlik düzeyi ile ilgili olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca verilen eğitimler ile öğrenci de ilerle kaydedilse bile RAM’ın yeniden değerlendirme yapmadığını belirtmişlerdir. Öğrencinin hem akademik hem de sosyal olarak gelişmesi doğru planlama ve iyi bir takip ile sağlanabilir. Süreç içinde yapılan çalışmalar ve öğrencide gözlenen gelişmeler ile yeni planlar oluşturulmalı ve eğitim daha verimli bir hale getirilmelidir.

5.1.1.10 Destek eğitim odası öğretmeninin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim öğretmenlerinin tamamı pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Özel gereksinimli öğrencilerde yapılan eğitimlerin sürekliliği çok önemli bir unsurdur. Eğitim kesintiye uğraması, öğrenilen bilgilerin çok çabuk unutulmasına neden olabilmektedir. Pandemi döneminde yüz yüze eğitime ara verilmesi destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Saavedra (2020) tarafından yapılan araştırmada pandemi döneminde önde gelen sorunlar arasında öğrenme kayıpları, okulu bırakma ve beslenme sorunları geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.11 Destek eğitim odası öğretmenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüş ve önerileri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu eğitime (uzaktan, yüz yüze) devam edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim yapılacak ise öğrenciye gerekli donanımlar sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Aileler ile bu süreçte de iş birliği yapmanın destek eğitime katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğrenci ile pandemi dönemi öncesinde yapılmış olan çalışmaların kontrol edilmesi ve öğrenciyi yeni konular için istekli hale getirmek, öğrencinin öğrendiği konuları unutmasının önüne geçecektir. Öğrencinin gelişim alanlarına yönelik yapılan çalışmaların her dönemde teknolojik alt yapılar, uygun yöntem ve teknikler kullanılarak yapıldığında eğitimde verimin artacağı düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Daniel (2020) tarafından yapılan araştırmada pandemi süreci sonrasında okulların teknolojik alt yapılarının gelişiminin artacağı ve daha sistematik bir şekilde çalışmalar yürütüleceği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.12 Destek eğitim odası öğretmenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim öğretmenlerinin tamamı verimli bir uygulama olduğu ifade etmiştir. Öğrencilerin gelişim alanlarına uygun olarak planlanan eğitimler ile öğrenciden olumlu geri dönütler alınmaktadır. Öğrencinin eksik olduğu ya da zorlandığı konularda bireysel olarak sunulan hizmetlerin başarısı oldukça fazladır.

Destek eğitim uygulamalarında da iş birliği içinde çalışmak ve planlı bir şekilde süreci yönetmek sonrası olumlu davranışlarda ve öğrenci başarısında artış olmasına katkı sağlayacaktır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Akay (2015) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun çalışmalara katılmaları hem bireysel hem de akademik olarak gelişimini olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma bulgularına göre destek eğitim uygulamalarının verimliliğini artırmaya yönelik destek eğitim odası öğretmenlerinin büyük çoğunluğu materyal temini, fiziki şartların düzeltilmesi, hizmet içi eğitimlerin artırılması ve iş birliğinin sağlanmasına yönelik önerilerde bulunmuştur. Eğitimi bir bütün olarak değerlendirdiğimizde her şartın tam olarak sağlanmasıyla başarıya ulaşmak mümkün olacaktır. Bu nedenle eksiklik olan konular üzerinde yapılacak çalışmalar ile sürecin daha verimli hale getirilmesinin gerektiği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Aydın (2015) tarafından yapılan araştırmada da, öğretmenler, destek eğitim odasında verilen eğitimin daha verimli olabilmesi için, destek eğitim odasının fiziksel özelliklerinin iyileştirilmesi ve materyallerin temin edilmesi ve derslerin uygun vakitte ve düzenli olarak yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Ünay (2012) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odasının birçok duyu organına hitap edecek şekilde düzenlenmesinin öğrencinin özyeterliliğini artıracığı sonucuna ulaşmıştır. Nar ve Tortop (2017) tarafından yapılan araştırmada da yapılan hizmet içi eğitimlerin yetersiz kaldığına dikkat çekmiş ve bu eğitimlerin destek eğitim sürecine katkı sağlaması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

5.1.2 Ailelerden elde edilen bulguların alan yazın ile karşılaştırılması

5.1.2.1 Ailenin destek eğitim alan öğrencide gözlemlediği gelişmeler

Araştırmanın bulgularına göre destek eğitim alan öğrencinin ailelerin tamamı çocuğunda akademik ve sosyal gelişimler olduğunu ifade etmiştir. Destek eğitim alan öğrencinin bireysel eğitimden faydalanması ve düzeyine uygun yapılan planlamalar doğrultusunda verilen eğitimler ile ilerlemesi beklenilmektedir. Öğrencinin eksik olduğu konuların tamamlanması ve yeni öğrenilecek konular için ön koşul becerilerin oluşturulması destek eğitimin önemli yanlarından biridir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Levis ve Dootlag (2002) tarafından yapılan araştırmada ailelerin eğitim sürecine katılması ile öğrencinin

birçok beceriyi edindiklerini ve yeni ortamlarda genelleyebildikleri sonucuna ulaşmıştır (Akt. Kış, 2013). Ünay (2012) tarafından yapılan araştırmada bireysel yapılan destek eğitim uygulamalarının kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi gören öğrencilerin matematik başarılarına ve öz yeterlilik algılarına olumlu yönde geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

5.1.2.2 Ailenin destek eğitimin uygulanma şekli ve süreci ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim alan öğrencinin ailelerinin çoğunluğu destek eğitimi ders saatleri dışında aldığını ifade etmiştir. Çocuğunun destek eğitimi ders saatleri içinde alan ailelerin, zorlandığı konuları öğrendiğini ve derse daha istekli olarak devam ettiğini belirtmişlerdir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun destek eğitim odasında süreci devam ettirdikleri, bunun dışında kütüphane ve boş sınıf kullandıkları belirtilmiştir. Öğrencinin gelişimi için fiziksel ortamın önemi yadsınamaz bir gerçektir. Öğrencinin kendini rahat hissedebilmesi ve eğitim aldığı ortamın dikkat dağıtıcı uyaranlarda arındırılmış olması destek eğitim uygulamalarının daha verimli olmasını sağlayacaktır. Öğrencinin fiziksel durumu ve derse karşı olan ilgisi de destek eğitim uygulamalarını önemli ölçüde etkileyecek unsurlardandır.

5.1.2.3 Ailenin okul yönetimi ve milli eğitimin desteği ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim alan öğrencinin ailelerin tamamı okul yönetin süreç içinde kendilerine destek bulunduklarını ifade etmiştir. Ailelerin büyük çoğunluğu Milli Eğitimin süreç içinde kendilerine destekte bulunduklarını ifade etmiştir. Destek eğitim odasının açılması, uygun öğretmen bulunması ve aile ile iş birliği yapmak konusunda okul idaresi ve Milli Eğitimin çalışmalar yapması önemlidir. Ders programlarının hazırlanması, öğretmen ve öğrencinin uygun saatlerde hareket edebilmesi için okul yönetiminin titiz çalışması gerekmektedir. Araştırma bulgularına göre aileler, okul yönetiminin destek eğitim uygulamalarına yönelik profesyonel ve sistemli bir çalışma ile süreci yönettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. ÖEHY’nde idarecilerin, öğretmenlerin ve ailelerin süreç içinde iş birliği içinde olması gerekliliğini vurgulamıştır.

5.1.2.4 Ailenin öğrenciye verilen destek eğitimin içeriği ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim hizmeti alan öğrencinin ailelerinin tamamı çocuğunun hangi dersten destek eğitim aldıklarını bildiğini ifade etmiştir. Aileler çocuğunun hangi konuda kaldığını takip ettiklerini de belirtmişlerdir. Okul aile iş birliğinin sağlanması ve ailelerin bilinçli bir şekilde destek eğitim uygulamalarını takip etmesi hem öğretmenin hem de ailenin işini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Çocuğunu kaldığı konuyu takip etmesi, ödevlerine yardımcı olması ve zorlandığı yerlerde destekte bulunması öğrencinin akademik ve sosyal gelişimine katkı sağlayacaktır.

5.1.2.5 Ailenin destek eğitim odası öğretmeni ve sınıf öğretmeninin yeterlilikleri hakkındaki görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim hizmeti alan öğrencinin ailelerinin tamamı destek eğitim öğretmeninden memnun olduklarını ifade etmiştir. Destek eğitim odası öğretmenin aileyi öğrencinin düzeyi ve yapılan çalışmalar ile ilgili bilgilendirmesi ailenin süreci daha yakından takip etmesine katkı sağlayacaktır. Araştırma bulgularına göre ailelerin büyük çoğunluğunun sınıf öğretmeninden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Aydın (2015) tarafından yapılan araştırmada ailelerin, gerek öğretmenlerin gerekse okul yönetimin kendilerine süreç içinde bilgi verdiklerine ve çocuklarında anlamlı düzeyde gelişmeler olduğunu belirterek öğretmenlerden memnun oldukları sonucuna ulaşmıştır. Aileler çocuğunun okuma yazma konusunda ilerlemesi için sınıf öğretmenlerinin daha fazla ilgi göstermesi gerektiğini ifade etmiştir.

5.1.2.6 Ailenin destek eğitim odasından beklentileri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim hizmeti alan öğrencinin aileleri akademik, sosyal ve psikolojik gelişmeler görmek istediklerini ifade etmiştir. Aileler çocuğunun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak ve süreci takip etmek istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencinin akran ilişkilerinin gelişmesi, ders içinde başarısının artması ve öğrendiği bilgileri genelleyebilmesi için destek eğitim uygulamaları büyük bir öneme sahiptir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırma da ailelerin beklentileri arasında bilgilendirme ve yönlendirmenin olmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.7 Ailenin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin ailelerinin tamamı pandemi döneminin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği ifade etmiştir. Öğrencinin okuldan uzak kalması ve uzaktan eğitim yoluyla destek eğitim uygulamalarını alamaması, öğrencinin akademik ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemiştir. Özel gereksinimli öğrencilerin dikkat süresinin az olması uzaktan eğitim sürecinde ekran karşısında beklemesini ve derse odaklanmasını olumsuz etkilemiştir. Destek eğitim odasında bireysel ve yüz yüze eğitim alan öğrencinin, uzaktan eğitim sürecinde zorlandığı düşünülmektedir.

5.1.2.8 Ailenin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin aileleri uzaktan eğitim sürecine destek eğitim öğretmenin de katılması gerektiğini ifade etmiştir. Aileler çocuğunun yüz yüze eğitim alması için destek eğitim odasına götürebileceklerini de belirtmişlerdir. Öğrencinin destek eğitim odasında bireysel olarak ders alması pandemi sürecinde öğrenme kaybı yaşamasının önüne geçebilecek önemli bir unsurdur. Destek eğitim hizmetinin uzaktan eğitime göre planlanması ve destek eğitim odası öğretmenin öğrenci ile ilgilenmeye devam etmesi, öğrencinin gelişimine olumlu katkılar sağlayacaktır. Sani Bozkurt ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırmada Covid 19 salgın döneminde özel gereksinimli öğrencilere yönelik uygun alt yapıların sağlanması ve yeni salgınlara yönelik eylem planları oluşturularak sürecin devam ettirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.9 Ailenin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Araştırma bulgularına göre destek eğitim hizmeti alan öğrencilerin ailelerinin tamamı destek eğitim uygulamalarının verimli olduğunu ifade etmiştir. Ailelerin destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artmasına yönelik ders saatlerinin artırılması, okul saatleri dışında yapılması gibi önerilerde bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencinin destek eğitim hizmeti alırken yorgun olmaması, derse daha iyi odaklanmasını ve daha kolay öğrenmesini artıracaktır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Ünay (2012) tarafından yapılan araştırmada velilerinin destek eğitim odalarında ki ders saatlerinin artırılması, verilen eğitimlerin diğer dersler ilgili de yapılmasını bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3 İdarecilerden elde edilen bulguların alan yazın ile karşılaştırılması

5.1.3.1 İdarecinin mevzuat düzenlemeleri ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idarecilerin büyük çoğunluğu destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerini yetersiz bulduğunu ifade etmiştir. Okulun fiziki şartlarının mevzuatta yer alan hükümlere uygun olmaması ve yeterli donanımına sahip olmamasının bu duruma neden olduğu düşünülmektedir. İdarecilerden mevzuatı yeterli bulanların okulun fiziki şartlarının iyi olmasını belirtmeleri bu bulguyu destekler niteliktedir. İdareciler öğrencinin destek eğitim aldığı derslerden alınarak destek eğitim odasında eğitim almasının planlama konusunda zorluklar yarattığını belirtmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin ders programlarının hazırlanması sırasında önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. İşman (2009) tarafından yapılan araştırma özel eğitim yönetmeliğinde uygulama ve planlama sürecinde belirsizliklere neden olan eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uysal (1995) yaptığı bir araştırmada okul yöneticilerinin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi konusundaki yasa ve yönetmelikleri bilmeleri ve uygulamaya dönük olarak yorumlayabilmelerinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3.2 İdarecinin destek eğitim uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idareciler destek eğitim uygulamaları sırasında gönüllü öğretmen bulmak, materyal eksikliği, fiziksel ortamın yetersizliği ve veli isteksizliği gibi konularda zorluklar yaşadıklarını ifade etmiştir. Okulda destek eğitim odasının olmaması ve yeterli materyallerin bulunmaması özel gereksinimli öğrenciye yeni konuların öğretiminde aksaklıklara neden olacaktır. Destek eğitim odası öğretmenin farklı yöntem ve teknikleri kullanabilmesi için fiziksel ortamın ve materyallerin yeterli olması gerekmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Akay, Uzuner ve Girgin (2014: 46) tarafından yapılan araştırmada kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarından üst düzeyde verim elde edebilmek için ders materyallerinin uygun olması ve fiziki ortam düzenlemesinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Afat (2017) tarafından yapılan araştırmada da ilk ve orta öğretim kademelerinde destek eğitim odasının sayısının azlığı ve var olan sınıfların donanım açısından eksikliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin öğrencisinin etiketlenmesi korkusu ile destek eğitim

uygulamalarına sıcak bakmadıkları düşünülmektedir. Veliler destek eğitim uygulamaları sırasında akranlarından ayrılan öğrencinin sosyal olarak olumsuz etkileneceğini düşünmektedirler. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. McCulloch (2010) tarafında yapılan araştırma da öğrencilerin destek eğitim odasından eğitim görmelerinin arkadaşları ile olan ilişkilerinde olumsuz bir duruma neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3.3 İdarecinin destek eğitim uygulamasının katılımcılara (öğrenci, okul) katkısı ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idarecilerin tamamı destek eğitim uygulamalarının verimli olduğunu ifade etmiştir. Öğrencinin destek eğitim uygulamalarından faydalanmaya başladıktan sonra akademik, sosyal ve psikolojik açıdan geliştiklerini belirtmişlerdir. İdareciler öğrencilerin okula uyumunun arttığını ve problem davranışların önüne geçildiğini belirtmişler. Özel gereksinimli öğrencilerin öğrenmekte zorlandıkları konular, öğretmenler tarafından sınıf ortamında verildiğinde istenilen başarıya ulaşmak zordur. Öğrencinin zorlandığı konuları destek eğitim odasında bireysel olarak almasının öğrenmeyi kolaylaştırılacağı düşünülmektedir. Öğrencinin destek eğitim odasında kendini daha kolay ifade etmesi ve problem davranışa neden olan durumlarını önüne geçilmesi daha kolay olacaktır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazından yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Howard, Rose ve Rose (1994) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim odaların da eğitim alan öğrencilerin sayısının az olması nedeni ile bireyselleştirme ve çalışmaların daha kolay yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3.4 İdarecinin işbirliği (aile, öğretmen) ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idarecilerin büyük çoğunluğu planlama, materyal temini, değerlendirme sürecinde öğretmenler ile iş birliği yaptığını ifade etmiştir. Destek eğitim odasının açılması ve uygun öğretmenin görevlendirilmesi için idarecilerin sürece aktif olarak katılmaları çok önemlidir. İdarecinin destek eğitim odasında eğitim alan öğrencinin gelişimini takip etmesi, var olan eksiklikleri gidermesi, eğitimin verimliliğinin artmasına yardımcı olacaktır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 72’de, “Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP’ lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur” ifadesi yer alır. Yine ÖEHY’ ne göre bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimine,

okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlık yapar ve bu birimin çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetimince belirlenir ifadesi yer almaktadır. İdarecinin planlama aşamasında yaptığı iş birliği bulgusu yönetmelikte yer alan bulguyla desteklenmektedir.

Araştırma bulgularına göre idarecilerin büyük çoğunluğu aileler ile sıklıkla görüşmeler yaptığını ifade etmiştir. Ailenin destek eğitim uygulamaları öncesinde ve süreç içerisinde bilgilendirilmesinin uygulamanın daha sağlıklı yürütülmesi için önemi çok fazladır. İdarenin aile ile görüşerek, destek eğitim uygulamaları ile ilgili bilgi vermesi ve yönlendirmesi, ailenin sürece katılımını artıracaktır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Diken ve Sucuoğlu (1999: 26), engelli ve engelli olmayan öğrencilerin ailelerinin, engelli öğrenci ve kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları sürecin başarılı olmasında etkili olmaktadır.

5.1.3.5 İdarecinin fiziksel düzenlemeler ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idareci okulda destek eğitim odası olan idareci sayısı ve destek eğitim odası olmayan idareci sayısı bir birine yakındır. İdareciler okulda destek eğitim uygulamaları için yeterli donanımın bulunmadığını ifade etmiştir. Okulda destek eğitim odasının olmaması, hem öğrenci için hem de öğretmen için sorun oluşturabilmektedir. Destek eğitim odası olmayan okullarda öğretmenlerin boş bir sınıf ya da kütüphane kullanması gerekmektedir. Bu ortamlarının fiziki donanımının derse uygun olması gerekmektedir. Öğrencinin rahat edebilmesi ve sınıfın öğrencinin gelişimine fayda sağlayacak şekilde düzenlenmesi eğitimin verimi için önemlidir. Destek eğitim uygulamalarının verimli olabilmesi için bu çok önemlidir. Okul yönetiminin destek eğitim odasının açılması, fiziki düzenlemelerin yapılması ve materyal temini için gerekli çalışmaları yapması önemlidir. Avcıoğlu ve diğerleri (2005: 229) tarafından yapılan araştırma da kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarına devam eden ortopedik engelli öğrencilerin fiziksel yapıdan kaynaklı sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3.6 İdarecinin uygulama şekli ve süreci ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idarecilerin büyük çoğunluğu öğrencinin destek eğitim uygulamasını okul saatleri içinde aldığını söylemiştir. Okul yönetiminin öğrencinin destek eğitim odasında eğitim alacağı saatlere uygun planlamasını ve öğretmenin ders planını destek eğitim odası saatlerine uygun olarak yapması bu

durumu sağlamaktadır. Okul saatlerinde içinde destek eğitim odasından yararlanan öğrencinin, destek eğitim aldığı dersten alınarak destek eğitim odasına gitmesi gerekmektedir. İdareciler öğretmenlerin ders planlarını bu doğrultuda hazırladıklarını belirtmişlerdir. İdareciler öğrencilerin derslerden alınmasının akran ilişkisini olumsuz etkilemediğini belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Anılan ve Kayacan (2015); Aykara (2011) tarafından yapılan araştırmalarda özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında sosyal bir uyum zorluğu çektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda destek eğitim uygulamalarının, uyumu artırdığı görülmüştür. Araştırma bulgularına göre destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin bireysel olarak derslere alındığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bire bir eğitim almaları, tüm gelişim alanlarına katkılar sağlamaktadır.

5.1.3.7 İdarecinin pandemi sürecinin etkisi ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idarecilerin tamamı pandemi sürecinin, destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Öğrencinin yüz yüze eğitimden uzaklaşması ve uzaktan eğitim planlamaları esnasında yaşanan zorluklar nedeniyle destek eğitim uygulamalarına yönelik çalışmalar yapılamamıştır. Yaşanılan bu eksiklikler süreci olumsuz etkilemiştir. Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde süreklilik çok büyük önem taşımaktadır. Öğrenilen bilgilerin tekrar edilmesi ve genellenmesi bilginin kalıcılığını artıracaktır. Pandemi döneminde destek eğitim uygulamalarından yararlanamayan öğrenci, öğrendiği bilgileri kalıcı hala getirmekte zorlanmıştır.

5.1.3.8 İdarecinin pandemi sürecinde yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleri

Araştırma bulgularına göre idareciler uzaktan eğitim yoluyla çalışmalar planlama, öğrencinin okula gelmesi, öğretmenin ödevlendirmesi gibi çalışmalar yapılabileceğini ifade etmiştir. İdarenin destek eğitim uygulamalarının devamı için sunduğu bu öneriler, öğretmen ve ailelerin önerileri ile benzerlik göstermektedir. Öğrencinin, öğrendiği bilgileri unutmaması ve yeni bilgiler öğrenebilmesi için eğitimin devamlı olması önemlidir. Özel gereksinimli öğrencilerin, öğrendikleri bilgileri çabuk unuttuğu bilinmektedir. Bu durumun önüne geçebilmek için gerekli düzenlemelerin yapılması çok önemlidir. Öğrencinin sosyal mesafe kurallarına uyarak okula devam edebilmesi, destek eğitim odası öğretmenin öğrencinin düzeyine uygun ödevlendirmeler

yapması ve öğrenciye uzaktan eğitim yoluyla destek eğitim hizmetinin sunulması, öğrenme kayıplarını en alt düzeye düşürecektir.

5.1.3.9 İdarecinin verimlilik ile ilgili görüşleri ve önerileri

Araştırma bulgularına göre idareciler tamamı destek eğitim uygulamalarının öğrencinin akademik, sosyal ve psikolojik açıdan gelişimine katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu katkılarını göz önüne alındığında destek eğitim uygulamalarının verimli olduğunu ifade etmişlerdir. İdareciler destek eğitim uygulamalarının katkısının artırılması için, gerekli fiziksel donanımın sağlanması, hizmet içi eğitimler düzenlenmesi, iş birliğinin artırılması, RAM'ın süreç içinde daha aktif olması gibi önerilerde bulunmuşlardır. Türkoğlu (2007: 177) tarafından yapılan araştırmada, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamasının yürütüldüğü okullarda öğretmenlere, okul yönetimine, normal gelişim gösteren öğrencilerin anne babalarına özel eğitim ve kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulamalarına yönelik olarak bilgilendirme ve eğitim vermenin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre idareciler destek eğitim uygulamalarının verimliliğinin artması için gerekli materyallerin ve fiziki donanımların sağlanmasını önerilerinde bulunmuştur. Öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimini artırmak için materyal ve fiziki düzenlemeler önem arz etmektedir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında yapılmış olan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir. Çuhadar (2006) tarafından yapılan araştırmada destek eğitim uygulamalarında materyal eksikliğinin verimliliği olumsuz etkileyen bir durum olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Sonuç

Yapılan bu araştırmada bütünleştirme eğitim uygulamalarında destek eğitim hizmetleri ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşleri alınmış ve bu görüşlerin sonuçlarına göre;

Öğretmenlerin mevzuat düzenlemelerini yeterli bulduğu ancak düzenlemeler yapılması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin destek eğitim uygulamalarını verimli bulduklarına dair hem fikir oldukları görülmüştür. Her okulda destek eğitim odasının bulunması, fiziki şartların düzeltilmesi ve materyal sayısının artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin destek eğitim konusunda bilgi sahibi oldukları ancak hizmet içi eğitimler ve seminerler ile desteklenmesi gerektiği, yapılan hizmet içi eğitim ve seminerlerin eksik ve yüzeysel olarak yapıldığı sonucuna

ulaşılmıştır. Öğretmenlerin destek eğitim uygulamalarının hem okula hem öğrenciye hem de aileye olumlu katkılar sağladığı konusunda hem fikir oldukları görülmüştür.

Öğretmenlerin aileler ve sınıf öğretmenleri ile iş birliği içinde destek eğitim uygulamalarını yürüttükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin okul yönetiminin ve Milli Eğitimin fiziksel düzenlemeler, planlama ve materyal temini konusunda yardımcı olması gerektiği konusunda hem fikir oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin tanılama sürecinin güvenilirliği ile ilgili eksikler olduğuna dair hem fikir oldukları görülmüştür. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği ve bu duruma yönelik yapılan çalışmaların eksik kaldığı görülmüştür. Pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamaları ile destek eğitim uygulamalarının sürdürülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ailelerin görüşlerine bakıldığında, çocuğunda destek eğitim uygulamalarından sonra olumlu gelişmeler olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Ailelerin çocuğunun hangi dersten ve hangi saatlerde eğitim aldığını bildiğine dair hem fikir oldukları görülmektedir. Ailelerin okul yönetimi ve Milli Eğitimin desteğini yeterli buldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Ailelerin destek eğitim odası öğretmeni ve sınıfı öğretmeninden memnun oldukları görülmektedir. Ailelerin destek eğitim uygulamalarından çocuğunun akademik, sosyal ve psikolojik olarak gelişmesini bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aileler pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği konusunda hem fikir olmuşlardır. Pandemi sürecinde de destek eğitim uygulamalarının devam edebilmesi için gerekli çalışmaların yapılmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

İdarecilerin görüşlerine bakıldığında;

İdarecilerin destek eğitim uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerini yetersiz buldukları ve düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. İdareciler materyal eksikliği, fiziki düzenlemelerin yetersizliği, veli isteksizliği ve öğretmen bulma gibi konularda zorlandıklarına dair hem fikir olmuşlardır. İdarecilerin destek eğitim uygulamalarının öğrencinin gelişimine olumlu katkıda bulunduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. İdarecilerin destek eğitim sürecinin her aşamasında yer almaya çalıştıklarına ve veliler ile görüşmeler yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. İdareciler pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği konusunda hem

fikir olmuşlardır. Pandemi sürecinde destek eğitim uygulamaları için uygun planlamalar ve uzaktan eğitim yoluyla sürece devam edilmesi gerektiğini belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen, aile ve idarecilerin destek eğitim uygulamalarının verimli bir uygulama olduğunu, destek eğitim uygulamalarından sonra öğrencide akademik ve sosyal gelişmeler olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen, aile ve idarecilerin destek eğitim uygulamalarında sürece etkin bir şekilde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediği konusunda hem fikir olmuşlardır. Pandemi sürecinde öğrencinin destek eğitim uygulamalarına devam edebilmesi için gerekli donanımların sağlanması ve öğrencinin yüz yüze eğitim alması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen ve idareciler her okulda destek eğitim odası bulunması gerektiği, destek eğitim odalarının materyal ve fiziki olanaklarının artırılması gerektiği konusunda hemfikir olmuşlardır. Öğretmen ve idareciler öğrencilerin eğitsel tanılarının daha güvenilir yapılması gerektiği ve destek eğitim uygulamaları ile ilgili hizmet içi eğitim ve seminerlerin artırılması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen ve idarecilerin mevzuat düzenlemelerinin yeterliliği ve yetersizliği ile ilgili görüş ayrılığına düştükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler destek eğitim uygulamaları ile ilgili idarenin olumsuz tutumlarda bulanabildiği belirtmişlerdir. Okuldan okula farklı uygulamalar yapıldığını ve gerekli yardım sağlanmadığını ifade etmişlerdir. İdarenin sürecin her aşamasında bulunuyoruz ifadesi ile bu durumun çeliştiği görülmektedir.

5.3 Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yönelik öneriler ve ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.3.1 Bulgularla İlgili Öneriler

1. Destek eğitim odaları özel gereksinimli öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak düzenlenebilir.
2. Her okulda gerekli donanımlara sahip destek eğitim odaları açılmalı ve var olan destek eğitim odalarının fiziki düzenlemeleri gözden geçirilmelidir.

3. Destek eğitim uygulamalarına katılan öğretmen, aile ve idareciler için hizmet içi eğitim ve seminerler düzenlenmelidir.
4. Destek eğitim odası uygulaması takip edilmeli ve ders programlarının öğretmen ve öğrencinin en uygun olduğu zamanlara göre ayarlanmasına yönelik önlemler alınmalıdır

5.3.2 İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma Giresun ili içinde ki 20 öğretmen, 15 idareci ve 10 veli ile yapılmıştır. Genelleme yapabilmek adına araştırmanın farklı illerde farklı öğretmen, aile ve idareciler ile yapılması önerilir.
2. Destek özel eğitim hizmetlerinden destek eğitim odası ve diğerlerinin etkililiğinin karşılaştırılabilir.
3. Destek eğitim odalarının açılması ve işleyişini incelenmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
4. Destek eğitim odasında kullanılan yöntem ve tekniklerin verimliliğine ilişkin araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Afat, N. (2017). Ustun Zekâli ve Özel Yetenekli Bireylerin Egitiminde Destek Egitim Odalarinin Incelenmesi [Examination of Resourse Rooms in the Training of Gifted and Talented Individuals]. *Researcher: Social Science Studies*, 5(9), 294-303.
- Ainscow, M. (2019). Ainscow, M. Slee, R. and Best, M.(2019) Editorial: the Salamanca Statement: 25 years on, International Journal of Inclusive Education. *International Journal of Inclusive Education*, 23(7/8).
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Akay, E. (2015). Kaynaştırma ortamındaki işitme engelli öğrencilere destek eğitim odasında uygulanan Türkçe etkinliklerinin incelenmesi. *Journal of Education and Special Education Technology*, 1(1), 1-14.
- Akay, E., Uzuner, Y. ve Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle gerçekleştirilen destek eğitim odası uygulamasındaki sorunlar ve çözüm gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 42-66.
- Akçamete, G. (1998). *Özel gereksinimli bireyler ve özel eğitim*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Akçamete, G. (2009). *Geleneksel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim [Students with special needs and special education in traditional education schools]*(2. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Aksoy, V. (2016). *Özel eğitim*. Pegem Akademi.
- Anılan, H. ve Kayacan, G. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Gözüyle Kaynaştırma Eğitimi Gerçeği. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 74-90.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2007). *Children who need special education and introduction to special education*. Morpa Publishing.

- Aslan, S. T. (2019). *Kaynaştırma eğitime devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Ataman, A. (2005). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve özel eğitim*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aydın, A. (2015). *Zihinsel Yetersizliğe Sahip Öğrencilere Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitim Hizmetlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Aykara, A. (2011). Kaynaştırma Eğitimi Sürecindeki Bedensel Engelli Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler ve Okul Sosyal Hizmeti. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(1), 63-84.
- Aypay, A. (2008). Eğitimde amaçlar ve toplumsal sistem. A. Boyacı (Ed.). *Eğitim Sosyolojisi ve Felsefesi* içinde Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Bakkaloğlu, H. (2020, Haziran). Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamaları, , Panel Bildirisi. UDEMKO 2020, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(04).
- Batu, S. (2005). Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri. S. Eripek (Ed.), *Özel Eğitim* içinde (s.15-28). Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları,
- Batu, S. ve Kırcaali-İftar, G. (2007). *Kaynaştırma* (3. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Batu, S. ve Topsakal, M. (2003). Özel eğitim danışmanlığı süreci ve bir danışmanlık örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 19-29.

- Batu, S. ve Uysal A. (2010). G. Akçamete (Ed.), *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (3. baskı s. 125-126). Kök Yayıncılık.
- Bilen, E. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri Ve Çözüm Önerileri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Black, R. S. and Morris, C. C. (1974). The resource room: A practical approach to providing instruction for mildly handicapped children. *Colombia: South Carolina Department of Education*.
- Brantlinger, E. (1997). Using ideology: Cases of nonrecognition of the politics of research and practice in special education. *Review of educational research*, 67(4), 425-459.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö. E. ve Demirel F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cavkaytar, A. (2005). *Özel gereksinimi olan çocuklara özbakım ve ev içi becerilerinin öğretimi: uygulamalı el kitabı*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Cavkaytar, A. ve Diken, Ğ. H. (2005). *Özel eğitime giriş* (1.Baskı). Kök Yayıncılık.
- Coşkun, İ. ve Boldan, Ö. (2014). Zihinsel engelliler öğretmenliği sertifika programına devam eden özel eğitim sınıf öğretmeni adaylarının sertifika programlarının işlevselliğine ilişkin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 24, 303-318.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among !ve approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, W. J. (2013). *Araştırma deseni*. Eğiten Kitap
- Çağlar, N. (2016). *İlköğretim Kurumlarındaki “Destek Eğitim Odası (DEO)” Uygulamasına İlişkin Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Çakmak Güleç, H. (1999). *Özel Sınıflara Ve Kaynaştırılmış Sınıflara Devam Eden İlkokul Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarla Engelli Olmayan Çocukların Benlik Kavramlarının Karşılaştırılması* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi İle İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.
- Daniel S. J. (2020). Education And The COVID-19 Pandemic. *Prospects*, 1–6. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
- Datta, P. (2013). An Exploration Into The Support Services For Students With A Mild Intellectual Disability. *International Journal Of Inclusive Education*.
- Demir, M. K. ve Seçil, A. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Diken, İ. H. ve Batu, S. (2010). Kaynaştırmaya giriş. İbrahim H. Diken (Ed.) *İlköğretimde kaynaştırma*, içinde (s. 2-24). Pegem Akademi Yayınları.
- Diken, İ. H. ve Sucuoğlu, B. (1999). Sınıfında zihin engelli çocuk bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(03).
- Domaniç-Yelçe, A. (2019). Destek eğitim hizmetleri.
- Elif, A. K. A. Y., Uzuner, Y. ve Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki İşitme Engelli Öğrencilerle Gerçekleştirilen Destek Eğitim Odası Uygulamasındaki Sorunlar ve Çözüm Gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 42-66.
- Eripek, S. (2004). Türkiye’ de Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmalarına İlişkin Olarak Yapılan Araştırmaların Gözden Geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02).

- Eripek, S. (2005). Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitim, , S. Eripek (Ed.). *Özel eğitim içinde* (s. 1-14), Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ertunç, N, E. (2008). *Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlköğretim İkinci Kademe Görev ersitesiAlan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkında ki Bilgi Düzeylerinin ve Sınıflarındaki Engelli Öğrencilere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Evans, M., Holland, B. and Nichol, P. (2008). Implementing A Balanced Inclusion Program. *Principal*, 75, (4), 33-35.
- Farrell, M. (2010). *Debating special education*. London: Routledge.
- Filik, R. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Friend, M. and Bursuck, W. M. (2012). *Including students with special needs: A practical guide for classroom teachers*. Boston MA: Pearson.
- Gelzheiser, L. M. and Meyers, J. (1991). Reading Instruction by Classroom, Remedial, and Resource Room Teachers. *Journal of Special Education*, 24(4).
- Glomb, N. K. and Morgan, D. P. (1991). Resource Room Teachers' Use of Strategies That Promote The Success of Handicapped Students in Regular Classrooms. *The Journal of Special Education*, 25(2), 221-235.
- Goodwin, C. (1999) *When the Wind Changed: the life and death of Tony Hancock*. London: Arrow Books.
- Göçüncü, A. (2014). *Türkiye’de 2003-2013 Yılları Arasında Uygulanan Özel Eğitime İlişkin Politikaların Analizi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Üniversitesi.
- Gökdere, M. (2012). A Comparative study of the attitude, concern, and interaction levels of elementary school teachers and teacher candidates towards inclusive education. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(4), 2800-2806.

- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 65-77.
- Hart, S. (2003). Learning without limits. M. Nind, K. Sheehy, and K. Simmons (Ed.), *Inclusive education: Learners and learning contexts*. London: Fulton.
- Heward, W. L. (2013). *Exceptional children: An introduction to special education*. Ohio: Merrill Prentice Hall.
- Howard-Rose, D. and Rose, C. (1994). Students Adaptation to Task Environments in Resource Room and Regular Class Settings. *The Journal Of Special Education*, 28 (1), 3-26.
- İşman, H. Y. (2009). *Engellilerin eğitime yönelik bir politika aracı olarak özel özel eğitim kurumlarının eğitimde eşitlik bağlamında değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Kalkan, Ç. ve Eroğlu, S. (2017). Destek eğitim odalarında üstün/özel yetenekli öğrenciler için STEM materyallerine dayalı örnek etkinliklerin tasarlanması. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 4(2), 36-46.
- Kaptan, Ö. (2019). *Kaynaştırma okullarındaki özel gereksinimli bireylere destek eğitim odasında eğitim veren öğretmenlerin süreç içerisinde karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kargın, T. (2003). Cumhuriyetin 80. yılında özel eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 160(11), 1-17.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02).
- Kargın, T. ve Akçamete, G. (1992). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, İşitme Yetersizliğine Sahip Olanlar ve Okuma. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 24(1), 151-159.

- Kart, M. (2017). *Teacher Perceptions Of Resource Room Practices For Student With Visual Impairments*. [Unpublished Master's Dissertation]. Ohio: The Ohio State University.
- Keogh, B. K. (2007). Celebrating PL 94-142: The Education Of All Handicapped Children Act Of 1975. *Issues in Teacher Education*, 16(2), 65-69.
- Kırcaali-İftar, G. (1992). Özel eğitimde kaynaştırma. *Eğitim ve Bilim*, 16(86), 45-50.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri, S. Eripek (Ed.). *Özel eğitim içinde* (s. 17-22), Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Kırcaali-İftar, G. ve Batu, S. (2012). *Kaynaştırma*. (6.Baskı). Kök Yayıncılık.
- Kırcaali-İftar, G. ve Uysal, A. (1999). Zihin Özürlü Öğrencilere Özel Eğitim Danışmanlığı Aracılığıyla Uygulanan Resimli Fişlerle Okuma-Yazma Öğretiminin Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(03).
- Kış, H. (2013). *Destek Eğitim Odalarındaki Uygulamalara İlişkin Rehber Öğretmenler Ve Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Lal, S (2014). *Parental And Teachers' Opinion Towards Resource Room Service*. Ph.D Scholar, Central Institute Of Education, Delhi University Ex. Faculty, Lady Irwin College, University Of Delhi, New Delhi.
- Lewis, R. B. and Doorlag, H. D. (1999). *Teaching Special Education Students in General Education Classrooms*. New York: Merrill, Prentice Hall.
- Lincoln, Y. and Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Lindsay, G. (2007). Educational Psychology And The Effectiveness Of Inclusive Education/Mainstreaming. *British Journal Of Educational Psychology*, 77(1), 1-24.
- Mastropieri, M. A and Scruggs, T. E. *Kaynaştırma etkili farklılaştırılmış öğretim için stratejiler* Çev: M Şahin ve T.Altun Ankara, 2016.

- McCulloch, A. C. (2010). *How Stakeholders Perceive Gifted Education: A Study of Beliefs Held by Stakeholders in Elementary Gifted Education Programs*. [Doctoral dissertation]. Capella University.
- MEB EARGED (2010) İlköğretim Okullarındaki Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi.
https://www.meb.gov.tr/earged/earged/ilk_kaynas_eg_uyg_deg.pdf
- MEB, (2020) Bilim Ve Sanat Merkezleri Yönergesi.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf
- MEB, (2008). Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Genelgesi.
http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/08101631_kaynatrmayoluyla_eitimuygulamasgenelgesi.pdf
- MEB. (1997). 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararname.pdf
- MEB. (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.
https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeli_ligi_son.pdf
- MEB. (2015). Destek Eğitim Odası.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/24014806_destekodasi2.sra.pdf
- MEB. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Resmi gazete.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Meisels, J. S. (1977). First Steps in Mainstreaming: Some Questions and Answers. *Young Children*. 33(1), 4-13.
- Merriam, S. B. *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* Çev. S. Turan Ankara , 2015.

- Mitchell, D. (2008). *What really works in special and inclusive education: Using evidence-based teaching strategies*. Abingdon, Oxfordshire: Routledge.
- Nar, B. ve Tortop, H. S. (2017). Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odası Uygulaması: Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri ve Görüşleri. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(1), 1-24.
- Olmstead, J. E. (1995). Consideration for Student Placement in Itinerant Programs. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 89(2), 102-105.
- Öncül, N. ve Batu, E. S. (2005). Normal gelişim gösteren çocuk annelerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(02), 37-54.
- Öpengin, E. (2018). *İlkokul düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim odasının yürütülmesinde karşılaşılan sorunlar ve sorunlara yönelik çözüm müdahaleleri* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programı'na ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 189-226.
- Özgür, İ. (2008). *Engelli çocuklar ve eğitimi özel eğitimi*. (2. baskı). Kahraman Kitapevi.
- Özgür, İ. (2015) *İlk ve orta öğretimde kaynaştırma* (2. baskı) Karahan Kitapevi.
- Özyürek, M. (2009). *Bireyselleştirilmiş eğitim programını geliştirme ve temelleri*. Kök Yayıncılık.
- Pemik, K. (2017). *Özel yetenekli öğrencilere destek odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Rayner, S. (2007). *Managing special and inclusive education*. London: Sage.
- Rıf, S. F. and Heimburge, J. A. (1996) *How to teach and teach all students in the inclusive classroom* New York The Center for Applied Research in Education

- Saavedra, J. (2020). Educational challenges and opportunities of the Coronavirus (COVID-19) pandemic. <https://blogs.worldbank.org/education/educational-challenges-and-opportunitiescovid-19-pandemic>.
- Sadioğlu, Ö., Batu, E. S., ve Bilgin, A. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 399-432.
- Sadler, F. H. (2003). The Itinerant Special Education Teacher in the Early Childhood Classroom. *Teaching Exceptional Children*, 35.(3), 8-15.
- Sailor, W. and Roger. B. (2005). Rethinking inclusion: Schoolwide applications. *Phi Delta Kappan*, 86(7), 503-509.
- Salend, S. J. (1998). Effective mainstreaming. Creating inclusive classrooms. New Jersey: Merrill.
- Salend, S.J, (2011). *Creating Inclusive Classrooms: Effective And Reflective Practices* (7th ed.). Person education.
- Sani-Bozkurt, S., Bozkuş-Genç, G., Vuran, S., Yıldız, G., Çelik, S., Diken, İ. H., ... ve Demiryürek, P. (2021) COVID-19 Salgınında Türkiye'deki Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Ailelerine Yönelik Uzaktan Özel Eğitim Uygulamalarına İlişkin Uzman Bakış Açısı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 1-32. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.786118>.
- Sarı, H. ve Pürsün, T. (2016). *Özel Eğitimde Etkili Kaynaştırma Bütünleştirme* (2-3). Nobel Akademik Yayınları, Atlas Yayınevi.
- Semiz, N. (2018). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşlerinin belirlenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar, Yöntem ve Teknikler*. Mora Yayıncılık.

- Turnbull, A. Turnbull R., Wehmeyer, M. & Shogren, K. (2013). *Exceptional lives: special education in today's schools* (7th Ed). Pearson Education.
- Türkoğlu, Y. K. (2007). *İlköğretim okulu öğretmenleriyle gerçekleştirilen bilgilendirme çalışmalarının öncesi ve sonrasında öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- UNESCO (2008). Inclusive Education: the Way of the Future. Conclusions and Recommendations of the 48th session of the International conference on Education (ICE). Geneva: UNESCO.
- Uysal, A. (1995). *Öğretmen ve okul yöneticilerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Ünal, H. (2008). *Birlikte eğitim ortamındaki zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere destek eğitim odasında verilen destek eğitimin etkililiği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Ünay, E. (2012). *Bireysel destek eğitiminin kaynaştırma öğrencilerinin matematik başarıları ve özyeterlilik algıları üzerindeki etkililiği* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Vlachou, A. (2006). Role of special/support teachers in Greek primary schools: a counterproductive effect of „inclusion“ practices *International Journal of Inclusive Education*, 10 (1), 39-58.
- Vuran, S. ve Ünlü, E. (2014). Sezgin Vuran (Ed.), *Özel eğitim içinde* (3. baskı s. 75), Maya Akademi.
- Whittaker, Catharina R., and Lorraine S. Taylor. (1995): Do Resource Room Teachers Have Sufficient Plannig Time? *Journal Of The Educational And Psychological Consultation*, 6 (3), 247-256.
- Yetim, A. A. (2014). *Engelliler Sporuna Sosyolojik Bir Yaklaşım*. In 2nd International Physical Education and Sports Congress for the Disabled.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yigen, S. (2008). *Çocuğu ilköğretim kademesinde kaynaştırma uygulamalarına devam eden anne-babaların kaynaştırmaya ilişkin görüş ve beklentileri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.

EKLER

Ek 1 : Öğretmen Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Sayın öğretmen:

Bu görüşme bütünleştirme eğitimine devam eden öğrencilere verilen destek eğitim hizmetleri ile ilgili öğretmen, aile ve idareci görüşlerini belirlemek amacıyla yürütülen araştırma için hazırlanmıştır. Araştırmada veri toplama ile ilgili görüşmeyi kabul ettiğiniz teşekkür ederim. Görüşme yaklaşık olarak 15 dakika sürecektir. Görüşme sonunda yazılı kayıtları/ses kayıtlarını inceleyebilirsiniz. Görüşme sırasında vermiş olduğunuz bilgiler araştırma dışında kullanılmayacak ve herhangi bir kurum, kişi, kuruluş ile paylaşılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Görüşmenin ses kaydı yapılmasını onaylıyorum.

Görüşmenin yazılı kaydı yapılmasını onaylıyorum.

Görüşmenin video kaydının yapılmasını onaylıyorum.

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI

NEÜ. A. K. Eğitim Fak.

Özel Eğitim Bölümü

Yunus Emre GÜNAY

NEÜ. Özel Eğitim YL Öğrencisi

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet
 1. Kadın
 2. Erkek
2. Mezun olduğunuz bölüm:
3. Branşınız:
4. Görev yaptığınız öğretim kademesi:
 1. Anaokulu
 2. Anasınıfı
 3. İlkokul
 4. Ortaokul
 6. Lise
5. Kıdeminiz:
6. Kaynaştırma eğitimi verdiniz mi? Cevabınız evet ise ne kadar süre?
7. Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin yetersizlik alan ve düzeyi nedir?

1. Destek eğitimi uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yeterliği/yetersizliği ile ilgili görüşleriniz nedir?
2. Destek eğitimi uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığınız problemler ve çözümleri konusunda ne düşünüyorsunuz?
3. Destek eğitimi uygulamalarının öğrenciye katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?
 - a. Akademik
 - b. Sosyal
 - c. ...
4. Destek eğitimi uygulamalarının size katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?
5. Destek eğitimi uygulamalarının okula katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?
6. Destek eğitimi uygulamaları sırasında öğretmenlerle işbirliği yapabiliyor musunuz? Bu konudaki görüşleriniz nedir?
7. Destek eğitimi uygulamaları sırasında ailelerle işbirliği yapabiliyor musunuz? Bu konudaki görüşleriniz nedir?
8. Destek eğitimi uygulamaları nasıl yürütülüyor (ders saatleri içinde, ders saatleri dışında, hafta sonları, destek eğitimi sınıflarında, öğretmenler odasında, bireysel, grup vb.)? Bu konuda görüşleriniz nedir?
9. Destek eğitimi uygulamaları ile ilgili okul yönetimi, milli eğitim desteği konusundaki görüşleriniz nedir?
10. Destek eğitim uygulamaları hakkında ne ölçüde bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?
11. Destek eğitim hizmetleri ile ilgili yapılan seminer, eğitim vb. çalışmaların yeterliliği/yetersizliği hakkında görüşleriniz nedir?

12. Özel gereksinimli öğrencilerin tanılama sürecinin güvenilirliği konusundaki görüşleriniz nedir?
13. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamaları üzerinde etkisi hakkında görüşleriniz nedir?
14. Pandemi sürecinde destek eğitim hizmeti ile ilgili yapılabilecek çalışmalar ile ilgili görüşleriniz nedir?
15. Pandemi sürecinde destek eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için önerileriniz nelerdir?
16. Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği hakkında görüşleriniz nedir?
17. Destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artırılması ile ilgili önerileriniz nelerdir ?

Ek 2 : Aile Görüşme Formu

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet

1.Kadın

2. Erkek

2. Çocuğa yakınlığı

3. Eğitim durumunuz:

4. Mesleğiniz:

5. Çocuğunuz kaynaştırma eğitiminden ne kadar süredir faydalaniyor ?

6. Çocuğunuzun yetersizlik alan ve düzeyi nedir?

1. Çocuğunuz destek eğitim aldıktan sonra çocuğunuzda ne tür gelişmeler gözlemlediniz?

a.Akademik

b. Sosyal

....

2. Çocuğunuza verilen destek eğitimi uygulamaları nasıl yürütölüyor (ders saatleri içinde, ders saatleri dışında, hafta sonları, destek eğitimi sınıflarında, öğretmenler odasında, bireysel, grup vb.)? Bu konuda görüşleriniz nedir?

3. Destek eğitimi uygulamaları ile ilgili okul yönetimi, milli eğitim desteği konusundaki görüşleriniz nedir?

4. Çocuğunuza verilen destek eğitimin içeriği ile ilgili neler biliyorsunuz?
5. Çocuğunuzun destek eğitim odası öğretmeni ve sınıf öğretmeninin yeterliliği hakkında görüşleriniz nedir?
6. Destek eğitim odasından beklentileriniz nelerdir?
7. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamaları üzerinde etkisi hakkında görüşleriniz nedir?
8. Pandemi sürecinde destek eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için önerileriniz nedir?
9. Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği hakkında görüşleriniz nedir?
10. Destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artırılması ile ilgili önerileriniz nedir?

Ek 3: İdareci Görüşme Formu

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet

1. Kadın 2. Erkek

2. Mezun olduğunuz bölüm:

3. Branşınız:

5. Yönetim göreviniz:

6. Görev yaptığınız öğretim kademesi:

1. Anaokulu 2. Anasınıfı 3. İlkokul 4. Ortaokul 5. Lise

7. Kıdeminiz:

8. İdareci olduğunuz okulda destek eğitimden faydalanan öğrencilerin yetersizlik alan ve düzeyi nedir?

1. Destek eğitimi uygulamaları ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin yeterliği/yetersizliği ile ilgili görüşleriniz nedir?

2. İdareci olduğunuz okulda destek eğitim uygulamalarının yürütülmesi sırasında karşılaştığınız sorunlar ve çözümleri hakkında görüşleriniz nedir?

3. Destek eğitimi uygulamalarının öğrencilerin gelişimine katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?

- a. Akademik
- b. Sosyal
- c. ...

4. Destek eğitimi uygulamalarının okula katkısı konusundaki görüşleriniz nedir?

5. Destek eğitimi uygulamaları sırasında öğretmenler ile iş birliği yaparak sürece katılıyor musunuz? Bu konuda ki görüşleriniz nedir ?

6. Destek eğitimi uygulamaları sırasında ailelerle görüşmeler yapıyor musunuz? Bu konuda ki görüşleriniz nedir ?

7. İdareci olduğunuz okulda destek eğitim odası var mı? Varsa destek eğitim hizmetleri için yeterli donanımına sahip mi? Bu konuda ki görüşleriniz nedir ?

8. İdareci olduğunuz okulda destek eğitim uygulamaları nasıl yürütülüyor (ders saatleri içinde, ders saatleri dışında, hafta sonları, destek eğitimi sınıflarında, öğretmenler odasında, bireysel, grup vb.)? Bu konuda görüşleriniz nedir?

9. Pandemi sürecinin destek eğitim uygulamaları üzerinde ki etkisi hakkında görüşleriniz nedir?

10. Pandemi sürecinde destek eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi için önerileriniz nedir?

11. Destek eğitim hizmetlerinin verimliliği hakkında görüşleriniz nedir?

12. Destek eğitim hizmetinin verimliliğinin artırılması ile ilgili önerileriniz nedir ?

ÖZGEÇMİŞ

